

แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีขาว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG (พ.ศ. 2566 – 2570)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
Better Tourism For All

คำนำ

แผนกลยุทธ์การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีขาว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 - 2570 ได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยอาศัยแนวคิดจากแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นเครื่องมือในการพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน ทั้งในภาพรวมการท่องเที่ยวของประเทศ และพื้นที่เขตการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ครอบคลุมในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกันในภาพรวม และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์ฉบับนี้ ได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ในการเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตัวอย่างแนวทางการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG อันเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับใช้ ต่อยอด และขยายผล ผ่านการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวสีขาว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศไทย ให้มีความเจริญและมั่นคง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อไป

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	1
บทนำ	9
หลักการและเหตุผล	9
วัตถุประสงค์	10
สถานการณ์การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG	12
สถานการณ์การท่องเที่ยว	12
สถานการณ์การท่องเที่ยวโลก	12
สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย	13
ขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG	15
นิยามของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและโมเดลเศรษฐกิจ BCG	15
สรุปขอบเขตการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG	17
การศึกษาข้อมูลนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง	18
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ประเด็นการท่องเที่ยว	18
ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2565 – 2570	25
(ร่าง) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2566 – 2570	27
แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2565	29
กรณีตัวอย่างด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการพัฒนาท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน	31
ตัวอย่างที่ดีด้านการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	31
กรณีตัวอย่างด้านการพัฒนาท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Tourism)	36
สรุปกรอบแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy)	42
กรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG	43
แนวทางการดำเนินงานโครงการในปัจจุบัน	43

แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวยุวสีขาวยุคใหม่ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570	48
วิสัยทัศน์	48
พันธกิจ	48
เป้าหมาย	48
ตัวชี้วัด	48
ประเด็นการขับเคลื่อนและกลยุทธ์การพัฒนา	50
ประเด็นที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	50
ประเด็นที่ 2 ส่งเสริมความสำคัญ และกระตุ้นการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG	52
ประเด็นที่ 3 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรในภาคการท่องเที่ยว	53
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่ ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยว	56
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่ในพื้นที่เขตอารยธรรมล้านนา	57
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่ในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก	59
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่ในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก	61
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่ในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวอันดามัน	63
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่ในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้	65
แผนปฏิบัติการ	69
ภาคผนวก รายละเอียดตัวชี้วัด	79

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประ-บางคราม
ตำบลคลองท่อมเหนือ จ.กระบี่

บทสรุปผู้บริหาร

ตามที่ รัฐบาลได้ประกาศให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาประเทศไทยด้วยการต่อยอดจากจุดแข็ง แก่ไขจุดอ่อน และเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ เพิ่มการจ้างงาน สร้างความมั่นคงแบบทั่วถึง รวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตของพี่น้องประชาชน โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้มีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีขาว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565 ที่ประชุมได้มอบหมายให้สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินการปรับปรุงแผนในระยะต่อไป (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้สอดคล้องตามทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ดังนั้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ตระหนักในความสำคัญของการมุ่งเน้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นทั้งในเชิงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เชิงนโยบายทั้งระดับสากลและระดับชาติ รวมไปถึงตอบสนองต่อกระแสนิยมนักท่องเที่ยวสมัยใหม่ที่มีความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศไทย

ในการนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้จัดทำโครงการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีขาว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570 ผ่านการศึกษาข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยว ทิศทางการขับเคลื่อน พร้อมตัวอย่างการขับเคลื่อนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมถึงการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อระดมความคิดเห็นต่อทิศทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG และจัดทำแผนปฏิบัติการที่ใช้ในการดำเนินงานในช่วง พ.ศ. 2566 – 2570 ต่อไป โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชนจากในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค รวมกว่า 150 ท่าน เพื่อให้ภาคการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยในด้านอุปทาน (Supply side) ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวและนำโมเดลเศรษฐกิจ BCG มาใช้เป็นแนวทางในการผลิตสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว และในด้านอุปสงค์ (Demand Side) การท่องเที่ยวสามารถสร้างอุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจ BCG ผ่านการบริโภคของนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีกลไกและเครือข่ายการสนับสนุนที่บูรณาการกันอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อให้ประเทศไทย และแหล่งท่องเที่ยวในประเทศเป็นจุดหมายปลายทางที่ได้ชื่อว่าเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาวต่อไป

จากการดำเนินงานรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด นำมาประมวลและจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

“อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ”

พันธกิจ

1. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนากระบวนการบริหารการใช้ทรัพยากรทุกพื้นที่ทั่วประเทศ
2. สนับสนุนให้เกิดความตระหนักรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG แก่ประชาชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ผลักดันกลไกสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG

เป้าหมาย

1. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการทรัพยากรภายใต้แนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG มีการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อการดำเนินงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการภาคเอกชน นักท่องเที่ยว ประชาชน มีความตระหนักรู้ และให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. อันดับผลการดำเนินงานภาพรวมตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และอันดับดัชนีการพัฒนากาการเดินทางและท่องเที่ยวของประเทศไทย (Travel & Tourism Development Index: TTDI) ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม* ของประเทศไทยมีอันดับที่สูงขึ้น

*หมายเหตุ: แผนกลยุทธ์ฯ ฉบับนี้ มุ่งให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ภายใต้เสาที่ 15 ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (Pillar 15: Environmental Sustainability) ประเด็นย่อยด้านการเปิดรับและบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate Change Exposure and Management) และประเด็นย่อยด้านมลภาวะและสิ่งแวดล้อม (Pollution and Environmental Conditions) ไม่รวม ประเด็นย่อยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Preservation of Nature)

ตัวชี้วัด

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ข้างต้น นำมากำหนดเป็นตัวชี้วัดหลัก 4 ตัวชี้วัดดังนี้

1. จำนวนผู้ประกอบการ ชุมชนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตามแนวคิด BCG
2. ระดับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย
3. ร้อยละการเปลี่ยนแปลงต่อปีของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
4. ร้อยละการเปลี่ยนแปลงต่อปีของการสร้างขยะจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ประเด็นการขับเคลื่อนและกลยุทธ์การพัฒนา

จากการกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย ตัวชี้วัดตั้งรายละเอียดข้างต้นนั้น จึงนำมากำหนดขึ้นเป็นประเด็นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570 ใน 3 กรอบแนวทางการพัฒนา ทั้งในฝั่งอุปทาน (Supply) ฝั่งอุปสงค์ (Demand) และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยมีรายละเอียดของแต่ละประเด็นการพัฒนาดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบประเด็นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 - 2570

ประเด็นที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า แนวคิดและความสำคัญ

กลุ่มผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้ง 12 สาขา เป็นกลุ่มสำคัญในห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีการใช้ทรัพยากรที่หลากหลาย และมีปริมาณมากในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่แผนกลยุทธ์ฉบับนี้ให้ความสำคัญ โดยการผลักดันให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการและแนวทางการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่สามารถนำไปปรับใช้ ในขั้นตอน กระบวนการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นประโยชน์และส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยสามารถรักษาศักยภาพของพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ในระยะยาว

เป้าหมายการดำเนินงาน

1. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมี **แนวทางการดำเนินงานตามกรอบแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG** ที่ชัดเจน มีมาตรฐาน สามารถนำไปปรับตามความเหมาะสมของธุรกิจ
2. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวสามารถ**เพิ่มมูลค่าให้ธุรกิจ และลดกิจกรรมที่ทำให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ รวมถึงการบริหารจัดการของเสียที่เกิดขึ้น**จากการดำเนินงาน ด้วยความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรภายในพื้นที่และท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

1. จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ และความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG
2. ระดับความก้าวหน้าในการจัดทำมาตรฐานแนวทาง และคู่มือกระบวนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG
3. จำนวนหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG
4. ร้อยละของสัดส่วนต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านทรัพยากร ต่อต้นทุนรวมที่ลดลง ของหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชน กลุ่มเป้าหมายจากการปรับปรุงการดำเนินงาน

กลยุทธ์การขับเคลื่อนภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 1

ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ต่อไปนี้

1. ส่งเสริมผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้สามารถประกอบธุรกิจได้อย่างยั่งยืน (Operations)
2. พัฒนาแนวทาง และยกระดับมาตรฐานการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG (Standard)
3. พัฒนาศักยภาพธุรกิจและเสริมสร้างองค์ความรู้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน แก่บุคลากรภาคการท่องเที่ยว (Knowledge)

ประเด็นที่ 2 ส่งเสริมความสำคัญ และกระตุ้นการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG

แนวคิดและความสำคัญ

จากการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องช่องด้านการท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้ก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG นั้น นับได้ว่าจำเป็นต้องมีการลงทุนในการดำเนินงาน ซึ่งการลงทุนเหล่านั้นจำเป็นต้องมีนักท่องเที่ยวที่เห็นคุณค่าและความสำคัญตามแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน จึงจะส่งผลให้เกิดการบริโภค การใช้บริการการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจขึ้นในพื้นที่ในระยะยาว

การส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Tourism) ได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการพัฒนากระบวนการที่สอดคล้องกับแนวคิด BCG แล้ว การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป เห็นถึงความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดการสนับสนุนการท่องเที่ยว การบริการ และผลิตภัณฑ์

จากผู้ประกอบการมากขึ้น ซึ่งสามารถกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเกิดการแข่งขัน เร่งพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อมาตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การพัฒนาในประเด็นนี้ จึงควรสร้างการรับรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Tourism) รูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการนำเสนอให้ประชาคมโลกได้รู้ว่าประเทศไทยมีศักยภาพ และพร้อมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชั้นนำของโลก เพื่อสร้างกระแสให้เกิดขึ้นทั่วโลก

ในขณะเดียวกัน ภาครัฐควรเร่งพัฒนามาตรการในการกระตุ้นการบริโภคของผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน มากขึ้น เพื่อเสริมความต้องการ และยังเป็นแรงจูงใจให้กับผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามแนวคิด BCG มากขึ้นด้วยเช่นกัน

เป้าหมายการดำเนินงาน

1. สื่อสารประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และความเข้าใจถึงความสำคัญ องค์ประกอบของ **การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG**
2. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน **ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากมาตรการภาครัฐ**

ตัวชี้วัด

1. จำนวนสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. จำนวนของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่รับรู้ถึงภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย
3. จำนวนมาตรการจูงใจสนับสนุนนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG

กลยุทธ์การขับเคลื่อนภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 2

ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ต่อไปนี้

1. สื่อสารข้อมูล เพื่อสร้างการตระหนักรู้แก่ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป (Awareness & PR)
2. สร้างและพัฒนามาตรการจูงใจ ส่งเสริมผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเพื่อให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Incentives)

ประเด็นที่ 3 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรในภาคการท่องเที่ยว

แนวคิดและความสำคัญ

นอกจากการกระตุ้นการดำเนินงานในกลุ่มผู้ประกอบการและความต้องการจากกลุ่มนักท่องเที่ยวแล้ว การขับเคลื่อนท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน ให้เกิดผลอย่างรูปธรรม ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องทั้งหมดด้วย เพราะระบบนิเวศเหล่านี้ เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงอุปสรรค หรือตัวกระตุ้นให้การขับเคลื่อนขึ้นได้จริงตามแผนงานที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ ระเบียบ กฎหมาย นโยบาย หรือมาตรการสนับสนุน ข้อมูล หรือแม้กระทั่งเครือข่าย ที่จะเข้ามาเป็นพันธมิตร และผู้นำในการขับเคลื่อนในระดับต่าง ๆ

ดังนั้น การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถเข้าถึงข้อมูล และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนให้การท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG นี้ บรรลุได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ต่อไป

เป้าหมายการดำเนินงาน

1. กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับการพิจารณา ทบทวน แก้ไข เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งหมด มีการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG และมีการบริหารจัดการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐสามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนร่วมกัน รวมถึงมีการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้สนใจในการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG
3. มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม เพื่อสร้างให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้อง เชื่อมโยงกันทั้งในและนอกพื้นที่ จนเกิดเป็นภาพรวมความสำเร็จของการดำเนินงานของประเทศ

ตัวชี้วัด

1. ระดับความก้าวหน้าในการยกร่างกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG
2. ความสำเร็จในการจัดทำระบบ แพลตฟอร์มการเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. จำนวนเครือข่ายและผู้นำการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

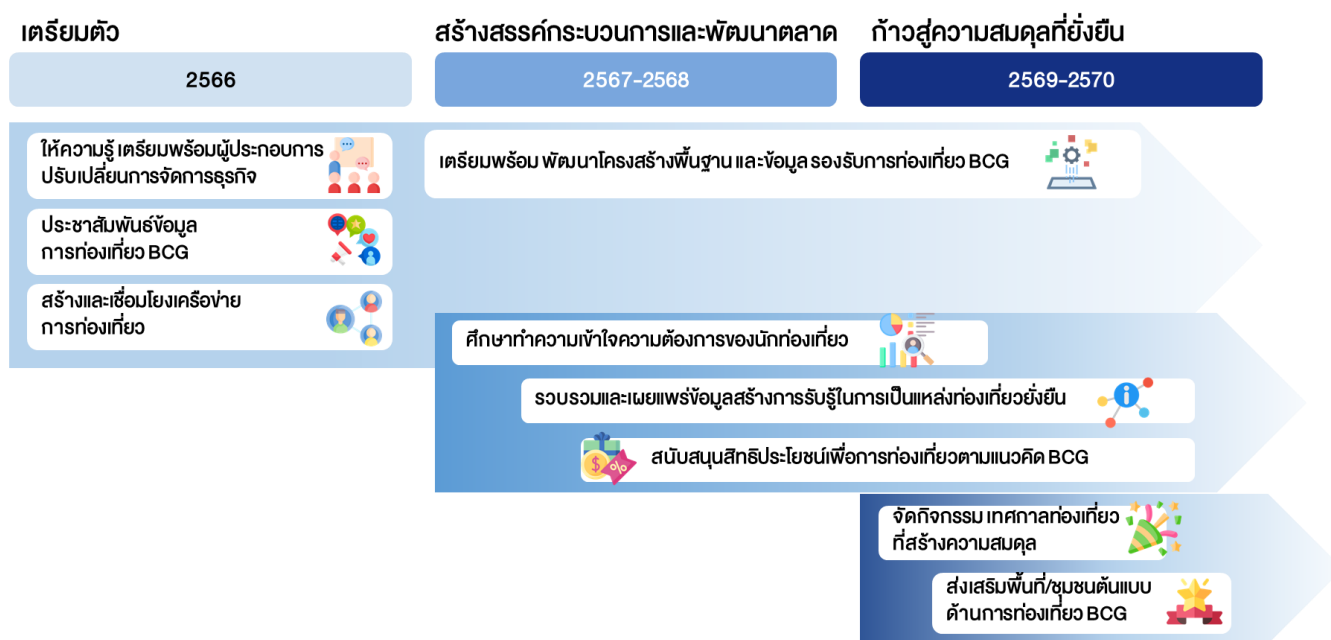
กลยุทธ์การขับเคลื่อนภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 3

ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ต่อไปนี้

1. ทบทวน ปรับปรุงกฎ ระเบียบ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Regulations)
2. พัฒนาระบบข้อมูล เทคโนโลยีดิจิทัล และพื้นที่สนับสนุนการท่องเที่ยว BCG (Enablers)
3. เชื่อมโยงเครือข่ายการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (Network & Management)

จากกรอบประเด็นการพัฒนาทั้ง 3 ส่วนข้างต้น นำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ โดยมีโครงการสำคัญทั้งสิ้นจำนวน 16 โครงการ ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ซึ่งมีแนวคิดการกำหนดแผนที่นำทาง (Roadmap) การดำเนินงานตามกลุ่มประเภทโครงการ ในแต่ละช่วงเวลาดังนี้

แผนภาพที่ 2 แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ในแต่ละช่วงของแผน

ในช่วงปีแรก (พ.ศ. 2566) นับได้ว่าเป็นช่วงเวลาเตรียมตัว เริ่มให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล เพื่อสร้างความตื่นตัวและการรับรู้ของผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว เครือข่ายการท่องเที่ยว รวมถึงประชาชนทั่วไปถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ควบคู่ไปกับการเตรียมพร้อมระบบนิเวศและกลไกการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนให้การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว และการเตรียมพร้อมระบบสนับสนุนการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลที่รองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินงานตลอดระยะเวลา 5 ปีของแผน

ในช่วงถัดมา (พ.ศ. 2567 – 2568) เป็นช่วงเวลาของการสร้างสรรค์กระบวนการและพัฒนาลาด โดยมีการศึกษารวบรวมข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ควบคู่ไปกับการเผยแพร่ข้อมูลผู้ประกอบการที่มีการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG และการสนับสนุนสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ส่วนในช่วง 2 ปีสุดท้ายของแผน (พ.ศ. 2569 – 2570) เป็นการประชาสัมพันธ์ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมและการเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผ่านการจัดกิจกรรม และเทศกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชุมชนต้นแบบที่มีการดำเนินอย่างต่อเนื่องและมีผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นประกาศความสำเร็จของการดำเนินงานที่เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เมื่อมีการดำเนินงานตลอดระยะเวลา 5 ปีนี้แล้ว จะสนับสนุนให้ประเทศไทยมีบทบาทนำด้านการท่องเที่ยวที่มีการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

บทนำ

หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยในปี 2563 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 887,090 ล้านบาท ก่อให้เกิดการจ้างงานภายในระบบ 3,909,592 คน ในขณะเดียวกัน ความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยปรากฏชัดจากผลการจัดอันดับ Travel and Tourism Competitiveness Index ในปี 2019 โดย World Economic Forum ได้จัดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 31 จาก 140 ประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวในห้วงเวลาที่ผ่านมามีได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญจนเกิดกระแสความกังวลจากภาคส่วนต่าง ๆ จนนำไปสู่การมุ่งเน้นที่จะปรับทัศนคติต่อแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่เป้าหมายที่เน้นเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (SDGs) โดยสะท้อนผ่านแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่ล้วนมุ่งให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

รัฐบาลได้ประกาศให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาประเทศไทยด้วยการต่อยอดจากจุดแข็ง แก่ไขจุดอ่อน และเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ เพิ่มการจ้างงาน สร้างความมั่งคั่งแบบทั่วถึง รวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตของพี่น้องประชาชน โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้มีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565 ที่ประชุมได้มอบหมายให้สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาดำเนินการปรับปรุงแผนในระยะต่อไป (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้สอดคล้องตามทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ดังนั้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ตระหนักในความสำคัญของการมุ่งเน้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นทั้งในเชิงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เชิงนโยบายทั้งระดับสากลและระดับชาติ รวมไปถึงตอบสนองต่อกระแสนิยมนักท่องเที่ยวสมัยใหม่ที่มีความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศไทย ทางกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้จัดทำโครงการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อให้ภาคการท่องเที่ยวมีบทบาทอย่างสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศไทยตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยในด้านอุปทาน

(Supply side) ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวและนำโมเดลเศรษฐกิจ BCG มาใช้เป็นแนวทางในการผลิตสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว และในด้านอุปสงค์ (Demand Side) การท่องเที่ยวสามารถสร้างอุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจ BCG ผ่านการบริโภคของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีขาว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570
2. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีขาว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

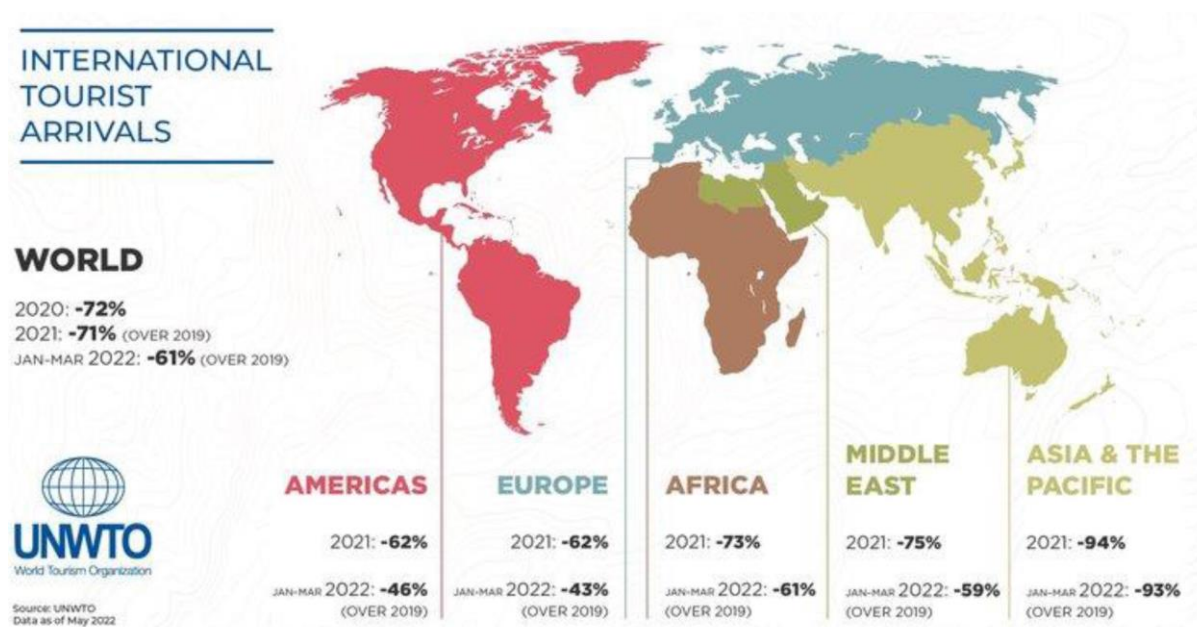
สถานการณ์การท่องเที่ยว

สถานการณ์การท่องเที่ยวโลก

ข้อมูลจากสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ระบุว่าองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) รายงานว่าในช่วงไตรมาส 1 ของปี พ.ศ. 2565 มีการเดินทางทั่วโลก จำนวน 117 ล้านครั้ง ซึ่งถือว่ามีการเติบโตกว่าร้อยละ 182 จากปี พ.ศ. 2564 อย่างไรก็ตามหากเทียบในช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิดนั้น พบว่าอัตราการเดินทางนี้ยังถือว่าต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2562 ถึงกว่าร้อยละ 61

หากพิจารณาเป็นรายทวีปพบว่า สถานการณ์โดยรวมจะมีแนวโน้มดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 ทั้งสิ้น แต่ก็ยังถือว่ายังมีการเดินทางที่ค่อนข้างต่ำ หากเทียบกับช่วง ปี พ.ศ. 2562 โดยทวีปยุโรป ตะวันออกกลาง และอเมริกา ถือว่าเป็นทวีปที่มีการฟื้นตัวของการเดินทางสูงที่สุดตามลำดับ ในขณะที่เอเชีย-แปซิฟิก ยังคงมีอัตราการเดินทางที่ค่อนข้างต่ำอยู่ โดยส่วนหนึ่งเกิดจากการที่หลายประเทศในเอเชีย-แปซิฟิกนี้ ยังคงมีการปิดพรมแดนสำหรับการเดินทางอยู่

แผนภาพที่ 3 สถานการณ์การเดินทางทั่วโลก ในช่วงไตรมาส 1 ปี 2565

ที่มา: สรุปลสถานการณ์ท่องเที่ยวไทย พฤษภาคม 2565 สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

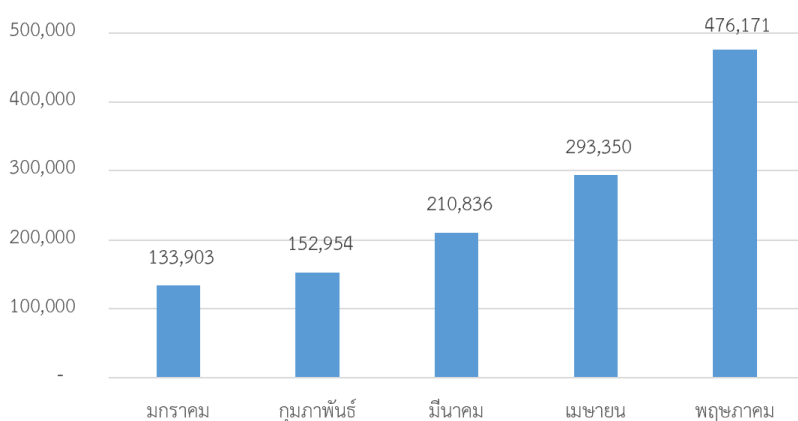
อย่างไรก็ตาม คาดว่าสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวโดยรวม จากนี้ไป จะมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น (ในกรณีที่ไม่มีการระบาดของไวรัสโควิด – 19 เพิ่มเติม) เนื่องจากหลายประเทศเริ่มมีการผ่อนคลายมาตรการ เช่น ไม่ต้องมีการส่งผลตรวจโควิด ยกเลิกการกักตัว หรือกระทั่งมีการประกาศไม่ต้องสวมหน้ากาก เป็นต้น

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย เดือนพฤษภาคม 2565 โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ระบุว่า นับตั้งแต่ต้นปี จนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทย กว่า 1,267,214 คน ซึ่งนับว่ามีการเติบโตจากช่วงปีที่ผ่านมาที่มีการหดตัวอย่างรุนแรงจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยในช่วงเดือนพฤษภาคมนับว่าเป็นช่วงเวลาที่มีการเดินทางเข้ามาอย่างก้าวกระโดด โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาถึงกว่า 476,171 คน เพิ่มขึ้นจากเดือนเมษายน ถึงร้อยละ 62

นักท่องเที่ยวจากประเทศอินเดียนับว่าเป็นกลุ่มที่เดินทางมายังประเทศไทยมากที่สุดในช่วงที่ผ่านมา โดยมีกว่า 117,331 คน หรือกว่าร้อยละ 9.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดในช่วงที่ผ่านมา ตามมาด้วยสหราชอาณาจักร เยอรมนี มาเลเซีย และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นแนวโน้มทางการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น โดยส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการผ่อนคลายมาตรการในการเข้าประเทศในช่วงที่ผ่านมา

แผนภาพที่ 4 สถานการณ์การเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติมายังประเทศไทย
จำนวนนักท่องเที่ยว ม.ค.-พ.ค. 2565

ที่มา: สถานการณ์ท่องเที่ยวไทย พฤษภาคม 2565 โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทยสูงสุด 5 อันดับ แยกตามประเทศ

ประเทศ	อินเดีย	สหราชอาณาจักร	เยอรมนี	มาเลเซีย	สหรัฐอเมริกา
จำนวน (คน)	117,331	93,617	77,054	76,483	69,773

ที่มา: สถานการณ์ท่องเที่ยวไทย พฤษภาคม 2565 โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ในขณะเดียวกัน หากพิจารณาสถานการณ์การเที่ยวภายในประเทศ พบว่าในช่วงเดือนมกราคม ถึง พฤศจิกายน 2565 พบว่ามีการเดินทาง (ผู้เยี่ยมชมเยือน) กว่า 198,874,406 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 250.72 โดยจากตัวเลขการเดินทางดังกล่าวพบว่าเป็นการเดินทางของชาวไทย ประมาณ 181,358,766 คน หรือคิดเป็นกว่าร้อยละ 91.2 ในขณะที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางกว่า 17,515,640 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ของการเดินทางทั้งหมด ซึ่งจากการเดินทางของผู้เยี่ยมชมเยือนนี้ ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนกว่า 933,098.72 ล้านบาท เพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมากว่าร้อยละ 400.07 โดยแบ่งออกเป็นรายได้จากชาวไทย ประมาณ 571,881.77 ล้านบาท และจากชาวต่างชาติ 361,216.95 ล้านบาท

ตารางที่ 2 จำนวนผู้เยี่ยมชมและรายได้หมุนเวียนจากการท่องเที่ยว ม.ค. - พ.ย. 2565

นักท่องเที่ยว	ผู้เยี่ยมชม (คน)	รายได้หมุนเวียน (ล้านบาท)
ชาวไทย	181,358,766	571,881.77
ชาวต่างชาติ	17,515,640	361,216.95
รวม	198,874,406	933,098.72

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

นอกจากนี้ หากพิจารณาการกระจายตัวของการท่องเที่ยว พบว่าภาคตะวันตก มีผู้เยี่ยมชมสูงสุดประมาณ 35.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ของการเดินทางทั้งหมด ตามมาด้วยกรุงเทพมหานคร ผู้เยี่ยมชมประมาณ 34.0 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ของการเดินทางทั้งหมด แต่หากพิจารณาในส่วนของรายได้ พบว่ากรุงเทพมหานคร มีจำนวนรายได้สูงสุด โดยมีจำนวน 286,401 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 30.7 ตามมาด้วย ภาคใต้ 246,488 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 26.4 ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร และภาคใต้ เน้นไปที่การท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าภาคตะวันตกที่มีจำนวนผู้เยี่ยมชมสูงสุดแต่กลับมีรายได้เพียง 79,787 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 8.6 รายได้ทั้งหมดเท่านั้น

ตารางที่ 3 การกระจายตัวด้านการท่องเที่ยวของไทย

ภาค	ผู้เยี่ยมชม		รายได้หมุนเวียน	
	จำนวน (คน)	สัดส่วน	รายได้ (ล้านบาท)	สัดส่วน
ภาคตะวันตก	35,738,831	18.0%	79,787	8.6%
กรุงเทพมหานคร	34,043,421	17.1%	286,401	30.7%
ภาคเหนือ	29,518,960	14.8%	120,872	13.0%
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	29,191,571	14.7%	49,283	5.3%
ภาคกลาง	29,076,921	14.6%	38,640	4.1%
ภาคใต้	20,755,718	10.4%	246,488	26.4%
ภาคตะวันออก	20,548,984	10.3%	111,627	12.0%
รวม	198,874,406	100.0%	933,098.72	100.0%

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

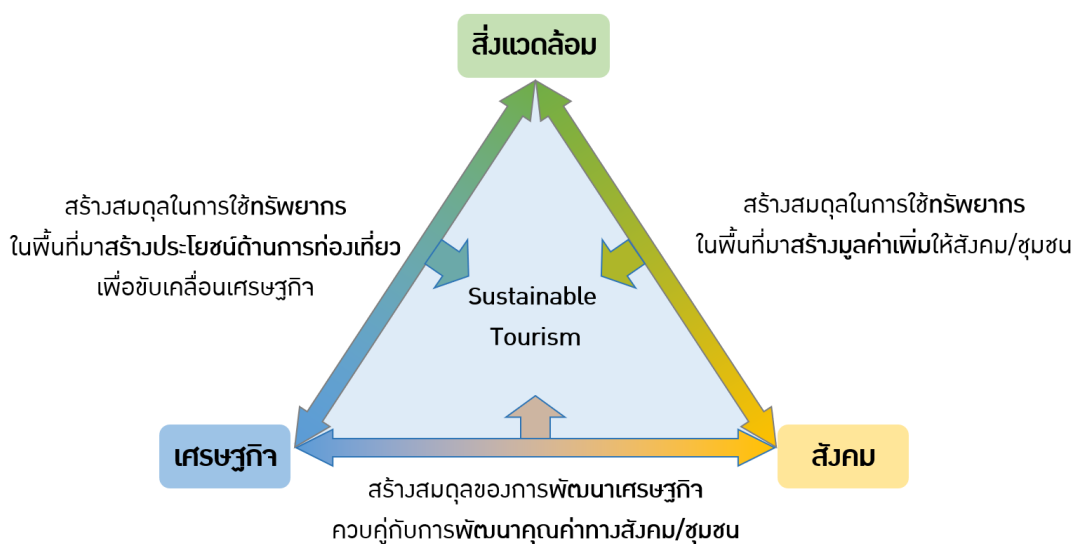
ภายใต้การกำหนดขอบเขตการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้ดำเนินการศึกษา ข้อมูล นิยาม หลักการและแนวทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โมเดลเศรษฐกิจ BCG และการท่องเที่ยวสีเขียว ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

นิยามของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและโมเดลเศรษฐกิจ BCG

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (WTO, 1998)

แนวคิดของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการสร้างความสมดุลของ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่มาสร้างประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อน เศรษฐกิจ รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณค่าทางสังคมและชุมชน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

แผนภาพที่ 5 นิยามการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

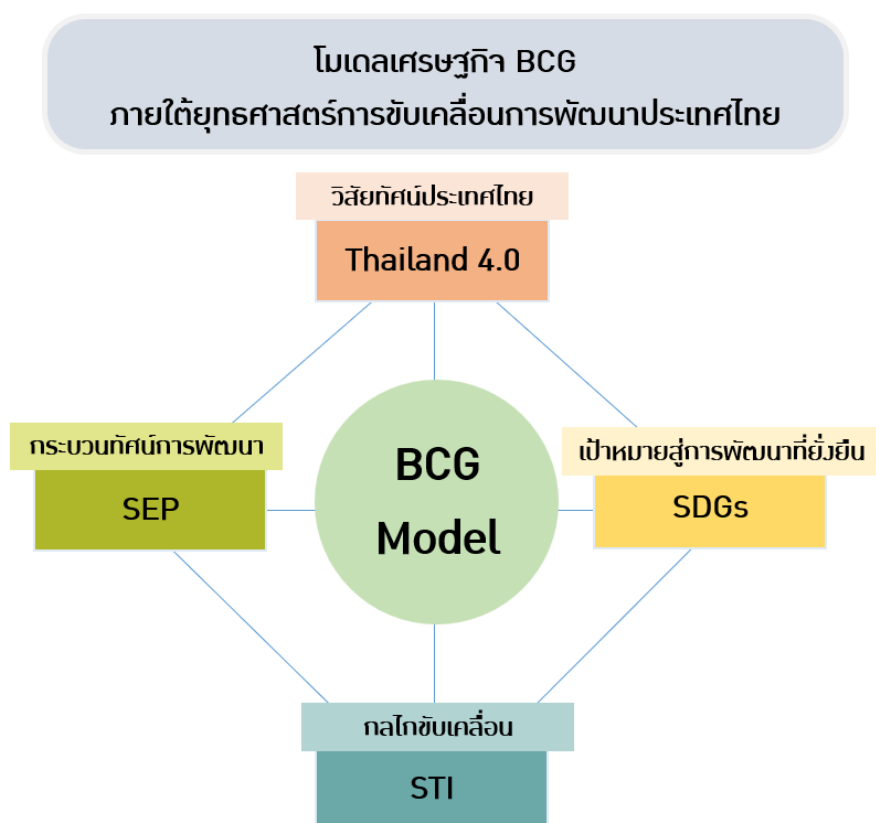
ที่มา: Towards to Sustainable Tourism – Framework, Activities and Dimensions, Janusz Grabara

จากยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2565 – 2570 ได้กำหนดหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งประกอบไปด้วย 3 แนวทางหลัก ได้แก่

1. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy : SEP) มาเป็นรากฐานในการพัฒนาโมเดลการขับเคลื่อนภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยใช้องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน

2. การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน จากการพัฒนาจากฐาน “ความหลากหลายทางชีวภาพ” และ “ความหลากหลายทางวัฒนธรรม” มาต่อยอดและยกระดับมูลค่าในห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูงขึ้น
3. การให้ความสำคัญกับการพัฒนาและเติบโตของทุกภาคส่วน การร่วมมือกันของทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน สังคม สถาบันการศึกษา และเครือข่ายต่างประเทศ เพื่อเปลี่ยนข้อได้เปรียบทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เป็นความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) หรือการปรับระบบการผลิตและบริการไปสู่การดำเนินงานได้มาก ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Science Technology and Innovation : STI)

แผนภาพที่ 6 หลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG

BCG: Bio-Circular-Green Economy

SDGs: Sustainable Development Goals

SEP: Sufficiency Economy Philosophy

STI: Science Technology and Innovation

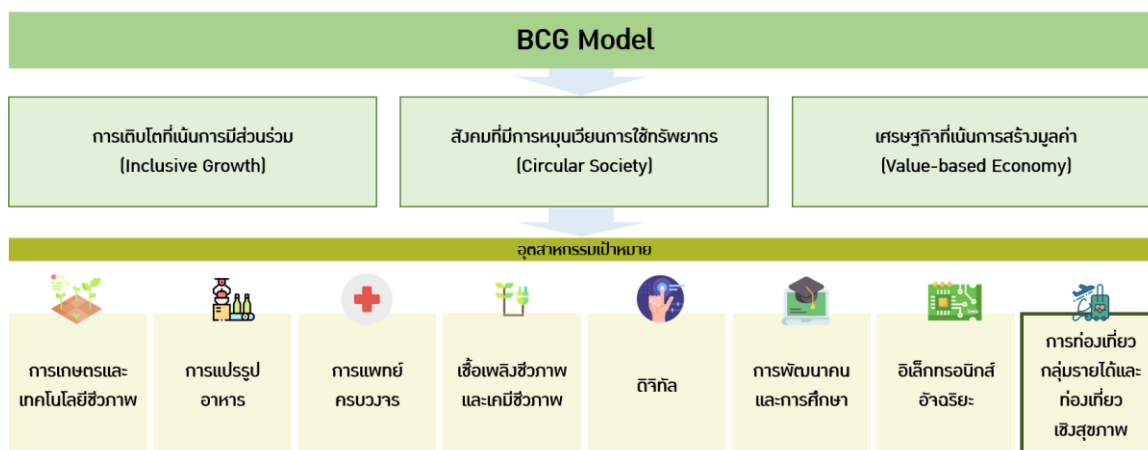
ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2570

โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นกลไกขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่มุ่งเน้น “การเติบโตอย่างมีคุณภาพ” สร้างความสมดุลของเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า (Value-Based Economy) การเติบโตที่เน้นการมีส่วนร่วม (Inclusive Growth) และสังคมที่มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร (Circular Society) โดยครอบคลุมอุตสาหกรรมทั้ง 8 เป้าหมาย ซึ่งประกอบไปด้วย 5 เรื่องที่สำคัญ ได้แก่

- 1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา เพิ่มพูนทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม
- 2) บริหารจัดการ การใช้ประโยชน์และบริโภค อย่างยั่งยืน
- 3) ลดและใช้ประโยชน์ของทิ้งจากกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ

- 4) เพิ่ม Value Creation ตลอดห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่ภาคเกษตรที่เป็นต้นน้ำ จนถึงภาคการผลิตและบริการ
- 5) สร้างภูมิคุ้มกัน พึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะในการฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว

แผนภาพที่ 7 แนวคิดของโมเดลเศรษฐกิจ BCG

ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2570

ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวและกีฬาสีขาว ได้กำหนดนิยามของการท่องเที่ยวสีขาวไว้ว่า “การท่องเที่ยวที่ สะอาด สะอาด ปลอดภัย เป็นธรรม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ซึ่งสอดคล้องกับจรรยาบรรณการท่องเที่ยวโลก (The Global Code of Ethics for Tourism) และสอดคล้องกับการขับเคลื่อนภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน 2) การตระหนักในคุณค่าแห่งวัฒนธรรม 3) การมีความมั่นคงปลอดภัยของสังคม และ 4) การปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อตลอดห่วงโซ่การท่องเที่ยว

สรุปขอบเขตการพัฒนาการท่องเที่ยวสีขาวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

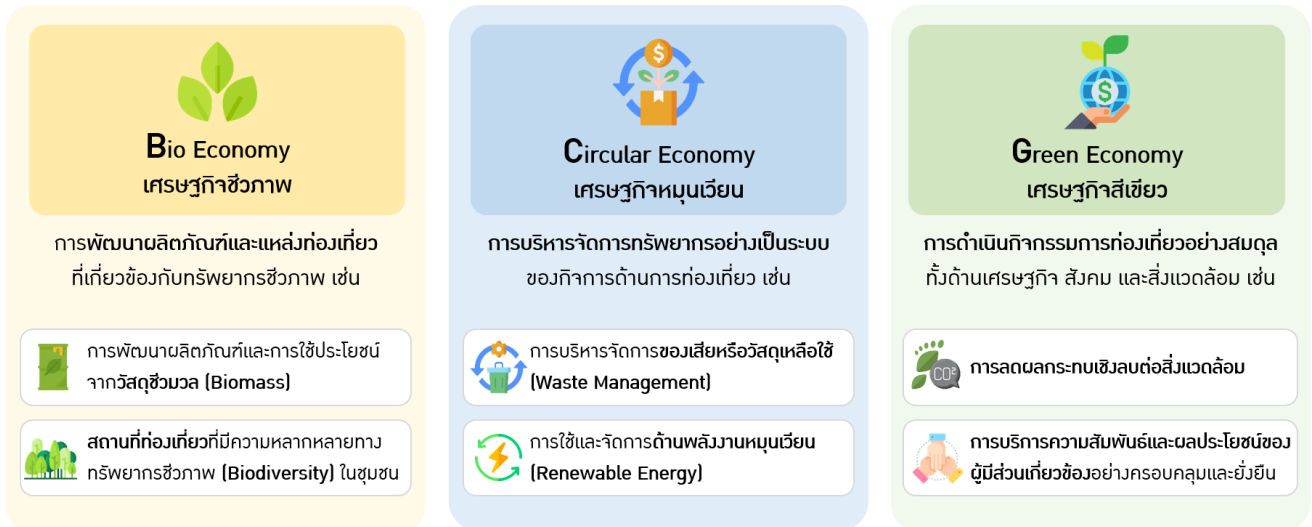
จากการศึกษานิยาม หลักการและแนวคิดของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและโมเดลเศรษฐกิจ BCG สามารถกำหนดขอบเขตการพัฒนาการท่องเที่ยวสีขาว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ในแต่ละประเด็น ดังนี้

เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ในมิติด้านการท่องเที่ยว คือ การนำความรู้และนวัตกรรมทางชีววิทยาหรือทรัพยากรชีวภาพ มาพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์และแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการใช้ประโยชน์จากวัสดุชีวมวล (Biomass) และสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพ (Biodiversity) ในชุมชน

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในมิติด้านการท่องเที่ยว คือ การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการบริหารจัดการของเสียหรือวัสดุเหลือใช้ (Waste Management) และการใช้และจัดการด้านพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy)

เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ในมิติด้านการท่องเที่ยว คือ การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงการบริหารความสัมพันธ์และผลประโยชน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมและยั่งยืน และการลดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม

แผนภาพที่ 8 ขอบเขตการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

ที่มา: การวิเคราะห์โดยทีปรีक्षा บริษัท เอฟพีเอ็นดี จำกัด

การศึกษาข้อมูลนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาข้อมูลนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานผ่านการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลนโยบายโมเดลเศรษฐกิจ BCG ในบริบทการท่องเที่ยว จากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 – 2580 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2565 – 2570 และแผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2565 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งรายละเอียดในแต่ละแผนมีดังนี้

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ปี พ.ศ. 2561 – 2580 ประเด็นการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั่วโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อันเป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของปัจจัยสนับสนุนอุตสาหกรรมในมิติที่หลากหลาย เช่น การขยายตัวธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำ เทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เป็นต้น ส่งผลให้การแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในปัจจุบันนั้นมีการแข่งขันที่รวดเร็วและรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเล็งเห็นความสำคัญในการวางกลยุทธ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ ดังนั้นการยกระดับขีดความสามารถของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ นำไปสู่การกำหนดแผนย่อยในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการท่องเที่ยว 6 แผนย่อย อันประกอบด้วย 1) แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม 2) แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ 3) แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย 4) แผนย่อยการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

5) แผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค และ 6) แผนย่อยการพัฒนากระบวนนิเวศการท่องเที่ยว เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในรูปแบบที่มีความเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดปัจจุบันมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายด้านการเพิ่มและกระจายรายได้จากอุตสาหกรรม รวมไปถึงการยกระดับขีดความสามารถด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยต่อไป

แผนภาพที่ 9 ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการท่องเที่ยว

ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)

การกำหนดแผนย่อยในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการท่องเที่ยว 6 แผนย่อยในข้างต้น มุ่งเน้นการพัฒนาระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวไทยที่มีศักยภาพสูงใน 5 สาขา นำมาสู่การพิจารณาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามประเภทของการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและเอื้อต่อการเติบโตอย่างมีคุณภาพ 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม 2) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ 3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย 4) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ และ 5) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ทั้งนี้ แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเด็นในข้างต้น มีการกำหนดแนวทางการพัฒนา พร้อมทั้งค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 10 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว 5 ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการท่องเที่ยว

1 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	2 การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ	3 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย	4 การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ	5 การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค
<ol style="list-style-type: none"> 1) สร้าง คุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ บนฐานของทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 2) พัฒนา ปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดสินค้าและบริการ 3) เสริมสร้าง ศักยภาพผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว 4) ส่งเสริม การจดทะเบียนการค้า การคุ้มครอง การใช้ทรัพย์สินทางปัญญาและภูมิปัญญา 5) ส่งเสริม การตลาดการท่องเที่ยว โดยการ นำเสนอเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก ผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ของเมืองท่องเที่ยวเชิงธุรกิจให้มีความพร้อมสำหรับการเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจ 2) สนับสนุน มาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจและอำนวยความสะดวก ในการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ รวมทั้ง สร้างความพร้อมของธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่อง ตลอดห่วงโซ่คุณค่าและระบบนิเวศ 3) ส่งเสริม การตลาดและสนับสนุน การเป็นเจ้าภาพจัดงานในระดับนานาชาติ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ เมือง/พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และส่งเสริมกิจกรรมที่มีศักยภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ยกระดับ คุณภาพการให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ได้มาตรฐานระดับสากล กับคุณภาพของสถานประกอบการและคุณภาพของผู้ให้บริการ 2) สร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรูปแบบใหม่บนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งสร้างความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐาน 3) พัฒนา ยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านแพทย์แผนไทย ให้มีมาตรฐานระดับสากลและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด 4) ส่งเสริม ตลาดการท่องเที่ยวทางการแพทย์ไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อสร้างการรับรู้ อย่างแพร่หลาย 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนา แหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวทางทะเล ชายฝั่ง และลุ่มน้ำสายสำคัญ 2) ปรับปรุงและพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการท่องเที่ยวทางน้ำ 3) พัฒนาและปรับปรุง ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำ ในทุกมิติ กับความปลอดภัย การใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกในการเดินทางข้ามแดน โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะ 4) การส่งเสริมการ ประชาสัมพันธ์ ความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวต่อเนื่องในทุกรูปแบบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนา เส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศในภูมิภาค โดยใช้ประโยชน์จาก โครงข่ายคมนาคมที่มีในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นใหม่ตาม แผนพัฒนาในโอกาสที่ทางถนน ทางราง ทางน้ำและทางอากาศ รวมทั้งส่งเสริมและบูรณาการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ภายใต้กรอบความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคและอาเซียน 2) อำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศ โดยการ พัฒนาและยกระดับพิธีผ่านแดน ขงการเดินทางในทุก รูปแบบอย่างไร้รอยต่อ ปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค 3) ส่งเสริม การตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ร่วมกันให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่

ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)

1. แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ เพื่อสร้างทางเลือกของประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวและสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ผ่านการผสมผสานองค์ความรู้และนวัตกรรมร่วมกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ในส่วนของแผนย่อยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 5 ประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม** ให้กับสินค้าและบริการบนฐานของทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนากิจกรรมและบริการรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยววิถีพุทธ การท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม เป็นต้น
2. **พัฒนาปัจจัยแวดล้อม** ให้เอื้อต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม การส่งเสริมการลงทุน พัฒนาระบบฐานข้อมูล และการสร้างเรื่องราวเพื่อบอกเล่านักท่องเที่ยว เป็นต้น
3. **เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการและบุคลากร** เพื่อให้มีทักษะและองค์ความรู้ในธุรกิจตลอดห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความแตกต่างและความโดดเด่นของสินค้าและบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดท่องเที่ยว
4. **ส่งเสริมการตลาดทะเบียนและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา** เพื่อสนับสนุนการพัฒนาต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาค ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรมไทย กิจกรรมและสินค้าของชุมชนอาหารไทย และการแพทย์แผนไทย
5. **นำเสนอเอกลักษณ์ของประเทศไทยและท้องถิ่น** ผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่าง ๆ รวมไปถึงการสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 4 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี พ.ศ. 2561-2565	ปี พ.ศ. 2566-2570	ปี พ.ศ. 2571-2575	ปี พ.ศ. 2576-2580
1. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น	- อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (เฉลี่ยร้อยละ)	ขยายตัว ร้อยละ 10	ขยายตัว ร้อยละ 12	ขยายตัว ร้อยละ 15	ขยายตัว ร้อยละ 20
2. เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น	- จำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	5 เมือง	15 เมือง	25 เมือง	35 เมือง
3. สินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น	- อัตราการขยายตัวของจำนวนสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา (เฉลี่ยร้อยละ)	ขยายตัว ร้อยละ 5	ขยายตัว ร้อยละ 7	ขยายตัว ร้อยละ 10	ขยายตัว ร้อยละ 12

ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)

2. แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจครอบคลุมไปถึงการจัดประชุมและนิทรรศการ การจัดงานแสดงสินค้าการท่องเที่ยว เพื่อเป็นรางวัล การจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา รวมไปถึงการพักผ่อนระหว่างหรือหลังการประกอบธุรกิจหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนของแผนย่อยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 3 ประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก** ให้มีความพร้อมสำหรับการเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจ รวมถึงส่งเสริมการกระจายของการท่องเที่ยวธุรกิจไปยังพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นจุดหมายปลายทางของการจัดประชุมและนิทรรศการต่าง ๆ และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงการจัดงานรูปแบบต่าง ๆ
- สนับสนุนมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจและอำนวยความสะดวก** รวมทั้งสร้างความพร้อมของธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่าและระบบนิเวศของการเดินทางท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เช่น โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร การจัดการเลี้ยง ของที่ระลึก เป็นต้น รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง
- ส่งเสริมการตลาดและสนับสนุนการเป็นเจ้าภาพจัดงานในระดับนานาชาติ** รวมทั้งประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมกิจกรรมที่มีศักยภาพ เพื่อจูงใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเชิงธุรกิจและต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ

ตารางที่ 5 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี พ.ศ. 2561-2565	ปี พ.ศ. 2566-2570	ปี พ.ศ. 2571-2575	ปี พ.ศ. 2576-2580
1. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้น	- อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (เฉลี่ยร้อยละ)	ขยายตัว ร้อยละ 5	ขยายตัว ร้อยละ 5	ขยายตัว ร้อยละ 5	ขยายตัว ร้อยละ 5
2. การเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย	- อันดับของไทยในการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติตามดัชนี ICCA	1 ใน 23	1 ใน 20	1 ใน 18	1 ใน 15

ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)

3. แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย

มุ่งเน้นการสร้าง ความแตกต่างและเอกลักษณ์จากการให้บริการตามแบบอย่างความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ในส่วนของแผนย่อยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 4 ประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ยกระดับคุณภาพการให้บริการ** ให้ได้มาตรฐานระดับสากลทั้งในส่วนของสถานประกอบการและทักษะของผู้ให้บริการ ทั้งนี้การบริการครอบคลุมไปถึงธุรกิจสปาและบริการเสริมความงาม นวดแผนไทย โยคะ การดูแลผู้สูงอายุ สถานพักผ่อนเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพและการผ่อนคลาย
- สร้างสรรค์รูปแบบการบำบัดฟื้นฟูและรักษาสุขภาพ** โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อสร้างความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลและเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ
- ยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านแพทย์แผนไทย** ให้มีมาตรฐานระดับสากลและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ พร้อมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค
- ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวทางการแพทย์ที่ไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน** เพื่อสร้างการรับรู้อย่างแพร่หลายในตลาดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ศัลยกรรมเสริมความงาม ทันตกรรม การรักษาภาวะผู้มีบุตรยาก เป็นต้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจรของไทย

ตารางที่ 6 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี พ.ศ. 2561-2565	ปี พ.ศ. 2566-2570	ปี พ.ศ. 2571-2575	ปี พ.ศ. 2576-2580
1. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย เพิ่มขึ้น	- อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย (เฉลี่ยร้อยละ)	ขยายตัว ร้อยละ 5	ขยายตัว ร้อยละ 8	ขยายตัว ร้อยละ 10	ขยายตัว ร้อยละ 10
2. อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย	- อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย โดย Global Wellness Institute ดีขึ้น	อันดับที่ 12	อันดับที่ 10	อันดับที่ 8	อันดับที่ 7
3. สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น	- อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว (เฉลี่ยร้อยละ)	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 7	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10

ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)

4. แผนย่อยการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

มุ่งเน้นการคำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็คำนึงถึงบริบทของพื้นที่และชุมชนในพื้นที่เช่นเดียวกัน ในส่วนของแผนย่อยการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 4 ประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม** เพื่อรองรับการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างสรรค์และยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
- ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน** เพื่อปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศจากท่าเรือแวะพักเป็นท่าเรือหลัก และท่าเรืออื่น ๆ ให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการท่าเรือทั้งในเรื่องความสะอาดและมาตรฐานด้านความปลอดภัย
- พัฒนาและปรับปรุงปัจจัยสนับสนุน** เช่น ความปลอดภัย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอำนวยความสะดวก โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะทางเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรม
- การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์** รวมทั้งส่งเสริมการตลาดรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวและธุรกิจสายการบินเร็ว ซึ่งถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีการใช้จ่ายสูง

ตารางที่ 7 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนย่อยการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี พ.ศ. 2561-2565	ปี พ.ศ. 2566-2570	ปี พ.ศ. 2571-2575	ปี พ.ศ. 2576-2580
1. รายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น	- อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ (เฉลี่ยร้อยละ)	ขยายตัว ร้อยละ 5	ขยายตัว ร้อยละ 7	ขยายตัว ร้อยละ 10	ขยายตัว ร้อยละ 10
2. การขยายตัวของท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น	- จำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทย	2 ท่าเรือ	4 ท่าเรือ	6 ท่าเรือ	8 ท่าเรือ

ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)

5. แผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในประเทศ อนุภูมิภาคและอาเซียน เข้าด้วยกันเพื่อส่งเสริมให้เป็นจุดหมายปลายทางในลักษณะการท่องเที่ยวร่วมกัน ในส่วนของแผนย่อยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 3 ประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศในภูมิภาค** โดยใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมที่มีในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นใหม่ตามแผนพัฒนาในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมและบูรณาการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคและอาเซียน
- อำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศ** โดยการพัฒนาขั้นตอนการเดินทางในทุกรูปแบบให้มีความราบรื่น การปรับปรุงและแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ความรู้และอำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว
- ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ** โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ โดยการประชาสัมพันธ์บนฐานอัตลักษณ์ร่วมกันเพื่อให้ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นที่รู้จักและเป็นจุดหมายปลายทางร่วมของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

ตารางที่ 8 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี พ.ศ. 2561-2565	ปี พ.ศ. 2566-2570	ปี พ.ศ. 2571-2575	ปี พ.ศ. 2576-2580
1. ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน	- อัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน (เฉลี่ยร้อยละ)	ขยายตัว ร้อยละ 5	ขยายตัว ร้อยละ 5	ขยายตัว ร้อยละ 10	ขยายตัว ร้อยละ 10

ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2565 – 2570

แนวคิดของเศรษฐกิจ BCG Model ซึ่งเป็นการพัฒนา 3 เศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เกิดจากแนวคิดในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยอาศัยจุดแข็งของประเทศ ทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มาช่วยขับเคลื่อนให้ประเทศไทยสามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง ปรับรูปแบบของห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการ นำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลสมัยใหม่来帮助ทำลายข้อจำกัด ให้เกิดการก้าวกระโดดของการพัฒนาต่อยอด และสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ตอบโจทย์ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และยังสอดคล้องกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy : SEP)

แนวคิดของเศรษฐกิจ BCG Model มีความสำคัญต่อประเทศสูงทั้งในมิติด้านสังคมและเศรษฐกิจ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการจ้างงานประมาณ 16 ล้านคน (ครึ่งหนึ่งของจำนวนการจ้างงานรวม) และมีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจรวมกัน 3.4 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ซึ่งมีศักยภาพในการเพิ่มมูลค่าเป็น 4.4 ล้านล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 24 ของ GDP และจ้างแรงงานได้ถึงกว่า 20 ล้านคนในอีก 5 ปีข้างหน้า โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ใน 5 สาขาสำคัญ ดังนี้

- 1. เกษตรและอาหาร :** การเพิ่มความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และการนำเทคโนโลยีเข้ามา เพื่อสร้าง “Smart Farmer” และช่วยยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ไปจนถึงการปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรทั้งระบบ มุ่งเน้นการปรับแนวคิดจากการจ่ายงบประมาณเพื่อช่วยเหลือ ผ่านการประกันรายได้สินค้าเกษตร หรือการอุดหนุนประจำปี ไปสู่งบประมาณเพื่อการลงทุนสร้างความรู้ เพิ่มขีดความสามารถให้เกษตรกร สามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มผลิตภาพและเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรเป็นสำคัญ การขับเคลื่อนในส่วนดังกล่าวนี้ คาดว่าจะช่วยพัฒนาศักยภาพในการเพิ่ม GDP ของภาคเกษตรได้สูงขึ้นเป็น 1.7 ล้านล้านบาท จากที่มีอัตราติดลบในช่วงที่ผ่านมา ในขณะเดียวกันการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานอาหาร ไปสู่การผลิตอาหารเฉพาะกลุ่ม (Functional Food) ซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่า GDP ได้ถึง 0.9 ล้านล้านบาท
- 2. สุขภาพและการแพทย์ :** ในปี 2560 ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ประมาณ 400,000 ล้านบาท คาดว่าค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจะเพิ่มเป็น 1.4 ล้านล้านบาทเมื่อประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ โดยในแต่ละปีประเทศไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรมรวมกันกว่า 100,000 ล้านบาท แต่หากมีการส่งเสริมวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการแพทย์ พัฒนานวัตกรรมจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเครื่องสำอางให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์รองรับการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่ม ยา วัคซีน ยาชีววัตถุ อุปกรณ์ทางการแพทย์และวัสดุฝังในร่างกายได้ ก็จะช่วยลดการนำเข้า และลดค่าใช้จ่ายเหล่านี้ลงได้ และยังสามารถเพิ่มมูลค่า GDP ของสาขาสุขภาพและการแพทย์ในประเทศไปได้สูงถึง 9 หมื่นล้านบาท
- 3. พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ :** ปัจจุบันประเทศไทยนำเข้าพลังงานกว่าร้อยละ 60 ของความต้องการการใช้พลังงานภายในประเทศทั้งหมด แต่หากมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน การพัฒนานวัตกรรมการผลิตพลังงานที่มีประสิทธิภาพสูง ตลอดจนการต่อยอดผลผลิตทางการเกษตรและของเสียไปเป็นสารประกอบ หรือผลิตภัณฑ์เคมีและวัสดุชีวภาพที่มีมูลค่าสูง นอกจากจะช่วยลดการนำเข้าพลังงานได้แล้ว

ยังช่วยเพิ่มมูลค่า GDP ภาคพลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ จากเดิมอยู่ที่ประมาณ 9.5 หมื่นล้านบาท ไปสู่ประมาณ 2.6 แสนล้านบาทได้

4. **การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์** : ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 35 ล้านคนต่อปี สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว มากเป็นอันดับ 4 ของโลกแต่รายได้ร้อยละ 80 กระจุกตัวอยู่เพียง 8 จังหวัด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งกระจายการท่องเที่ยวสู่เมืองรองยกระดับขีดความสามารถ และการบริหารจัดการทางด้านการท่องเที่ยว ทั้งในมิติด้านมาตรฐาน ความสะอาด ปลอดภัย และอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ ไปจนถึงการนำความคิดสร้างสรรค์ มาเชื่อมโยงกับรากเหง้าและทุนทางวัฒนธรรม มารังสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั่วประเทศ จะช่วยเพิ่มมูลค่า GDP ได้ถึง 1.2 ล้านล้านบาท จากประมาณ 1 ล้านล้านบาทในปัจจุบัน

5. **เศรษฐกิจหมุนเวียน** : ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นคุณค่าและทำให้มนุษย์อยู่กับธรรมชาติได้อย่างสมดุล สนับสนุนการบรรลุความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และที่สำคัญเป็นโอกาสสำหรับการสร้างเศรษฐกิจใหม่ สร้างรายได้และเพิ่มการจ้างงาน ทั้งนี้ คาดว่าในปี พ.ศ. 2570 เศรษฐกิจหมุนเวียนจะช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของมูลค่า GDP

จากแนวคิดการพัฒนาข้างต้น จึงได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์: เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพใหม่คุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ :

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสร้างความยั่งยืนของ ทางทรัพยากรและความหลากหลาย ทางชีวภาพด้วยการจัดสรรระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ : เน้นการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไปบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ เพื่อความยั่งยืนของ ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ

แผนงานที่ 1.1 อนุรักษ์ฟื้นฟูและ ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม

แผนงานที่ 1.2 สร้างความสามารถในการบริหารและบริโภคที่ยั่งยืนของชุมชน

แผนงานที่ 1.3 พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ : เน้นการตอบสนองความต้องการในแต่ละพื้นที่ ควบคู่ไปกับการสร้างความเข้มแข็งในระดับพื้นที่ การดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความเข้มแข็งจากภายใน

แผนงานที่ 2.1 เพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพ และพลังงานของชุมชน

แผนงานที่ 2.2 การพัฒนาเชิงพื้นที่

แผนงานที่ 2.3 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน : ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการเดิม ให้สามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม มายกระดับประสิทธิภาพการผลิต ลดความสูญเสียในกระบวนการผลิต ให้เป็นศูนย์

แผนงานที่ 3.1 การพัฒนาสาขาอุตสาหกรรม

แผนงานที่ 3.2 การเตรียมกำลังคน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประกอบการ

แผนงานที่ 3.3 การสร้างและพัฒนาตลาด

แผนงานที่ 3.4 การพัฒนา ปรับแก้กฎหมาย กฎระเบียบ

แผนงานที่ 3.5 การจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานสำคัญและสิ่งอำนวยความสะดวก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก : สร้างภูมิคุ้มกัน และสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างเท่าทัน เพื่อบรรเทาผลกระทบ รวมถึงเข้าถึงโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงของบริษัทโลกที่เกิดขึ้นได้รวดเร็ว

แผนงานที่ 4.1 การพัฒนาเทคโนโลยีและองค์ความรู้ขั้นแนวหน้า

แผนงานที่ 4.2 การยกระดับความสามารถของกำลังคน

แผนงานที่ 4.3 การยกระดับเครือข่ายพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศ

(ร่าง) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2566 – 2570

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้ความสำคัญแก่การพลิกฟื้นการท่องเที่ยวไทยเพื่ออนาคตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน (Building Forward a Better Tourism For All) โดยคำนึงถึงประโยชน์ของ 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1) ประชาชน (People) : การท่องเที่ยวไทยจะมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมที่ประชาชนไทยและนักท่องเที่ยวจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ในเรื่องความสะอาด ความปลอดภัย และการได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมให้มีความเชื่อมโยงและยกระดับสาธารณูปโภคให้มีคุณภาพตลอดเส้นทาง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย รวมไปถึง การใช้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจากศูนย์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว (One – Stop Tourism Database) เพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

2) รายได้ (Profit) : การท่องเที่ยวไทยยังคงมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงจากหลากหลายประเทศอย่างสมดุล โดยพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวไทยให้มีความทันสมัย ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีศักยภาพ และสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวให้น่าประทับใจ มีคุณค่า อีกทั้ง มุ่งเน้นไปที่การลดการรั่วไหลของรายได้จากการท่องเที่ยวและการกระจายความเจริญจากการท่องเที่ยวไปยังทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย รวมไปถึง การให้ความสำคัญแก่การฟื้นฟูและส่งเสริมภาคการผลิตในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้กลับมาใช้ชีวิตความสามารถในการแข่งขันระดับโลก

3) ความยั่งยืน (Planet) : การท่องเที่ยวไทยจะมีส่วนช่วยในการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและต่อยอดทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ไทยให้เข้ากับยุคสมัยอย่างยั่งยืน

โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคตนับจากนี้จะมุ่งเน้นไปที่การดำเนินการเพื่อพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็ง ต่อยอดการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับภาวะความปกติถัดไป (Next Normal) เพื่อการเติบโตอย่างครอบคลุม (Inclusive Growth) ด้วยการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Approach) โดยจะเป็นการพลิกโฉมการท่องเที่ยวของไทยไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์ : การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่า มีความสามารถในการปรับตัวเติบโตอย่างยั่งยืนและมีส่วนร่วม (Rebuilding High Value Tourism Industry with Resilience, Sustainability and Inclusive Growth)

ยุทธศาสตร์ :

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : Resilient Tourism เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 Resilient supply – side สร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการผลิตและผลักดันนวัตกรรมเพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกัน พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ

กลยุทธ์ที่ 2 Equitable Tourism การกระจายรายได้และความเจริญจากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ และลดการรั่วไหลในภาคการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ 3 Quality – Based Tourism ส่งเสริมการท่องเที่ยวคุณภาพที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลให้แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : Quality Tourism พัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูง ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 Global Standardization พัฒนาความปลอดภัย สุขอนามัย และมาตรฐานการท่องเที่ยว ตลอดเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 Digital & Data Infrastructure ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและข้อมูลสารสนเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 Connectivity & Universal Design พัฒนาและเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านการเดินทางและสาธารณูปโภคเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ที่ 4 Thai-Class Potential พัฒนาศักยภาพของบุคลากรและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมีขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : Tourism Experience ยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 Value – Based Tourism (Demand Side) สร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวอันน่าประทับใจที่มีคุณค่าเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม

กลยุทธ์ที่ 2 High – Potential and Creative Tourism ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวศักยภาพสูง
ที่หลากหลายและสร้างสรรค์ของไทย

กลยุทธ์ที่ 3 Quality – Based Marketing (Supply Side) ส่งเสริมการตลาดเชิงรุกมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเชิง
คุณภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : Sustainable Tourism ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย
3 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 Enrich Environment เสริมสร้างความสมบูรณ์แก่สิ่งแวดล้อม และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

กลยุทธ์ที่ 2 Thai Cultures and Identities ส่งเสริมการอนุรักษ์และต่อยอดทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและ
เอกลักษณ์ความเป็นไทย ด้วยการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย

กลยุทธ์ที่ 3 Effective Tourists Management ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ
นักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2565

ภาคการท่องเที่ยวนับว่าเป็นหนึ่งใน 4 สาขายุทธศาสตร์ภายใต้แผนงานการขับเคลื่อนตามแนวคิดของ
เศรษฐกิจ BCG โดยภาคการท่องเที่ยว ทั้งในกลุ่มของด้านอุปทาน (Supply) และอุปสงค์ (Demand) ต้องมีการสร้าง
ความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวด้วยโมเดลเศรษฐกิจ
BCG (Awareness) ส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างสมดุล
(Balance) ใช้การท่องเที่ยวเพื่อเป็นเครื่องมือใน การเชื่อมโยงวิถีชีวิตของนักท่องเที่ยวเข้ากับกิจกรรมทาง
การท่องเที่ยว (Connectivity) สร้างอุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจ (Demand) และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสนับสนุน
สินค้าและบริการ (Encouragement)

จากหลักการข้างต้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงได้มีแนวคิดในการขับเคลื่อน
การท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวสีเขียว ซึ่งเป็นทั้งคุณสมบัติและเป้าหมายของ การพัฒนาการท่องเที่ยว
อันประกอบไปด้วย **สะดวก สะอาด ปลอดภัย เป็นธรรม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** เพื่อส่งเสริมให้เกิด
การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อตลอดห่วงโซ่มูลค่า

แผนภาพที่ 11 กรอบแนวคิดของการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ BCG

ที่มา: แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2565

จากแนวคิดการพัฒนาข้างต้น จึงได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์ : ภาครัฐการท่องเที่ยวมีบทบาทนำในการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

พันธกิจ :

1. มีบทบาทอย่างเข้มแข็งในการส่งเสริมผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามแนวทางการท่องเที่ยว สีขาวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เป็นผู้นำในการส่งเสริมให้มีการลดของเสียใน ภาคการท่องเที่ยวด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG
3. สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนตระหนักรู้ในการท่องเที่ยว ยั่งยืน

ประเด็นสำคัญเชิงกลยุทธ์ :

1. การสร้างความร่วมมือเพื่อการขับเคลื่อน การท่องเที่ยวสีขาวสู่ความยั่งยืนตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG อย่างเป็นรูปธรรม : อาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในการทำงานเชิงบูรณาการเพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกัน
2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองกระแสนิยม การท่องเที่ยว ยั่งยืน : พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและการสื่อสารการตลาดให้ผสมผสาน การท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวยั่งยืนมากขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการผลักดันให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างมีศักยภาพสูง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
3. การลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ที่เกิดจาก ภาคการท่องเที่ยว : ภาคการท่องเที่ยวของไทยมีความเปราะบางอย่างยิ่งต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพราะส่งผลให้เกิดการกัดเซาะของชายฝั่ง ภาวะภัยแล้ง

และน้ำท่วม การเปลี่ยนแปลงปริมาณและรูปแบบการกระจายของฝนรายปี ตลอดจนอุณหภูมิที่สูงขึ้น ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความงามและบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว จึงได้วางแนวทางเพื่อพัฒนาเมืองสู่การเป็น “เมืองคาร์บอนต่ำ”

4. การลดการใช้ทรัพยากรและของเหลือทิ้ง : การจัดการขยะในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวถือเป็นอีกหนึ่งประเด็นความท้าทายและปัญหาของการท่องเที่ยวไทยเนื่องจากขยะจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่า 500 ตันต่อปี จึงต้องมีการลดการใช้ทรัพยากรน้ำ พลังงาน รวมไปถึงการลดของเหลือทิ้งในการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะเป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้ว ยังช่วยลดต้นทุน ในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการอีกด้วย
5. การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : หลายพื้นที่ทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สร้างความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวมากมาย ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นที่มีความสำคัญและรัฐบาลได้ให้ความสนใจและดำเนินงานร่วมกับนานาชาติ และจัดทำยุทธศาสตร์และนโยบายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กรณีตัวอย่างด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการพัฒนาท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน

กรณีตัวอย่างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy) ประกอบไปด้วย การศึกษาการดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของต่างประเทศ รวมถึงกรณีตัวอย่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy) ในสาขาภาคการท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจการเดินทาง และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตัวอย่างที่ดีด้านการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน เป็นหนึ่งในประเด็นที่ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากภาคการท่องเที่ยวเป็นสาเหตุหนึ่งส่งผลให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในหลายประเทศ ประกาศความตั้งใจที่จะทำให้องค์กรของตนปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ให้ได้ในอนาคต โดยตัวอย่างการดำเนินการของแต่ละประเทศมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ได้จัดทำ Singapore Green Plan 2030 ซึ่งเป็นวาระแห่งชาติสำหรับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ภายใต้ The UN's 2030 Sustainable Development Agenda และ The Paris Agreement รวมถึงการวางจุดยืนของสิงคโปร์ในการก้าวไปสู่เป้าหมายการลดการปล่อยมลพิษให้เป็นศูนย์โดยเร็วที่สุด

โดยสิงคโปร์ได้จัดทำ **Singapore's Tourism Sustainability Strategy** สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป้าหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 : Become a Sustainable Urban Destination

ประเทศสิงคโปร์ต้องเป็นเมืองปลายทางที่ยั่งยืน โดยการทำให้การท่องเที่ยวเป็นเรื่องสนุก มีการพัฒนาทั้ง Hardware และ Software ด้านการท่องเที่ยว และสร้างประสบการณ์ด้านความยั่งยืนในทุกจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้

ประเด็นที่ 2 : Building a Sustainable Tourism Sector

การให้ความสำคัญกับการสร้างกลุ่มการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีการร่วมมือกันในการกำหนดทิศทางการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืนเป็นรายอุตสาหกรรม และยกระดับนวัตกรรมที่สนับสนุนให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสร้างศักยภาพของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ 3 : Showcasing Singapore as a Sustainable Urban Destination

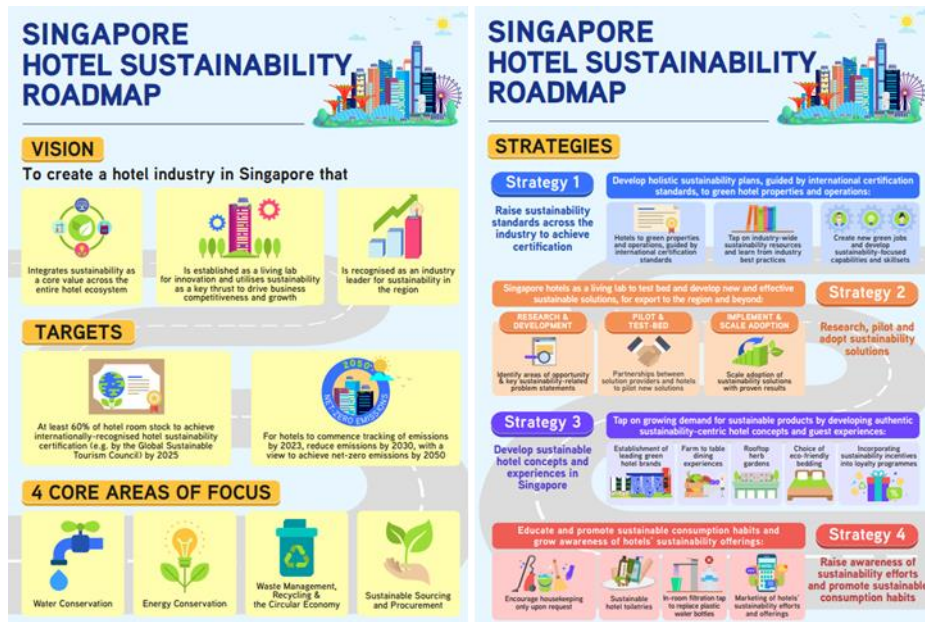
การแสดงศักยภาพของประเทศสิงคโปร์ในการเป็นจุดหมายของปลายทางเมืองที่ยั่งยืน โดยการสื่อสารประสบการณ์และเรื่องราวที่แสดงถึงความยั่งยืนของประเทศ รวมถึงแสดงถึงจุดแข็งของประเทศสิงคโปร์ในการเป็นจุดหมายปลายทางด้านนวัตกรรม

สิงคโปร์ยังได้จัดทำ **Singapore Hotel Sustainability Roadmap** ที่สืบเนื่องมาจาก Singapore Green Plan 2030 ที่มีเป้าหมายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มุ่งให้สิงคโปร์เป็นเมืองปลอดขยะ (Zero Waste Nation) โดยมีเป้าหมาย คือ โรงแรมในประเทศสิงคโปร์ต้องลดการปล่อยของเสียจากการดำเนินงาน 100% ภายในปี 2030 และบรรลุเป้าหมาย Net-Zero Emission ภายในปี 2050 และ 60% ของห้องพักโรงแรมต้องได้รับการรับรองจาก The Global Sustainability Tourism Council ภายในปี 2025

Singapore Hotel Sustainability Roadmap จัดทำขึ้นโดย Singapore Tourism Board (STB) และสมาคมธุรกิจโรงแรมในสิงคโปร์ (The Singapore Hotel Association: SHA) โดยมีแนวทางการดำเนินงานสำหรับโรงแรมตาม Circular Economy ดังนี้

- 1) การอนุรักษ์น้ำ เช่น การรีไซเคิลน้ำสำหรับสถานที่ซักกรีดและน้ำทิ้งจากระบบสุขภัณฑ์ การใช้ห้องน้ำอย่างมีประสิทธิภาพในห้องพัก และการใช้มาตรวัดน้ำอัจฉริยะ
- 2) การจัดการของเสีย การรีไซเคิล และเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การจัดการปัญหาเศษขยะจากอาหาร และการส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถใช้ซ้ำ หรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้
- 3) การจัดหาและจัดซื้อจัดจ้างอย่างยั่งยืน เช่น การประเมินผู้ขายตามการรับรอง/แนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืน และการส่งเสริมการสนับสนุนผู้ประกอบการและผลผลิตในท้องถิ่น
- 4) การอนุรักษ์พลังงาน เช่น เทคโนโลยีแผงโซลาร์เซลล์ และเครื่องวัดพลังงานอัจฉริยะ

แผนภาพที่ 12 Singapore Hotel Sustainability Roadmap

ที่มา: Singapore Tourism Board Website

นอกจากนี้ สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (National Environment Agency : NAE) ร่วมกับ สมาคมธุรกิจโรงแรมในสิงคโปร์ (The Singapore Hotel Association : SHA) ได้จัดทำโครงการ 3R Programme ซึ่งประกอบไปด้วยคู่มือแบบประเมินและแนวทางปฏิบัติในการจัดการของเสียภายในโรงแรม โดยเน้นการลดการใช้ทรัพยากรน้ำและพลังงาน ส่งเสริมการใช้จ่ายและการ Recycle ซึ่งภายในคู่มือประกอบไปด้วยตัวอย่างโรงแรมที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการปัญหาขยะ ให้ข้อมูลขั้นตอนในการเริ่มต้นจัดการปัญหาขยะ ตั้งแต่ การออกแบบการดำเนินงานไปจนถึงการเลือกใช้วัสดุและผลิตภัณฑ์

แผนภาพที่ 13 ตัวอย่างคู่มือ 3R Guidebook for Hotels ของประเทศสิงคโปร์

3R Programme

ตัวอย่างภายในคู่มือ

CHAPTER 3: A STEP-BY-STEP GUIDE TO A 3R PROGRAMME

Reduce and Reuse practices for Conference Facilities

	Basic	Advanced
Others	<ul style="list-style-type: none"> Reuse potted floral arrangements purchased for special events for other hotel events. 	
Reuse	<ul style="list-style-type: none"> Reuse table decorations (e.g. fresh floral bouquets) in meeting rooms or other areas of the hotel. 	

Reduce and Reuse practices for Landscaping

	Basic	Advanced
Waste	<ul style="list-style-type: none"> Leave grass clippings on the lawn to decompose into fertiliser. 	
Reuse	<ul style="list-style-type: none"> Offer live plants slated for replacement to employees or donate them. 	

ที่มา: 3R Guidebook for Hotels, NEA Website, Food Waste Segregation and Treatment

รวมถึงจัดทำกองทุน 3R Fund สำหรับการสนับสนุนเงินทุนด้านการจัดการปัญหาขยะ ตั้งแต่การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำมา Recycle หรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้ รวมถึงการดำเนินการลดปัญหาขยะในธุรกิจ

สำหรับธุรกิจร้านอาหาร สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (National Environment Agency : NAE) ได้จัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติ การจัดการปัญหาเศษขยะจากอาหาร ซึ่งเป็นคู่มือสำหรับผู้ประกอบการหรือธุรกิจที่มีปัญหาเศษขยะจากอาหาร ภายในคู่มือมีการให้คำแนะนำในเรื่องการแยกขยะจากเศษอาหารอย่างเหมาะสม และการนำเศษขยะจากอาหารไป Recycle เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการจัดการปัญหาจากเศษขยะของโรงแรมต้นแบบ เพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงแรมอื่น ๆ ในประเทศสิงคโปร์

แผนภาพที่ 14 ตัวอย่างคู่มือ Food Waste Segregation and Treatment ของประเทศสิงคโปร์

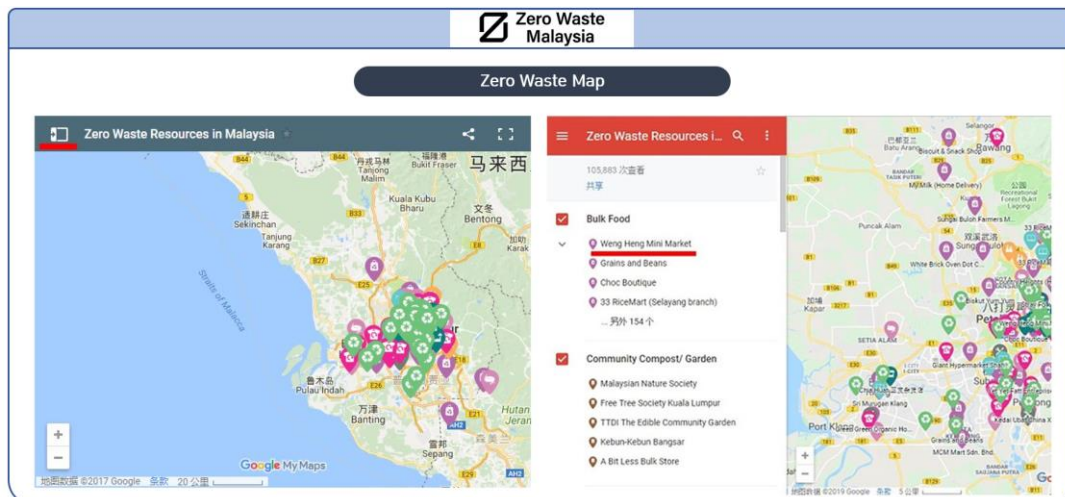
ที่มา: NEA Website: Food Waste Segregation and Treatment

2. ประเทศมาเลเซีย

เนื่องด้วยผู้บริโภคในมาเลเซียเริ่มใส่ใจสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น ส่งผลให้มีการรวมกลุ่มทางสังคม เกิดธุรกิจใหม่ที่เข้ามาตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มนี้ และภาคธุรกิจก็มีการปรับตัวสู่การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน โดยตัวอย่างของการรวมกลุ่มทางสังคมและรูปแบบธุรกิจใหม่ที่ยั่งยืน มีดังนี้

Zero Waste Malaysia เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร สนับสนุนการขับเคลื่อน Zero Waste โดยการจัดพิมพ์ชื่อโรงแรม ร้านค้าและแผนที่ออนไลน์ (Zero Waste Map) ไปยังโรงแรม ร้านค้า สถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสนับสนุน Zero Waste เช่น ร้านอาหารที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ โรงแรมที่มีการจัดการปัญหาขยะ หรือร้านขายผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความยั่งยืน โดยจะมีการมอบใบรับรองแก่ธุรกิจ โรงแรม ร้านอาหาร และสถานที่ที่มีการดำเนินการในแนวทางที่ยั่งยืนเพื่อนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

แผนที่ 15 ตัวอย่าง Zero Waste Map ของ Zero Waste Malaysia

ที่มา: เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในมาเลเซีย (DITP), Zero Waste Malaysia Website

นอกจากนี้ธุรกิจร้านอาหารหลายร้านในมาเลเซียก็มีความพยายามลดขยะจากอาหาร เช่น ร้าน n Viet ที่มีแนวคิด Zero Food Waste Hero โดยให้ลูกค้าเลือกขนาดรับประทานและเพิ่มขนาดได้โดยไม่คิดเงิน อีกทั้ง ยังให้ลูกค้าบริการไปโหระพาด้วยตนเองจากต้นโหระพาที่ตั้งไว้ทุกโต๊ะ เพื่อลดขยะอาหารจากไปโหระพาที่เสิร์ฟ มาพร้อมกับอาหารเวียดนามซึ่งลูกค้าบางรายไม่รับประทาน ร้านอาหารบางร้านยกเลิกบริการชอสหรือช้อนส้อมพลาสติก เปลี่ยนมาใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ นอกจากนี้ หลังจากกระแสความนิยมขานมไข่มุกเข้ามายังมาเลเซียก็ได้สร้างขยะพลาสติกจำนวนมาก หากมีการนำแก้วมาใส่เองและได้รับส่วนลดเหมือน Starbucks จะช่วยลดปัญหาได้มาก

ในส่วนของการสนับสนุนจากภาครัฐ ปัจจุบันรัฐบาลท้องถิ่นในหลายรัฐมีนโยบายลด เลิกใช้ถุงพลาสติก และหลอด แต่ยังสามารถให้การสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนได้เพิ่มเติมโดยให้แรงจูงใจทางภาษีและเงินกู้แก่ ธุรกิจขนาดเล็ก

กรณีตัวอย่างด้านการพัฒนาท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Tourism)

เนื่องด้วยปัญหาภาวะโลกร้อนและสภาพอากาศของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ธรรมชาติถูกทำลายจากการท่องเที่ยว ส่งผลให้ปัจจุบันกลุ่มธุรกิจใ่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเริ่มให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของกรณีตัวอย่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy) ในสาขาภาคการท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจการเดินทาง และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและกีฬา ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. โรงแรม Room2 Chiswick ประเทศสหราชอาณาจักร

Room2 Chiswick ที่พัก “Whole-Life Net-Zero Carbon Hotel” แห่งแรกในสหราชอาณาจักร ด้วยการคำนึงถึงปริมาณคาร์บอนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน (Carbon Footprint) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาคารแห่งนี้ได้สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้าง วัสดุที่ใช้ ขั้นตอนการดำเนินงาน และการปรับปรุง ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

การพัฒนาสถานประกอบการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- การให้ความสำคัญกับงานฝีมือจากท้องถิ่น โดยห้องพักทั้ง 86 ห้องของโรงแรมจะได้รับการออกแบบร่วมกับช่างฝีมือในท้องถิ่น ตั้งแต่วอลเปเปอร์ลายหินอ่อน ไปจนถึงกระจกงานฝีมือ เฟอร์นิเจอร์ทุกชิ้นของโรงแรมนั้นถูกสั่งทำขึ้นเฉพาะ นอกจากนี้ทุกชิ้นยังผลิตมาจากวัสดุธรรมชาติ วัสดุรีไซเคิล หรือวัสดุรีเคลม (reclaim) ซึ่งมาจากแหล่งผลิตในรัศมีไม่เกิน 16 กิโลเมตร เพื่อให้เกิดมลพิษจากการขนส่งน้อยที่สุด
- ในตัวอาคารยังมีห้องปฏิบัติการ 2 ห้อง เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้น้ำและพลังงาน คุณภาพอากาศ รวมถึงเรียนรู้พฤติกรรมของแขกผู้เข้าพัก เพื่อนำมาใช้ปรับแต่งและปรับปรุงประสิทธิภาพในอนาคต
- การปลูกพืชผักและสมุนไพรไว้ในสวนภายในโรงแรม เพื่อนำมาใช้ปรุงอาหารให้กับแขกผู้เข้าพัก

การลดการใช้ทรัพยากร การหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ และจัดการของเหลือทิ้ง

- นโยบาย Zero-Waste ที่กำหนดให้ของเสียทั้งหมดจะถูกนำกลับมาใช้ใหม่หรือเปลี่ยนเป็นพลังงาน มีการติดตั้งถังขยะรีไซเคิลแบบ 3-in-1 ที่สั่งทำพิเศษ สำหรับให้แขกช่วยกันแยกเศษอาหารออกจากบรรจุภัณฑ์หลายแบบที่ผสมกันมา ทำให้มั่นใจได้ว่าจะไม่มีการทิ้งขยะลงในหลุมฝังกลบ
- ระบบเซ็นเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหว ทำให้ระบบแสงสว่าง ความร้อน และความเย็น จะถูกเปิดใช้งานเมื่อมีการเข้าพักเท่านั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียทรัพยากรไปโดยไม่จำเป็น
- ฝักบัวของโรงแรมถูกออกแบบมาให้มีแรงดันน้ำมากขึ้น แต่สามารถประหยัดน้ำได้ 40%

การควบคุมการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และมลพิษจากภาคการท่องเที่ยว

- ระบบ Green Roof ที่ใช้ในการปลูกดอกไม้ป่ากว่า 200 ต้น เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นแหล่งที่พักให้กับบรรดาผึ้ง ผีเสื้อ และแมลงต่าง ๆ พร้อมดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ รวมถึงช่วยดูดรังสีจากดวงอาทิตย์ผ่านการสังเคราะห์แสงของพืช

การฟื้นฟูธรรมชาติและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

- ตัวอาคารใช้พลังงานไฟฟ้าเท่านั้น และเป็นพลังงานหมุนเวียน 100% ไม่มีการใช้พลังงานจากฟอสซิล ซึ่งพลังงานหมุนเวียนภายในอาคารมีแหล่งพลังงานมาจากแผงโซลาร์เซลล์ และ Heat Pump ในชั้นใต้ดิน คอยดึงความร้อนมาจากพื้นโลกและแปลงพลังงานไปใช้สำหรับการทำความร้อน ความเย็น และน้ำร้อน ซึ่งระบบนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าระบบผลิตพลังงานแบบดั้งเดิมถึง 36%
- มีระบบที่เรียกว่า Blue Roof ซึ่งกักเก็บน้ำฝนได้มากถึง 50,000 ลิตร แล้วค่อย ๆ ปล่อยออกมา ซึ่งช่วยชะลอการเกิดน้ำท่วมในท้องถิ่นได้

แผนภาพที่ 16 ตัวอย่างการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียนในโรงแรมและที่พัก

กิจกรรม/มาตรฐาน	ชื่อองค์กร/สถานประกอบการ	สาขาท่องเที่ยว	BCG Model
Whole-Life Net-Zero Carbon Hotel	 room2 Chiswick สหราชอาณาจักร	โรงแรมและที่พัก	
<p>เฟอร์นิเจอร์จากต้นไม้ถูกสับทำชิ้นเฉพาะ จากวัสดุธรรมชาติ วัสดุรีไซเคิล หรือ วัสดุรีไซเคิล (reclaim) ซึ่งมาจากแหล่งผลิตในรัศมีไม่เกิน 16 กิโลเมตร เพื่อให้เกิดมลพิษจากการขนส่งน้อยที่สุด</p> <p>นโยบาย Zero-Waste - กับขยะรีไซเคิลแบบ 3-in-1 ที่ส่งค่าพิเศษ สำหรับให้ลูกค้าพักช่วยกันแยกเศษอาหารออกจากบรรจุภัณฑ์หลายแบบที่ผสมกันมา</p> <p>ระบบ Green Roof ใช้ในการปลูกดอกไม้ป่า เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ช่วยดูดซับน้ำจากตึกอาคารที่ผ่านการสังเคราะห์แสงของพืชอีกด้วย</p> <p>พลังงานหมุนเวียน 100% ไม่มีการใช้พลังงานจากฟอสซิล ซึ่งพลังงานหมุนเวียนภายในอาคารมีแหล่งพลังงานมาจากแผงโซลาร์เซลล์ และ Heat Pump</p>			

ที่มา: room2 website, Creative Thailand Website

2. ร้านอาหาร The Nature Samui

The Nature Samui เป็นพื้นที่ที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นโมเดลพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนโดยยึดหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 การสร้างอาหารปลอดภัย โดยการทำเกษตรแบบอินทรีย์ ทำนาปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ ปลูกผักโดยไม่ใช้สารเคมี แต่ใช้เป็นปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมักชีวภาพจากการผลิตเองและจากเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ในเกาะสมุย รวมถึงให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งมีการดำเนินงาน ดังนี้

- การแปรรูปและถนอมอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรที่มากเกินไป นำมาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น การทำแยมผลไม้ ผลไม้กวน และน้ำผลไม้พร้อมดื่ม นอกจากนี้ยังนำดอกไม้ใบไม้ที่ปลูกในสวนมาตากแดดทำเป็นชา เช่น ชาดอกอัญชัน ชาดอกบัว ชาตะไคร้ ชาใบเตย ชามะลิ ชาใบบัวบก
- การนำเศษอาหารจากครัวไปผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และเลี้ยงไก่ เพื่อเป็นการลดการเกิด Food Waste และกำจัดขยะเปียกในครัว
- การลดการใช้หลอดพลาสติก โดยการเปลี่ยนมาใช้หลอดดูดจากวัสดุธรรมชาติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดราโพ ซึ่งทำมาจากพืชที่ขึ้นจำนวนมากในป่าพรุหรือสวนปาล์ม

แผนภาพที่ 17 ตัวอย่างการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียนในร้านอาหาร

กิจกรรม/การดำเนินงาน	ชื่อองค์กร/สถานประกอบการ	สาขาที่เกี่ยวข้อง	BCG Model
 <p>ร้านอาหาร ECO-FRIENDLY</p>	The Nature Samui เกาะสมุย	ร้านอาหาร	
<p>การเกษตรแบบอินทรีย์ ทำนาปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ ปลูกผักปลอดสารเคมี ใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหารของร้าน</p> 	<p>การนำเศษอาหารจากครัวไปเลี้ยงไก่ และนำไปทำปุ๋ยหมักประกอบอาหารให้ลูกค้า เพื่อเป็นการลด Food Waste และหมุนเวียนทรัพยากร และมีการกำจัดขยะเปียกในครัว</p> <p>การแปรรูปและถนอมอาหารเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม จากผลผลิตจากการเกษตรที่มากเกินไป เช่น น้ำมันพืชพร้อมดื่ม</p> 	<p>ลดการใช้พลาสติก</p> <p>เปลี่ยนมาใช้หลอดดูดที่ทำจากพืช และใช้ใบตองเป็นภาชนะอาหาร</p> 	

ที่มา: Facebook The Nature Samui

3. เที่ยวบินปลอดขยะ สายการบิน Qantas ประเทศออสเตรเลีย

สายการบิน Qantas ร่วมมือกับบริษัท BioPak ซึ่งเป็นบริษัทผลิตบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย นำร่องการใช้ภาชนะและบรรจุภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติแทนการใช้พลาสติกในเที่ยวบิน QF739 เดินทางจากเมืองซิดนีย์ สู่มะเมืองแอดิเลด เป็นเที่ยวบินแรกในแคมเปญเที่ยวบินปลอดขยะ ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

การปรับปรุงแบบการดำเนินงาน

- ยกเลิกการแจกครีม Vegemite สำหรับทาขนมปัง และนมสด เพื่อลดการเกิดปัญหาขยะจากเศษอาหาร
- หลีกเลี่ยงผู้โดยสารรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว พนักงานต้อนรับจะเก็บภาชนะ นำมาแยกประเภทเพื่อนำไปกลับมาใช้ใหม่ และ Recycle วัสดุและเศษอาหารที่สามารถย่อยสลายได้จะถูกนำไปใช้กับสวนหรือฟาร์มในประเทศออสเตรเลีย
- ลดการออกตั๋วโดยสาร (Boarding Pass) แบบกระดาษ เปลี่ยนมาใช้รูปแบบดิจิทัล (Digital Boarding Pass) รวมถึงเปลี่ยนป้ายติดกระเป๋าเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเช่นกัน

การเลือกใช้ภาชนะและบรรจุภัณฑ์

- กล่องอาหารที่ทำจากชานอ้อย
- มีดที่ทำมาจากแป้งที่สกัดได้จากพืช Non-GMO ซึ่งสามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ
- การเปลี่ยนจากแก้วพลาสติกมาเป็นแก้วกระดาษ
- การใช้กระดาษเช็ดปากที่ทำมาจากวัสดุที่สามารถย่อยสลายเองตามธรรมชาติได้

การควบคุมการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และมลพิษจากภาคการท่องเที่ยว

- สายการบิน Qantas และ Jetstar เริ่มต้นให้บริการด้วยเที่ยวบินที่ใช้เชื้อเพลิงชีวภาพเป็นครั้งแรกของออสเตรเลีย
- โครงการกิจกรรมชดเชยคาร์บอน (Carbon Offset) ผู้โดยสารจะได้คะแนนจากโปรแกรมสะสมไมล์ (Frequent Flyer) 10 คะแนน สำหรับเงินทุก ๆ 1 ดอลลาร์ออสเตรเลีย ที่จ่ายไปเพื่อชดเชยคาร์บอนที่เกิดจากการเดินทางในออสเตรเลีย

4. โครงการ “Save Food Save The World” สายการบิน THAI SMILE

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ไทยสมายล์แอร์เวย์ จำกัด ร่วมมือกับ Food Innopolis สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) โดยการจัดทำโครงการบริหารจัดการห่วงโซ่การผลิตอาหารเพื่อลดการสูญเสียทางด้านทรัพยากร (Food Waste Management) ร่วมกันลดขยะอาหารของโลก

การปรับปรุงแบบการดำเนินงาน

- การพัฒนาและปรับปรุงระบบการผลิตอาหารและบริการทั้งระบบตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่การจัดซื้อวัตถุดิบ การผลิตของฝ่ายครัวการบิน การวางแผนเมนูอาหาร การผลิตและการนำอาหารขึ้นเครื่อง ตลอดจนการบริหารจัดการขยะบนเที่ยวบิน
- การบริหารจัดการอาหารให้บริการให้หมดบนเครื่อง โดยการพัฒนาระบบ Pre-Selected Menu เพื่อให้ผู้โดยสารเลือกเมนูก่อน จะช่วยลด Food Waste ที่อาจจะเกิดขึ้นได้
- การใช้เทคโนโลยีที่สามารถวัดค่าความสุขของผลไม้ เพื่อลดการเน่าเสีย
- การเลือกใช้ภาชนะและบรรจุภัณฑ์
- การใช้บรรจุภัณฑ์อาหารจากวัสดุที่ย่อยสลายได้ เช่น แก้ว ช้อนและส้อม ที่ผลิตจากขานอ้อย กล่องอาหารกระดาษ
- การใช้ถุงผ้าจากการรีไซเคิลขวดน้ำพลาสติกของ Thai Smile โดยการเก็บขวดน้ำคืนจากผู้โดยสาร ในโครงการ “กู้คืนขวด ไทยสมายล์คืนยิ้มให้โลก” ผู้โดยสารสามารถสะสมคะแนน Refun Point จากการหยอดขวดพลาสติกในตู้ขายรีไซเคิลอัตโนมัติ Refun Machine ที่ห้างในเครือ The Mall โดยคะแนน Refun Point สามารถนำไปแลก Thai Smile Case Voucher เพื่อเป็นส่วนลดอีกต่อได้

แผนภาพที่ 18 ตัวอย่างการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียนในการเดินทาง

กิจกรรม/การดำเนินงาน	ชื่อองค์กร	สาขาการเกี่ยวข้อง	BCG Model
 <p>"World's First Zero Waste Flight" เที่ยวบินปลอดขยะ: สายการบิน Qantas</p>	สายการบิน QANTAS	การเดินทาง	
 <p>การใช้ภาชนะและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดการเกิดขยะพลาสติก</p> <ul style="list-style-type: none"> • กล่องอาหารที่ทำจากชานอ้อย • มีดที่ทำมาจากแผ่นที่สกัดได้จากพืช Non-GMO ซึ่งสามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ • การเปลี่ยนจากแก้วพลาสติกมาเป็นแก้วกระดาษ • การใช้กระดาษรีไซเคิลที่ทำมาจากวัสดุที่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ 			
<p>การเปลี่ยนมาใช้ Digital Boarding Pass รวมถึงป้ายติดกระเป๋าอิเล็กทรอนิกส์</p> 			
 <ul style="list-style-type: none"> • ยกเลิกการแจกฟรี Vegemite สำหรับทานเบเกอรี่และขนม เพื่อลดการเกิดปัญหาขยะจากเศษอาหาร • หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารสำเร็จรูปบรรจุแล้ว พกพาน้ำดื่มบรรจุขวดแบบพกพาแยกประเภทเพื่อนำไปกลับมาใช้ใหม่ และ Recycle วัสดุและเศษอาหารที่สามารถย่อยสลายได้จะถูกนำไปใช้กับสวนหรือฟาร์มในเขตของสนามบิน 			

เพิ่มเติม

 สายการบิน THAI SMILE

การเก็บขวดน้ำดื่มจากผู้โดยสาร จากการหยอดขวดพลาสติกในตู้ขยะรีไซเคิลอัตโนมัติ Refun โดยจะได้รับคะแนน Refun Point ซึ่งสามารถนำไปแลก Thai Smile Cash Voucher เพื่อเป็นส่วนลดได้ ซึ่งขวดน้ำที่รับคืนจะถูกนำไปรีไซเคิล ส่วนหนึ่งถูกนำไปทำถุงผ้า

ที่มา: Qantas and SUEZ operate world's first zero waste flight, Waste Management Review Website และ THAI SMILE Website

5. กิจกรรม Sukhojai Creative Route

บริษัท Sukhothai Bicycle Tour ร่วมกับ อพท.4 จัดกิจกรรมพัฒนาองค์ประกอบเมืองสร้างสรรค์ “Sukhojai Creative Hub” กิจกรรมย่อย “Sukhojai Creative Route” เพื่อส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยจักรยาน ในวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๕ ณ ตำบลทุ่งหลวง จังหวัดสุโขทัย

- การให้บริการนำเที่ยวด้วยจักรยานภายในเมืองสุโขทัย เพื่อลดการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และมลภาวะจากการท่องเที่ยว โดยเน้นนำเที่ยวในสถานที่เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
- กิจกรรมในครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นเส้นทางจักรยานสำรวจแหล่งดิน วิถีชีวิตชุมชนย่านชุมชนเก่าทุ่งหลวง และแหล่งเรียนรู้ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน เครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย โดยมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ DIY By BCG จัดสวนถาดจิ๋ว จากวัสดุเหลือใช้ (เครื่องปั้นดินเผา) ตามแนวทาง BCG Model คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

แผนภาพที่ 19 ตัวอย่างการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรม/การดำเนินงาน	ชื่อองค์กร/สถานประกอบการ	สาขาการเกี่ยวข้อง	BCG Model
 <p>Sukhojai Creative Route</p>	บริษัท Sukhothai Bicycle Tour	การบริการนำเที่ยว	
<p>การให้บริการนำเที่ยวภายในเมืองสุโขทัย โดยเน้นนำเที่ยวในสถานที่เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และให้บริการนำเที่ยวเฉพาะ การใช้พาหนะด้วย "จักรยาน" เท่านั้น เพื่อลดการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และมลภาวะจากการท่องเที่ยว</p> 			
 <p>DIY By BCG กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จัดสวนถาดจิ๋ว จากวัสดุเหลือใช้ (เครื่องปั้นดินเผา) ตามแนวทาง BCG Model คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด</p>			
<p>บริษัท Sukhothai Bicycle Tour ร่วมกับ อพท.4 จัดกิจกรรมพัฒนาองค์ประกอบเมืองสร้างสรรค์ “Sukhojai Creative Hub” กิจกรรมย่อย “Sukhojai Creative Route” เพื่อส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยจักรยาน</p> 			

ที่มา: Sukhothai Bicycle Tour Website

7. กิจกรรม “งานวิ่งปลอดขยะ (Zero Waste Running)”

กิจกรรม Plogging หรือกิจกรรมการวิ่งเก็บขยะ จัดโดยกลุ่ม Plogging Pattani เนื่องจากเกิดความกังวลที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับมลพิษจากขยะพลาสติกในพื้นที่ ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นจะช่วยลดขยะพลาสติกในพื้นที่รอบข้าง และลดการสร้างขยะพลาสติก โดยรายละเอียดกิจกรรมมีดังนี้

การลดการใช้ภาชนะพลาสติก

- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องนำกระบอกน้ำมาเอง หรือสามารถซื้อแก้วพับซิลิโคนได้ภายในงาน
- ใช้บรรจุภัณฑ์ห่ออาหารจากวัสดุธรรมชาติที่สามารถย่อยสลายได้ ได้แก่ ข้าวเหนียวไก่ห่อใบตอง ขนมห่อใบตอง และแซนวิชที่ห่อด้วยใบตอง

การจัดการปัญหาขยะ

- จัดให้มีถังขยะแยกประเภทตามสี
- แยกขยะอาหารที่แจกภายในงาน ได้แก่ กล้วยและข้าวเหนียวห่อใบตอง แดงโม โดยเปลือกแดงโม แยกใส่ตระกร้าสีแดง เพื่อนำไปทำปุ๋ยหมัก และเลี้ยงไส้เดือน ส่วนใบตองและไม้เสียบกล้วย แยกใส่ตระกร้าสีเขียว เพื่อนำไปทำเป็นเชื้อเพลิง

การหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่

- การใช้ BIB ที่เหลือใช้จากกิจกรรมงานวิ่งครั้งก่อน ๆ เพื่อลดการเกิดขยะ
- การนำป้ายไว้นิลเหลือใช้ มาทำเป็นกระเป๋าสำหรับแจกเป็นของรางวัล

แผนภาพที่ 20 ตัวอย่างการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียนในกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ

ที่มา: Facebook Plogging Pattani

สรุปกรอบแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy)

จากการศึกษานโยบายและรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy) ในบริบทของไทยและต่างประเทศ สามารถสรุปกรอบแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy) ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 Design out waste and pollution

การให้ความสำคัญในการออกแบบ วางแผนระบบการดำเนินการจัดการของเสียและมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว การออกแบบรูปแบบธุรกิจการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงปัญหาและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงาน เพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การวางแผนจัดการปัญหาขยะพลาสติกหรือเศษขยะจากอาหาร การลดการเกิดคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายเพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจโดยรวม

ประเด็นที่ 2 Keep products and materials in use

การให้ความสำคัญกับการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ และการคงไว้ของทรัพยากรให้นานที่สุด โดยคำนึงถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์และรูปแบบการใช้งานที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เริ่มตั้งแต่การเลือกวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำได้ และมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน

ประเด็นที่ 3 Regenerate natural systems

การส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) แทนแหล่งพลังงานที่ใช้แล้วหมดไป พลังงานสิ้นเปลืองที่เป็นฟอสซิล (Fossil Energy) ที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังลม และพลังน้ำ โดยไม่ก่อให้เกิดสภาวะโลกร้อน

แผนภาพที่ 21 กรอบแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy)

ที่มา: การวิเคราะห์โดยที่ปรึกษา บริษัท เอฟฟิเนตี จำกัด

กรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

การกำหนดกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ดำเนินงานผ่านการการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลนโยบายโมเดลเศรษฐกิจ BCG ในบริบทการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกรณีศึกษาของการพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนและการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Economy) ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ จึงสามารถกำหนดประเด็นสำคัญจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ และสถานประกอบการ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. การลดการใช้ทรัพยากร การหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ และการจัดการของเหลือทิ้ง
3. การควบคุมการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และมลพิษจากภาคการท่องเที่ยว
4. การฟื้นฟูธรรมชาติและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

แผนภาพที่ 22 กรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

ที่มา: การวิเคราะห์โดยทีปรีक्षा บริษัท เอพีนิดี จำกัด

แนวทางการดำเนินงานโครงการในปัจจุบัน

1. โครงการ G-Green ส่งเสริมการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โครงการ G-Green ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นส่งเสริมสถานประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อม โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร อุทยานแห่งชาติ สำนักงาน และผู้บริโภค ให้เห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ การประหยัดพลังงาน คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการตรวจประเมินการจัดการสิ่งแวดล้อมและให้การรับรอง ซึ่งหน่วยงานที่ผ่านการประเมินจะได้รับโล่ตราสัญลักษณ์ G-Green มีอายุการรับรอง 3 ปี แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดีเยี่ยม (G ทอง) ระดับดีมาก (G เงิน) และระดับดี (G ทองแดง) มุ่งเน้นหลักการของเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy โดยสร้างความตระหนักรู้ในการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการบริโภคอย่างพอเพียง ลดการบริโภคที่สิ้นเปลือง ส่งผลให้ลดปริมาณของเสียตั้งแต่ต้นทาง

ลดการทิ้งของเสียสู่สิ่งแวดล้อม และลดปัญหาสิ่งแวดล้อมสำหรับการประเมินตามมาตรฐาน G-Green นั้น ประกอบไปด้วยทั้งหมด 5 โครงการ ได้แก่

- 1) โครงการส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Production) สำหรับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ OTOP
- 2) โครงการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) สำหรับผู้ประกอบการโรงแรมหรือรีสอร์ท
- 3) โครงการภัตตาคารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Restaurant)
- 4) โครงการอุทยานแห่งชาติสีเขียว (Green National Park) ดำเนินการในอุทยานแห่งชาติในสังกัดของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5) โครงการสำนักงานสีเขียว (Green Office) สำหรับสำนักงานทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน

2. การท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ (Carbon Neutral Tourism)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ออกแนวคิด “ปรับ ลด ชดเชย” สู่การพัฒนาธุรกิจและกิจกรรมท่องเที่ยวต้นแบบ ใช้นวัตกรรมจัดการ การท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ (Carbon Neutral Tourism) เพื่อเดินทางขับเคลื่อนการท่องเที่ยวตามแผน BCG Model โดยกิจกรรมต้นแบบที่มุ่งเน้นกระบวนการตามแนวคิด “ปรับ – ลด – ชดเชย” เพื่อเปลี่ยนให้กิจกรรมท่องเที่ยวแบบปกติของธุรกิจเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ และพัฒนาไปสู่การเป็นต้นแบบธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์

ปรับ และพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำสู่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ ลด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือการไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแบบเข้มข้น โดย ชดเชย ผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วยการจัดทำ “คาร์บอนเครดิต” ซึ่งได้มาจากกิจกรรมฟื้นฟู และสร้างแหล่งดูดซับก๊าซเรือนกระจก การกำจัดออกหรือดักจับโดยตรง เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งหมดให้เท่ากับศูนย์

ซึ่งประกอบไปด้วย ประเภทธุรกิจ 3 ประเภท คือ ชุมชน ฟาร์มสเตย์ และสมาร์ตฟาร์ม จำนวนรวม 5 หน่วยธุรกิจ ประกอบด้วย ประเภทชุมชน 2 ชุมชน คือ 1) ชุมชนถ้ำเสือ จ. เพชรบุรี “ตะลุยถ้ำเสือสุดโก้ ซีโรคาร์บอน” และ 2) ชุมชนริมคลองโฮมสเตย์ จ. สมุทรสงคราม “กิน เที่ยว สโลว์ไลฟ์ สโลว์ไลฟ์ริมคลอง โลว์คาร์บอน” ภายใต้แนวคิด : กิน เที่ยว slow life ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ไปกับวิถีชาวสวนมะพร้าว ประเภทฟาร์มสเตย์ 2 ฟาร์มสเตย์ คือ 1) ฟาร์มสเตย์ไร่ใจยิ้ม จ. กาญจนบุรี “แคมป์แห่งความสุข สนุกครบรส” ภายใต้แนวคิด : สร้างสุข ผ่อนคลาย ให้กายยิ้ม ใจยิ้มด้วยกิจกรรม สงบ สนุก ตื่นเต้นทำทาย ครบรส และ 2) ฟาร์มสเตย์ไร่คีนรัง จ. นครราชสีมา “คีนรังสไตล์ เที่ยวแบบไร์คาร์บอน” ภายใต้แนวคิด : การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ชิมช้อปบรรยากาศชาวไร่ ที่ทำเกษตรแบบผสมผสาน และสัมผัสวิถีการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย สโลว์ไลฟ์ ไม่เร่งรีบ และประเภทสมาร์ตฟาร์ม 1 สมาร์ตฟาร์ม คือ “สวนส้มโอไทยทวี” จ. นครปฐม ล่องเรือ เรียนรู้ ชิมส้มโอแบบโลว์คาร์บอน ภายใต้แนวคิด : ล่องเรือ ชิมส้มโอหวาน สนุกสนานกับการเรียนรู้ต้นแบบสมาร์ตฟาร์มอินทรีย์

การพัฒนาต่อยอดหน่วยธุรกิจและชุมชนสู่การท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์นี้ นอกจากเป็นการช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมแล้ว ยังเป็นการช่วยเพิ่มมูลค่า สร้างจุดเด่น และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของไทยในตลาดโลก ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ และยังเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพที่ใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นการสร้างความตระหนักรู้ และคุณค่าในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่บุคลากรในหน่วยธุรกิจและนักท่องเที่ยว อีกทั้ง นักท่องเที่ยว

ยังมีส่วนช่วยลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สร้างประโยชน์ให้กับผู้คนในท้องถิ่น ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับชุมชน ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ สัมผัสประสบการณ์ที่สนุกสนานและเพลิดเพลิน เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมสร้างการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอีกด้วย

3. โครงการพัฒนาสินค้าผ้าไทยสู่ตลาดโลก ด้วยแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

เป็นโครงการของสำนักส่งเสริมการค้าสินค้าไลฟ์สไตล์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (DITP) ซึ่งมีแนวคิดในการดำเนินงานประกอบด้วยปัจจัยหลัก (Key Success factors for Circular Economy) ดังนี้

- Sustainable materials การเลือกใช้วัสดุและวัตถุดิบจากธรรมชาติ หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม
- Sustainable processes การใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาสินค้าที่เกิดผลกระทบน้อยสุด
- Waste reduction การจัดการของเสียให้เป็นศูนย์ รวมทั้งการรักษาประสิทธิภาพของระบบ ผ่านการออกแบบเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านลบ (negative externalities)
- Local production การผลิตและพัฒนาสินค้า โดยใช้ท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อน ทั้งการผลิตและบริโภค เพื่อให้เกิดการผลิตในประเทศไทย
- Crafts and Community การให้ความสำคัญกับชุมชนและสินค้าพื้นเมือง เพื่อสร้างการจ้างงานและสร้างรายได้ในชุมชน

โดยมีกิจกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

- การพัฒนาวัตถุดิบใหม่ เช่น การใช้ใบตองตึง ซึ่งเป็นพืชในท้องถิ่นมาเคลือบยางพาราให้มีลักษณะเหมือนแผ่นหนัง การใช้เส้นใยประดิษฐ์ชนิดใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- การพัฒนาเส้นใยธรรมชาติใหม่ เช่น การใช้เส้นใยสับปะรดที่เป็นของเสียทางการเกษตรแล้วแปรรูปมาเป็นผืนผ้า การใช้เส้นใยกล้วยที่ไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลงในการปลูกเหมือนฝ้าย การใช้เส้นใยนูมาถักทอร่วมกับเส้นใยอื่น ๆ เพื่อให้มีสมบัติที่ดีขึ้นและเป็นพืชที่ไม่ต้องใช้น้ำและยาฆ่าแมลง
- การลดขยะ เช่น การนำเศษผ้าที่เหลือจากการตัดเย็บมาทอแทรกทำให้เกิดผ้าผืนใหม่ที่มีลวดลายและผิวสัมผัสแตกต่างจากเดิม การใช้เส้นใยรีไซเคิลจากขวด PET การนำเศษผ้าหรือเสื้อผ้าเก่ามาตะกุกให้กลายเป็นเส้นใยแล้วนำกลับมาทอเป็นผืนผ้าใหม่โดยไม่ต้องใช้น้ำในการย้อมสีเลย
- การเพิ่มมูลค่า เช่น การนำผ้าค้างสต็อกเพิ่มลวดลายกราฟิกด้วยการพิมพ์ หรือการนำเสื้อผ้ามือสองมาแต่งแต้มด้วยลวดลายบาติกกลายเป็นเสื้อผ้าใหม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก ทำให้วัสดุขยะกลายเป็นวัตถุดิบตั้งต้นของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่ามากขึ้น

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ต้นแบบภายใต้คอนเซ็ปต์ Circular Economy

ฮักคราม เปลี่ยนขยะให้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นใหม่ ได้นำผ้าเศษที่เหลือจากการตัดเสื้อผ้า เศษผ้าจากหัวม้วนที่เหลือจากการทอ นำมาแยก เรียงสี แล้วนำไปทอใหม่ เพื่อให้เกิดผ้าที่มีเท็กซ์เจอร์แตกต่างจากที่เคยทำ ผ้าที่ได้นี้ไม่ต้องผ่านกระบวนการย้อมสีอีก ทำให้ลดการใช้น้ำและพลังงาน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และได้นำไปออกแบบตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าและกระเป๋า เป็นคอลเล็กชั่นใหม่ สร้างมูลค่าเพิ่มได้เป็นอย่างมาก

4. โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG)

“โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG and Regional Development)” หรือโครงการ “มหาวิทยาลัยสู่ตำบล U2T for BCG” เป็นโครงการของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยจะเปิดรับบัณฑิตจบใหม่และประชาชนในพื้นที่ 7,435 ตำบล 77 จังหวัด กว่า 68,350 คน ที่ต้องการร่วมงานเป็นทีมเดียวกับ อว. ซึ่งจะทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยรัฐ 70 กว่าแห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 20 แห่ง ตลอดจนภาคประชาสังคม หน่วยงานในพื้นที่ และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนโครงการ U2T for BCG เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก

มีวัตถุประสงค์ ในการจัดสรรบุคลากรที่มีศักยภาพทั้งที่ยังอยู่ในระหว่างการหางาน หรือกำลังทำงานอยู่ในปัจจุบัน เพื่อช่วยเหลือชุมชนต่าง ๆ ให้มีการเติบโตและรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืน โดยผู้เข้าร่วมในโครงการนี้ ต้องเข้าไปทำงานกับชุมชน “เป็นระยะเวลา 3 เดือน” ผ่านการใช้หลักการ BCG เพื่อเพิ่มรายได้ของแต่ละตำบลทั้งสิ้น ร้อยละ 10 นับจากวันเริ่มโครงการจนวันสิ้นสุดโครงการ โดยตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยวได้แก่

- U2T for BCG เสมา ชูแหล่งท่องเที่ยวเมืองโบราณและผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมและกัญชา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้นำองค์ความรู้ ด้าน BCG ร่วมพัฒนาชุมชนและยกระดับผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ ซึ่งมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย อาทิ เซรั่มเสมาเอิร์ธ สบู่เสมาเอิร์ธ น้ำมันนวดสมุนไพร โดยให้ความรู้ในการใช้สาร CBD จากกัญชา มาช่วยแก้ปวดเมื่อยและทำให้ผิวชุ่มชื้นมากขึ้น
- "Wastes Not Wait" ขยะต้องขยาย เพื่อแก้ไขขยะขวดน้ำพลาสติกในตำบลปากนคร เป็นโครงการที่นำขยะเหลือใช้มาสร้างมูลค่าให้กลายเป็นของใช้ โดยมีวัตถุประสงค์ได้แก่ 1) เพื่อลดปริมาณขยะขวดน้ำพลาสติกที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมและในครัวเรือน 2) เพื่อลดขยะสะสมในพื้นที่ตำบลปากนคร และ 3) เพื่อสร้างอาชีพให้แก่ชาวบ้านตำบลปากนคร จากขยะพลาสติกที่ไม่มีใครเห็นคุณค่าแค่ผ่านกระบวนการคิด และลงมือทำก็กลายมาเป็นของใช้ที่มีประโยชน์ลดขยะสะสมพลาสติกในพื้นที่ และยังสามารถเป็นช่องทางในการสร้างรายได้อีกด้วย

5. การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการกีฬาของประเทศไทย ภายใต้นโยบาย BCG Model

การกีฬาแห่งประเทศไทย จัดทำยูนิฟอร์ม กทท. ที่ผลิตจากนวัตกรรม “drydye” ซึ่งเป็นนวัตกรรมการย้อมผ้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และตอบสนองกับนโยบาย BCG Model โดยเสื้อผ้านวัตกรรม “drydye” ใช้กระบวนการย้อมผ้า “drydye” ที่เป็นนวัตกรรมแรกของโลกที่สามารถย้อมผ้าโดยไม่ใช้น้ำซักหยดในเชิงอุตสาหกรรม ทำให้สามารถลดการใช้น้ำไปอย่างน้อย 25 ลิตรต่อตัว ซึ่งจำนวนเสื้อผ้านี้ทั้ง 4 องค์การกีฬา รวมกันมากกว่า 5,000 ตัว ก็จะสามารถเปรียบเทียบกับน้ำสะอาดที่จะมีไว้ใช้บริโภคไปได้อีกมากกว่า 125,000 ลิตร แสดงให้เห็นการใช้เทคโนโลยีมาทดแทนในส่วนที่เป็นจุดอ่อนของอุตสาหกรรมสิ่งทอ จะตอบโจทย์ความยั่งยืนให้กับธุรกิจ และเปิดโอกาสอีกหลายช่องทางในอนาคตต่อไป

วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมกระจูดวรรณี จ.พัทลุง
ขอบคุณภาพจาก Facebook Page เทียวชาร์จแบต v'escapade

แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 - 2570

วิสัยทัศน์

“อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยการบริหารทรัพยากร
การท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ”

พันธกิจ

- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนากระบวนการบริหารการใช้ทรัพยากรทุกพื้นที่ทั่วประเทศ
- สนับสนุนให้เกิดความตระหนักรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG แก่ประชาชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ผลักดันกลไกสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG

เป้าหมาย

- ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการทรัพยากรภายใต้แนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG มีการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อการดำเนินงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการภาคเอกชน นักท่องเที่ยว ประชาชน มีความตระหนักรู้ และให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- อันดับผลการดำเนินงานภาพรวมตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และ อันดับดัชนีการพัฒนาระดับโลกและการท่องเที่ยวของประเทศไทย (Travel & Tourism Development Index: TTDI) ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม* ของประเทศไทยมีอันดับที่สูงขึ้น

*หมายเหตุ: แผนกลยุทธ์ฯ ฉบับนี้ มุ่งให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ภายใต้เสาที่ 15 ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (Pillar 15: Environmental Sustainability) ประเด็นย่อยด้านการเปิดรับและบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate Change Exposure and Management) และประเด็นย่อยด้านมลภาวะและสิ่งแวดล้อม (Pollution and Environmental Conditions) ไม่รวม ประเด็นย่อยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Preservation of Nature)

ตัวชี้วัด

- จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ข้างต้น นำมากำหนดเป็นตัวชี้วัดหลัก 4 ตัวชี้วัดดังนี้
- จำนวนผู้ประกอบการ ชุมชนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตามแนวคิด BCG
 - ระดับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย
 - ร้อยละการเปลี่ยนแปลงต่อปีของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
 - ร้อยละการเปลี่ยนแปลงต่อปีของการสร้างขยะจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

“ประเด็นที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว
ให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า.”

“ประเด็นที่ 2 ส่งเสริมความสำคัญ และกระตุ้นการบริโภคผลิตภัณฑ์และ
บริการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG

“ประเด็นที่ 3 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพ
การบริหารทรัพยากรในภาคการท่องเที่ยว”

ประเด็นการขับเคลื่อนและกลยุทธ์การพัฒนา

จากการกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย ตัวชี้วัดตั้งรายละเอียดข้างต้นนั้น จึงนำมากำหนดเป็นประเด็นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570 ใน 3 กรอบแนวทางการพัฒนา ทั้งในฝั่งอุปทาน (Supply) ฝั่งอุปสงค์ (Demand) และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยมีรายละเอียดของแต่ละประเด็นการพัฒนาดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 23 กรอบประเด็นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570

ประเด็นที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

แนวคิดและความสำคัญ

กลุ่มผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้ง 12 สาขา เป็นกลุ่มสำคัญในห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีการใช้ทรัพยากรที่หลากหลาย และมีปริมาณมากในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่แผนกลยุทธ์ฉบับนี้ให้ความสำคัญ โดยการผลักดันให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการและแนวทางการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่สามารถนำไปปรับใช้ในขั้นตอน กระบวนการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นประโยชน์และส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยสามารถรักษาศักยภาพของพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ในระยะยาว

เป้าหมายการดำเนินงาน

1. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมี **แนวทางการดำเนินงานตามกรอบแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG** ที่ชัดเจน มีมาตรฐาน สามารถนำไปปรับตามความเหมาะสมของธุรกิจ
2. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวสามารถ **เพิ่มมูลค่าให้ธุรกิจ และลดกิจกรรมที่ทำให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ รวมถึงการบริหารจัดการของเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน** ด้วยความรู้ ความเข้าใจ ในแนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรภายในพื้นที่และท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

1. จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ และความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG
2. ระดับความก้าวหน้าในการจัดทำมาตรฐานแนวทาง และคู่มือกระบวนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG
3. จำนวนหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG
4. ร้อยละของสัดส่วนต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านทรัพยากร ต่อต้นทุนรวมที่ลดลง ของหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชน กลุ่มเป้าหมายจากการปรับปรุงการดำเนินงาน

กลยุทธ์การขับเคลื่อนภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 1

ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ต่อไปนี้

1 ส่งเสริมผู้ให้บริการด้านธุรกิจการท่องเที่ยวในการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร (Operations)

ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรม (Event) ตามแนวทาง BCG
- 2) โครงการการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวแบบหมุนเวียนต้นแบบ Circular Tourism Community
- 3) โครงการนำร่องการบริหารจัดการของเหลือใช้ในเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวทาง Circular Economy

2. พัฒนาแนวทาง และยกระดับมาตรฐานการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG

(Standard) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 1 โครงการ คือ

- 1) โครงการพัฒนามาตรฐานการจัดการด้านการท่องเที่ยวตามวิถี BCG

3. พัฒนาศักยภาพธุรกิจและเสริมสร้างองค์ความรู้การใช้ทรัพยากร แก่บุคลากรภาคการท่องเที่ยว

(Knowledge) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 1 โครงการ คือ

- 1) โครงการสร้างการรับรู้และส่งเสริมศักยภาพบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจ การท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

ประเด็นที่ 2 ส่งเสริมความสำคัญ และกระตุ้นการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG

แนวคิดและความสำคัญ

จากการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวให้ความร่วมมือ ในการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้ก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG นั้น นับได้ว่าจำเป็นต้องมีการลงทุนในการดำเนินงาน ซึ่งการลงทุนเหล่านั้นจำเป็นต้องมีนักท่องเที่ยวที่เห็นคุณค่าและความสำคัญตามแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน จึงจะส่งผลให้เกิดการบริโภค การใช้บริการการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในพื้นที่ในระยะยาว

การส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Tourism) ได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการพัฒนากระบวนการที่สอดคล้องกับแนวคิด BCG แล้ว การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป เห็นถึงความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดการสนับสนุนการท่องเที่ยว การบริการ และผลิตภัณฑ์จากผู้ประกอบการมากขึ้น ซึ่งสามารถกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเกิดการแข่งขัน เร่งพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อมาตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การพัฒนาในประเด็นนี้ จึงควรสร้างการรับรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน (Circular Tourism) รูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการนำเสนอให้ประชาคมโลกได้รับรู้ว่าประเทศไทยมีศักยภาพ และพร้อมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชั้นนำของโลก เพื่อสร้างกระแสให้เกิดขึ้นทั่วโลก

ในขณะเดียวกัน ภาครัฐควรเร่งพัฒนามาตรการในการกระตุ้นการบริโภคของผลิตภัณฑ์และบริการทางด้าน Circular Tourism มากขึ้น เพื่อเสริมความต้องการ และยังเป็นแรงจูงใจให้กับผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามแนวคิด BCG มากขึ้นด้วยเช่นกัน

เป้าหมายการดำเนินงาน

1. สื่อสารประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และความเข้าใจถึงความสำคัญ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG
2. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากมาตรการภาครัฐ

ตัวชี้วัด

1. จำนวนสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. จำนวนของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่รับรู้ถึงภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย
3. จำนวนมาตรการจูงใจสนับสนุนนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG

กลยุทธ์การขับเคลื่อนภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 2

ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ต่อไปนี้

1. สื่อสารข้อมูล เพื่อสร้างการตระหนักรู้แก่ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป (Awareness & PR) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการประชาสัมพันธ์สื่อสาร องค์ความรู้โมเดลเศรษฐกิจ BCG และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2) โครงการสำรวจความต้องการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากนักท่องเที่ยว
- 3) โครงการสร้างการรับรู้ถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Thailand as a Global Sustainable Tourist Destination)

2. สร้างและพัฒนามาตรการจูงใจ ส่งเสริมผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเพื่อให้ความสำคัญกับการบริโภคและการใช้ทรัพยากร (Incentives) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 2 โครงการ คือ

- 1) โครงการจัดทำบัญชี และมาตรการส่งเสริมผู้จำหน่ายสินค้าท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Supplier List)
- 2) โครงการสนับสนุนสิทธิประโยชน์สำหรับธุรกิจที่ปรับเปลี่ยนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ 3 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรในภาคการท่องเที่ยว

แนวคิดและความสำคัญ

นอกจากการกระตุ้นการดำเนินงานในกลุ่มผู้ประกอบการและความต้องการจากกลุ่มนักท่องเที่ยวแล้ว การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน ให้เกิดผลอย่างรูปธรรม ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องทั้งหมดด้วย เพราะระบบนิเวศเหล่านี้ เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงอุปสรรค หรือตัวกระตุ้นให้การขับเคลื่อนขึ้นได้จริง ตามแผนงานที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ ระเบียบ กฎหมาย นโยบาย หรือมาตรการสนับสนุน ข้อมูล หรือแม้กระทั่งเครือข่าย ที่จะเข้ามาเป็นพันธมิตร และผู้นำในการขับเคลื่อนในระดับต่าง ๆ

ดังนั้น การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถเข้าถึงข้อมูล และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนให้การท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG นี้ บรรลุได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ต่อไป

เป้าหมายการดำเนินงาน

1. กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับการพิจารณา ทบทวน แก้ไข เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งหมด มีการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG และมีการบริหารจัดการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐสามารถ

บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนร่วมกัน รวมถึงมีการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG

3. **มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากทุกภาคส่วน** ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม เพื่อสร้างให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้อง เชื่อมโยงกันทั้งในและนอกพื้นที่ จนเกิดเป็นภาพรวมความสำเร็จของการดำเนินงานของประเทศ

ตัวชี้วัด

1. ระดับความก้าวหน้าในการยกร่างกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG
2. ความสำเร็จในการจัดทำระบบ แพลตฟอร์มการเผยแพร่ข้อมูล องค์กรความรู้สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. จำนวนเครือข่ายและผู้นำการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์การขับเคลื่อนภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 3

ประกอบด้วย 6 โครงการ ภายใต้ 3 กลยุทธ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทบทวน/ปรับปรุงกฎ ระเบียบ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG (Regulations)

ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 1 โครงการ คือ

- 1) โครงการทบทวน และปรับปรุงกฎระเบียบด้านการท่องเที่ยวรองรับการพัฒนาตามแนวทาง BCG

2. พัฒนาระบบข้อมูล เทคโนโลยีดิจิทัล และพื้นที่สนับสนุนการท่องเที่ยว BCG (Enablers) ประกอบไป

ด้วยโครงการสำคัญ 2 โครงการ คือ

- 1) โครงการส่งเสริมพื้นที่การพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Sustainable Tourism Sandbox)
- 2) โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มองค์ความรู้เพื่อรองรับการนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

3. เชื่อมโยงเครือข่ายการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (Network & Management)

ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการจัดทำองค์ความรู้ ภูมิปัญญา เชื่อมโยง BCG เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG
- 2) โครงการส่งเสริมความเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG
- 3) โครงการพัฒนาผู้นำเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

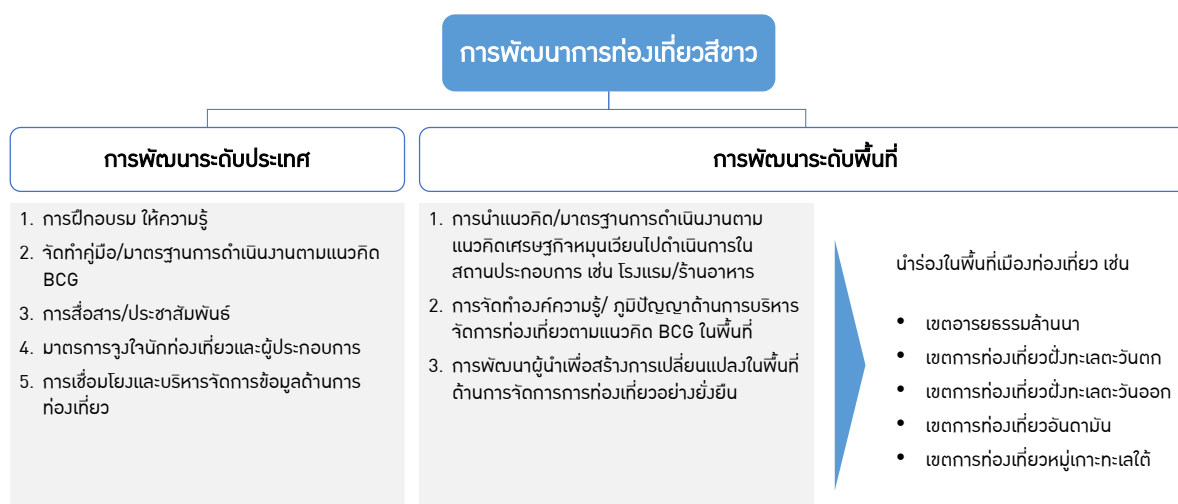
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

จากกรอบประเด็นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ทั้ง 3 ประเด็นข้างต้นแสดงให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกับเป้าหมายการท่องเที่ยวขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ซึ่งกรอบประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นเพียงการแสดงให้เห็นถึงภาพรวมการดำเนินงาน ที่เป็นการดำเนินงานทั้งในภาพรวมของประเทศ และการดำเนินงานในเชิงพื้นที่ ซึ่งอาจมีรูปแบบและเนื้อหาที่แตกต่างกันไปตามลักษณะ บริบท รวมไปถึงต้นทุนทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่

ในเบื้องต้นสามารถแบ่งแนวทางการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวตามที่ระบุในประเด็นการพัฒนาทั้ง 3 ส่วน ตามลักษณะขอบเขตพื้นที่การดำเนินงานได้เป็น 2 รูปแบบคือ

- 1) การพัฒนาในภาพรวมระดับประเทศ คือ ซึ่งเป็นลักษณะการดำเนินงานในเชิงนโยบาย หรือกิจกรรมเชิงหลักการ แนวคิดในภาพรวม ที่สามารถดำเนินการได้พร้อมกันทั่วประเทศโดยไม่มีผลต่อความแตกต่างในเชิงพื้นที่ เช่น โครงการ กิจกรรมการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ จัดทำคู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานในโรงแรมหรือร้านอาหารที่สอดคล้องกับแนวคิด BCG การสื่อสารประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
- 2) การพัฒนาในระดับพื้นที่ คือ มีการดำเนินงานตามหลักการและแนวคิดการพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจ BCG แต่ปรับเปลี่ยนรายละเอียดของเนื้อหา รูปแบบการดำเนินงาน รวมถึงประเด็นการขับเคลื่อน โดยพิจารณาจากบริบทของแต่ละพื้นที่ที่สำคัญ เช่น การส่งเสริมให้โรงแรม ร้านอาหารในพื้นที่นำทรัพยากรในพื้นที่มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด BCG หรือ การจัดทำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ เป็นต้น

แผนภาพที่ 24 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ในระดับพื้นที่

ที่มา: การวิเคราะห์โดยทีปกรศึกษา บริษัท เอฟพีเอ็นดี จำกัด

พื้นที่เป้าหมายการดำเนินงานมุ่งเน้นไปยังหัวเมืองหลักและพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ 5 พื้นที่หลัก คือ

- 1) เขตอารยธรรมล้านนา (เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา)
- 2) เขตการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง)
- 3) เขตการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด)
- 4) เขตการท่องเที่ยวอันดามัน (ภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง สตูล)
- 5) เขตการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้ (เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า หมู่เกาะอ่างทอง)

ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาระดับพื้นที่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวนำร่องมีดังนี้

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีขาวในพื้นที่เขตอารยธรรมล้านนา

ที่มาและประเด็นสำคัญ

เขตอารยธรรมล้านนา ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัดในภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ที่เรียกว่าเป็นอารยธรรมล้านนา รวมถึงมีความโดดเด่นในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านอาหารมาอย่างยาวนาน โดยมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นหัวเมืองหลักที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี

จากการเติบโตของภาคการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่ภาคเหนือ ส่งผลให้อาหารพื้นถิ่นในภาคเหนือได้รับความนิยมมากขึ้น ส่งผลให้มีจำนวนร้านอาหารเพิ่มขึ้นอย่างมาก ปัญหาสำคัญที่เกิดตามมา คือ ขยะจากอาหาร ซึ่งในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันมีร้านอาหารมากกว่า 12,800 ร้าน และมีปริมาณขยะจากเศษอาหาร (Food Waste) อาหารส่วนเกิน (Food Surplus) วัตถุดิบหมดอายุ และการคัดแยกขยะผิดประเภทมากถึง 140 ตันต่อวัน ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นประเด็นที่ผู้ประกอบการร้านอาหารควรให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการประกอบธุรกิจที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

การดำเนินงานในปัจจุบัน

จากสภาพปัญหาด้านขยะจากอาหารที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน สมาคมร้านอาหารและสถานบันเทิงเชียงใหม่ จึงมีแนวคิดในการจัดโครงการร้านอาหารเชียงใหม่ปลอดขยะ หรือ ร้านอาหารเชียงใหม่สู่ Zero Food Waste ขึ้น โดยเบื้องต้นเป็นการนำร่องจากร้านอาหารจำนวน 100 ร้านในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการประเมินร้านอาหารสำหรับรางวัล Green Star Restaurant เพื่อเป็นการรับรองสำหรับร้านอาหาร Zero Food Waste ต่อไป

สำหรับแนวคิดการจัดการขยะ สามารถจัดการได้ทั้งต้นทาง โดยวิธีส่งเสริมให้มีการตัดแต่งวัตถุดิบ คัดเลือกเฉพาะส่วนที่นำไปประกอบอาหารได้ เพื่อลดปริมาณขยะจากอาหารส่วนเกิน (Food Surplus) ก่อนนำไปจำหน่าย และเมื่อวัตถุดิบมาถึงร้านอาหารซึ่งเป็นกลางทาง ต้องมีการออกแบบจัดการอาหารให้มีปริมาณพอเหมาะกับความต้องการของผู้บริโภค เพื่อลดปริมาณเศษอาหารเหลือทิ้ง ทำให้มีขยะจากเศษอาหารน้อยลง และสามารถคัดแยก

ขยะได้ง่าย โดยส่วนที่เป็นขยะอินทรีย์ยังสามารถนำมาแปรรูปเพื่อให้เกิดประโยชน์ปลายทาง เช่นการทำปุ๋ยชีวภาพ หรือการนำไปทำเป็นอาหารสัตว์ เป็นต้น

แผนภาพที่ 25 โครงการร้านอาหารเชียงใหม่สู่ Zero Food Waste

ที่มา: สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

แนวทางการพัฒนาในเขตการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอารยธรรมล้านนา สามารถดำเนินการภายใต้แนวคิด “Zero Food Waste Best Life” สามารถสรุปเป็นแนวทาง และขั้นตอนการดำเนินงานได้ดังนี้

- จัดประชุมทำความเข้าใจ และให้ความรู้ในหลักการของการจัดการกระบวนการการผลิตที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การจัดการขยะอาหาร แก่ผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจร้านอาหารในพื้นที่ ใน 3 ส่วนหลัก คือ
 - ต้นน้ำ ได้แก่ ผู้ผลิตและผู้เกี่ยวข้องในส่วนวัตถุดิบ เช่น เกษตรกร ร้านค้า ตลาด
 - กลางน้ำ ได้แก่ ร้านอาหาร
 - ปลายน้ำ ได้แก่ เทศบาล และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกำจัดขยะ
- จัดทำสรุปคู่มือ องค์กรความรู้ แนวทางปฏิบัติ ในการจัดการขยะจากอาหาร
- ผู้ประกอบการ และหน่วยงานต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนวิธี หรือขั้นตอนดำเนินการ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้คำปรึกษาและแนะนำ พร้อมติดตามผลการดำเนินงาน โดยพิจารณาจากต้นทุนการดำเนินงาน ต้นทุนด้านการจัดการขยะ และปริมาณขยะที่ลดลง
- ขยายผลการดำเนินโครงการจัดการปัญหาเศษขยะในกลุ่มธุรกิจโรงแรมที่มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม และแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดในพื้นที่เขตอารยธรรมล้านนา
- สร้างความร่วมมือกับเทศบาล และหน่วยงานในพื้นที่เพื่อพัฒนาต่อยอดอย่างครบวงจร เช่น เกษตรกรที่รับขยะจากเศษอาหารไปทำปุ๋ย, โรงงานที่รับขยะไปรีไซเคิล, หน่วยงานที่สามารถรับอาหารที่ยังบริโภคได้ไปแจกจ่าย หรือใช้ประโยชน์ต่อไป

จากแนวทางการดำเนินงานขั้นต้นนี้ สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในพื้นที่ต่างๆ ไม่เพียงแต่พื้นที่ในเขตเมือง เชียงใหม่เท่านั้น สามารถขยายผลหรือบูรณาการการดำเนินงานกับเขตอื่น ๆ โดยเฉพาะในส่วนปลายน้ำ เพื่อให้มีเครือข่ายที่มีศักยภาพรองรับการดำเนินงานในวงกว้างและพัฒนาต่อยอดความร่วมมือให้เป็นระบบมากขึ้นต่อไป

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

ที่มาและประเด็นสำคัญ

พื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตกครอบคลุมพื้นที่สำคัญ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติดั่งเดิม เนื่องจากมีพื้นที่ติดทะเล จึงเหมาะกับการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถนำจุดแข็งด้านความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติในพื้นที่ มาผสมผสานเข้ากับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่มาต่อยอด สร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิง จึงเป็นหนึ่งในแนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียวด้วยเช่นกัน

การดำเนินงานในปัจจุบัน

ปัจจุบันในจังหวัดเพชรบุรี พื้นที่ชุมชนบ้านถ้ำเสือ ซึ่งเป็นชุมชนริมแม่น้ำเพชรบุรี ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีจุดเด่นในเรื่องการท่องเที่ยวและการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งชุมชนบ้านถ้ำเสือ เป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมาย “ชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ” ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.)

สำหรับ 4 กิจกรรมหลักในเส้นทางท่องเที่ยว เริ่มต้นจากการเรียนรู้แหล่งสะสมพันธุ์ไม้ในรูปแบบ “ธนาคารต้นไม้” ซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้การอนุรักษ์ต้นไม้ที่มีคุณค่า และมีมูลค่าจากนั้นเป็นการสัมผัสวิถีการทำอาหารสูตรบ้านถ้ำเสือ โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น พัฒนาสู่เมนูของหวานและของหวาน ในการแปรรูปขนมทองม้วนสูตรเพชรบุรี เจ้าแรกที่ใช้น้ำตาลโตนด พร้อมกิจกรรมการเพิ่มมูลค่าจากการถนอมอาหารด้วยไข่เค็มอัญชัน และในกิจกรรมสุดท้าย นักท่องเที่ยวจะได้ร่วมอนุรักษ์ผืนป่าด้วยการปั้นเมล็ดพันธุ์เป็นกระสุนด้วยหนังกัด เพื่อใช้สำหรับการยิงไปยังผืนป่า เป็นการเพิ่มจำนวนต้นไม้และความชุ่มชื้นให้กับผืนป่า และสัมผัสกิจกรรมล่องแพยางไปยังสายน้ำเพชรบุรี

นอกจากนี้ ได้ขยายผลโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้การให้บริการท่องเที่ยวเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามแนวทาง BCG Model ตั้งแต่เรื่องการคัดแยกขยะ ทำบ่อดักไขมัน แนวทางการลดการใช้พลังงาน โดยเน้นการใช้พลังงานสะอาดจากพลังงานแสงอาทิตย์ในโรงแรมและที่พัก พร้อมทั้งให้แรงจูงใจให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงการคัดแยกประเภทขยะ

แผนภาพที่ 26 กิจกรรมชุมชนบ้านถ้ำเสือ

ที่มา: <https://mgronline.com/travel/detail/9650000085378>

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

แนวทางการพัฒนาในเขตการท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ดำเนินการภายใต้แนวคิด “Eco Slow Life” โดยสามารถนำไปขยายผลในชุมชนใกล้เคียงพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากมีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกัน รวมถึงนำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติไปปรับใช้กับจังหวัดในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ตามแนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานได้ดังนี้

- 1) กำหนดและพัฒนาแนวคิด (Concept) การท่องเที่ยวของพื้นที่ จากการศึกษาและระบุจุดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป้าหมาย เช่น วัตถุประสงค์ทางการเกษตร สินค้าพื้นถิ่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในพื้นที่ พร้อมเลือกและกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย เช่น ชาวต่างชาติ ชาวไทย กลุ่มเด็ก เยาวชน กลุ่มครอบครัว เป็นต้น
- 2) ออกแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานเรื่องราว วิถีชีวิต ในพื้นที่ ผ่านกิจกรรม และการเดินทาง ที่ลดการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย
- 3) ให้ความรู้ สื่อสาร เตรียมความพร้อมชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและเตรียมการบริหารจัดการตามหลักคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในพื้นที่อย่างเป็นระบบ
- 4) ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวผ่านเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการขยายผลเชื่อมโยงกับพื้นที่/แหล่งท่องเที่ยวหลัก เพื่อดึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายมายังพื้นที่

แนวทางการดำเนินงานนี้ นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยว ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม หรือพัฒนาในพื้นที่ใหม่ให้สอดคล้องกับแนวคิดข้างต้นได้เช่นกัน

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีขาวในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก

ที่มาและประเด็นสำคัญ

พื้นที่เขตการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออกครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว รองรับ ทั้งการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน การจัดกิจกรรม การประชุม รวมถึงการแข่งขันกีฬา ทั้งในระดับประเภท และนานาชาติ เนื่องด้วยเป็นพื้นที่เป้าหมายที่มีความสะดวกในการเดินทาง อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร และสนามบินสุวรรณภูมิ อีกทั้งมีความหลากหลายของการท่องเที่ยว ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายกลุ่ม จึงเป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก

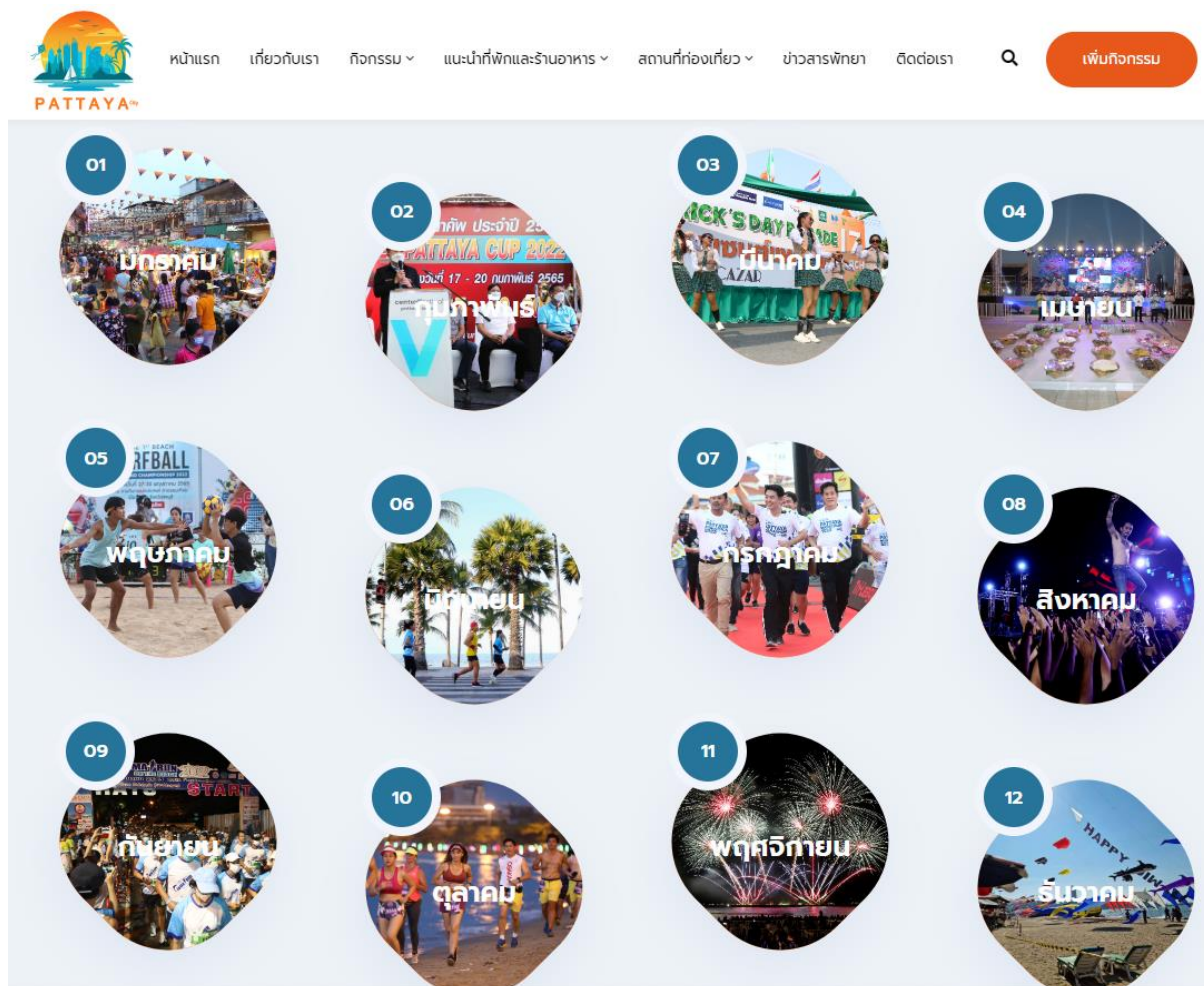
นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวหลายครั้ง ผู้จัดงานมาจากกรุงเทพมหานคร หรือพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งเข้ามาใช้ทรัพยากร และการบริการในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชยะ ของเสีย ทั้งจากกิจกรรมที่จัดขึ้น การบริโภคของนักท่องเที่ยว จากที่พักและร้านอาหาร รวมถึงมลภาวะทางอากาศจากการเดินทาง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้จัดงานให้มีกระบวนการ และการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวคิดการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีขาว ซึ่งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดระเบียบ ควบคุม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และสร้างความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำหรับพื้นที่ท่องเที่ยวในเขตเมืองพัทยา ที่เป็นพื้นที่หลักของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตลอดปี ไม่ว่าจะเป็น การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน การจัดประชุม กิจกรรมการแข่งขันกีฬา งานแสดงดนตรี รวมถึงการจัดงานเทศกาลท่องเที่ยวในช่วงต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวที่มีการใช้บริการ การบริโภคในภาคการท่องเที่ยวอยู่ในปริมาณมาก ในทางกลับกันก็มีส่งผลให้เกิดของเสียรวมถึงขยะจากกิจกรรมต่าง ๆ ในปริมาณมากด้วยเช่นกัน

ในการนี้ ผู้บริหารเมืองพัทยา จึงได้กำหนดมาตรการขอความร่วมมือให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เป็นการจัดงานที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG โดยมีการลดปริมาณการใช้พลาสติก ลดขยะ ปรับเปลี่ยนมาใช้วัสดุหรือบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติ โดยเริ่มต้นจากกลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มโรงแรมในพื้นที่เมืองพัทยา และหน่วยงานในพื้นที่ซึ่งมีบทบาทการกำกับดูแล และขอความร่วมมือสื่อสาร ชี้แจงไปยังผู้จัดงานให้มีรูปแบบการจัดการภายในงานที่สอดคล้องกับมาตรการข้างต้น รวมไปถึงการคัดแยกขยะภายในการจัดงาน ซึ่งต้องเชื่อมโยงประสานงานไปยังหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บขยะไปบริหารจัดการต่อไป ซึ่งเป็นตัวอย่างการดำเนินงานที่มีผู้นำในการสั่งการ เพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

แผนภาพที่ 27 ตารางกิจกรรมในพื้นที่เมืองพัทยา

ที่มา: <https://www.pattayacityevents.com/TH/month-activity.html>

ด้วยแนวคิดการกำหนดนโยบายการจัดงานตามแนวคิด BCG ในพื้นที่ดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และประกาศบทบาทการเป็นพื้นที่จัดงานที่สนับสนุนเป้าหมายการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระยะยาวได้ต่อไป

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

แนวทางการพัฒนาในเขตการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก สามารถดำเนินการภายใต้แนวคิด “BCG Event Network” โดยนำตัวอย่างการดำเนินงานในพื้นที่เมืองพัทยา มาสรุปเป็นแนวทาง และขั้นตอนการดำเนินงาน พร้อมทั้งการขยายผลเพิ่มเติม ได้ดังนี้

- 1) ผู้บริหารพื้นที่ กำหนดนโยบาย มาตรการ ในการสนับสนุนการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG ดำเนินงาน
- 2) จัดการประชุม สื่อสารให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG พร้อมทั้งขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการภาคเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงาน

- 3) ให้ความรู้ ผ่านการจัดทำคู่มือ จัดการประชุมสัมมนา หรือ อบรมในทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG รวมถึงให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินงานแก่ผู้ประกอบการ
- 4) สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ กระตุ้นการรับรู้ และตระหนักรู้ของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในพื้นที่ ในการกำหนดให้จังหวัด เขตการท่องเที่ยว นั้น ๆ เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG

อย่างไรก็ดี การส่งเสริมผู้ประกอบการให้มีกระบวนการจัดการธุรกิจตามแนวคิด BCG ในระดับพื้นที่นั้น เป็นเพียงการส่งเสริม และขอความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เท่านั้น หากมีแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการดำเนินงานตามแนวคิด BCG ได้ในภาพรวม ผ่านการจัดทำมาตรการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ จะสามารถช่วยกระตุ้นให้การดำเนินงานเหล่านี้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นต่อไป

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีขาวในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวอันดามัน

ที่มาและประเด็นสำคัญ

พื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และสตูล ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากชาวไทยและต่างประเทศเป็นอย่างมาก และเนื่องด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทะเล จึงพบข้อจำกัดของทรัพยากรน้ำในพื้นที่ ทั้งการบริโภคของประชาชน นักท่องเที่ยว รวมไปถึงการใช้น้ำในที่พัก และแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้น้ำในปริมาณมาก การจัดการทรัพยากรน้ำจึงเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งสำหรับพื้นที่การท่องเที่ยวอันดามัน ซึ่งปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบสวนน้ำมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการจัดการระบบน้ำเพื่อคงไว้ของทรัพยากรที่อาจไม่เพียงพอในอนาคต

การดำเนินงานในปัจจุบัน

จากตัวอย่างการดำเนินงานในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งได้รับฉายาว่า “ไข่มุกแห่งอันดามัน” เป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก และมีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบสวนน้ำจำนวนมาก จึงกำหนดให้จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่เป้าหมายการนำร่องในเขตการท่องเที่ยวอันดามัน โดยมี บลูทรี ภูเก็ต สวนน้ำขนาดใหญ่ ที่เป็นต้นแบบการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนเพื่อความยั่งยืน

เนื่องด้วยสวนน้ำที่มีขนาดใหญ่ ทำให้ต้องมีระบบการจัดการน้ำ จึงนำเทคโนโลยีหุ่นยนต์ทำความสะอาดเข้ามาช่วยลดทรัพยากรคนและทำให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้คลอรีนเพียงแค่ 10% เมื่อเทียบกับสระว่ายน้ำธรรมดา ใช้พลังงานน้อยกว่าระบบสระปกติ 50 เท่า แต่เมื่อใช้คลอรีนน้อยทำให้ของเสียที่มาจากสระว่ายน้ำน้อยลงตามไปด้วย ขณะเดียวกันก็ใช้หุ่นยนต์ทำความสะอาดสระว่ายน้ำ 24 ชั่วโมง และมีระบบบำบัดน้ำ เพื่อนำน้ำที่บำบัดแล้วไปรดน้ำต้นไม้ในพื้นที่สวน รวมถึงมีการแยกประเภทถังขยะภายในสวนน้ำ เพื่อนำขยะไป Recycle ต่อได้ และด้านความยั่งยืนเรื่องพลังงาน ทางสวนน้ำได้ติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ ขนาด 185 กิโลวัตต์ เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมภายในพื้นที่

แผนภาพที่ 28 ตัวอย่างการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ บลูทรี ภูเก็ต

ที่มา: <https://thaipublica.org/2021/02/blue-tree-phuket/>

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

แนวทางการพัฒนาในเขตการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวอันดามัน สามารถดำเนินการภายใต้แนวคิด “Not a Drop to Waste” จากตัวอย่างการดำเนินงานของสวนน้ำในภูเก็ต มาสรุปเป็นแนวทาง และขั้นตอนการดำเนินงาน ได้ดังนี้

- 1) จัดทำแนวทาง คู่มือ สรุปบทเรียนการบริหารจัดการน้ำในกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ เช่น ที่พัก โรงแรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการทั่วไป แหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการทางน้ำ ร้านอาหาร เป็นต้น
- 2) คัดเลือกผู้ประกอบการแต่ละประเภทที่มีการใช้น้ำในปริมาณมาก เพื่อจัดกลุ่มให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการแต่ละประเภทให้เหมาะสม
- 3) ติดตามผลการดำเนินงานในกลุ่มผู้ประกอบการแต่ละประเภทที่เข้าร่วมรับคำปรึกษาในด้านการบริหารจัดการน้ำในสถานประกอบการ

ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินงานเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวอันดามัน อาจต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้คำแนะนำ ให้ความรู้ และการพัฒนากระบวนการจัดการทรัพยากรน้ำแต่ละประเภทอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้

ที่มาและประเด็นสำคัญ

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้ ประกอบไปด้วย เขตพื้นที่เกาะเต่า เกาะพะงัน เกาะสมุย และ หมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่หมู่เกาะทะเล และมีข้อจำกัดและ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสิ่งของ วัตถุดิบในการอุปโภค บริโภค จากบนแผ่นดินไปยังเกาะ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ต่าง ๆ เป็นต้นทุนการดำเนินงาน และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ขยะ และของเหลือทิ้งที่เกิดขึ้น ทั้งในภาคครัวเรือนและ ภาคการท่องเที่ยว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารจัดการในพื้นที่เกาะให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่คุ้มค่าใน การขนส่งขยะ ของเสียที่เกิดขึ้นบนเกาะกลับมาจัดการบนแผ่นดิน

ดังนั้น เขตพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้ จึงต้องให้ความสำคัญในการจัดการกับการบริหารจัดการขยะ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดจำนวนขยะที่หลุดลงสู่ทะเล ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง การดูแลพื้นที่ชายฝั่งทะเลให้อุดมสมบูรณ์และสวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

การดำเนินงานในปัจจุบัน

อาศัยแนวทางการดำเนินงานจากตัวอย่างในเกาะสมุย ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งในหมู่เกาะทะเลใต้ ที่เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก จึงมีปัญหาขยะและของเสียที่เกิดขึ้นจาก การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จึงได้เริ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2563 ไม่ว่าจะเป็นการลดปริมาณการใช้พลาสติกโดยใช้วัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่น หรือ พัฒนา “สมุยโมเดล” เพื่อให้มี การจัดการขยะเป็นศูนย์ (Zero waste) โดยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลพื้นที่ ได้ร่วมมือกับ ผู้ประกอบการภาคเอกชน ซึ่งมองเห็นประเด็นปัญหา และตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ พร้อมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ

จากจุดเริ่มต้นเหล่านี้ สมุยจึงเป็นพื้นที่ต้นแบบที่สามารถนำตัวอย่างการบริหารจัดการ และแนวทางการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจของหน่วยงานการปกครองในพื้นที่ สร้างความร่วมมือไปยังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงประชาชนทุกคนในพื้นที่ โดยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้ประกอบการโรงแรม ร้านค้า ภาคเอกชนในการเป็นตัวกลางบริหารจัดการและประสานประโยชน์ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

การดำเนินงานโครงการสมุยโมเดลนี้ เริ่มต้นจากการคัดแยกขยะต้นทางตั้งแต่สถานประกอบการ โดยขยะอาหารจะถูกส่งไปยังโรงเรียน และสถานศึกษาในบริเวณใกล้เคียง เพื่อนำไปหมักเป็นแก๊สหุงต้ม ส่วนที่เหลือ จากการหมักแก๊สจะใช้เป็นอาหารสัตว์ และปุ๋ย ซึ่งสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายค่าอาหาร และยังสามารถนำมาพัฒนาเป็น ผลิตภัณฑ์อาหารอินทรีย์ได้อีกทางหนึ่ง ส่วนขยะพลาสติกจะมีการส่งต่อเพื่อนำไปหมุนเวียนในกระบวนการอื่น ๆ ต่อไป

แผนภาพที่ 29 ตัวอย่างการบริหารจัดการเพื่อหมุนเวียนขยะในเกาะสมุย

ที่มา: <http://smartcitythailand.com/samui-zero-waste/>

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

แนวทางการพัฒนาในเขตการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตการท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้ สามารถดำเนินการภายใต้แนวคิด “Island - Less Waste” โดยอาศัยสมุยโมเดลเป็นต้นแบบการดำเนินงาน และนำมาสรุปเป็นแนวทาง และขั้นตอนการดำเนินงานในการขยายผลไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 1) รวบรวมเครือข่ายผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว ตลาด ร้านค้า ที่มีขยะอินทรีย์ ซึ่งสามารถย่อยสลายได้ และสถาบันการศึกษา หน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งมีพื้นที่ที่สามารถหมักขยะเพื่อใช้เป็นแก๊สหุงต้ม และแปรรูปเศษอาหารเป็นอาหารสัตว์ หรือปุ๋ยสำหรับการเกษตรได้ โดยอาศัยความร่วมมือ และการลงทุน เครื่องจักรที่เหมาะสม
- 2) วางแผนระบบการจัดเก็บขยะ การขนส่ง และการแปรรูปขยะ ของเหลือจากอาหาร ภายในพื้นที่ โดยสร้างแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการหาความต้องการ หรือตลาดของผู้ต้องการใช้แก๊สหุงต้ม อาหารสัตว์ หรือปุ๋ยสำหรับการเกษตร เพื่อให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการขยะ ไม่เกิดเป็นของเหลือทิ้งอีกครั้ง

- 3) สื่อสารให้ความรู้และสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแยกขยะแต่ละประเภท โดยเฉพาะขยะอินทรีย์ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการขยะทั้งระบบให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ และเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินงานทั้งระบบ
- 4) ติดตาม ประเมินผลสำเร็จในการดำเนินงาน

ทั้งนี้ การดำเนินงานตามสมมุติฐานนี้ สามารถขยายผลไปยังเครือข่ายความร่วมมือในกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้เริ่มดำเนินการไปแล้ว เช่น ร้านอาหาร Nature Samui หรือเครือข่ายอื่น ๆ ที่มีการบริหารจัดการขยะต้นทางการแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์จากขยะของเหลืออินทรีย์ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในพื้นที่วงกว้าง รวมถึงการรวบรวมปุ๋ย หรืออาหารสัตว์ที่เหลือจากการใช้งาน ส่งต่อ แลกเปลี่ยน หรือจัดจำหน่ายไปยังเครือข่ายหรือพื้นที่อื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

จากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้ โมเดลเศรษฐกิจ BCG ระดับพื้นที่ ดังกล่าวข้างต้นนี้ สามารถนำไปใช้ในการต่อยอด ขยายพื้นที่การดำเนินงานในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้ พร้อมทั้งควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ที่ได้รับในแต่ละพื้นที่ เพื่อใช้ในการเผยแพร่องค์ความรู้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำเร็จของการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดระยะของแผนต่อไป

ป่าโกงกาง บ้านสามช่องเหนือ จ.พังงา

แผนปฏิบัติการ

จากกรอบประเด็นการขับเคลื่อน กลยุทธ์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งใช้เป็นแนวคิดการดำเนินงานในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2566 – 2570 ให้สามารถบรรลุตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ จึงได้จัดทำตัวอย่างโครงการสำคัญที่ใช้เป็นทิศทางการดำเนินงานจำนวน 16 โครงการ จำแนกตามกลยุทธ์การขับเคลื่อนแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล เตรียมการ และจัดทำเป็นคู่มือ มาตรฐานการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โครงการ กิจกรรมส่วนมากจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาตลอดในช่วง 5 ปีของแผน โดยคาดหวังให้มีการนำผลงาน พื้นที่ ชุมชน หรือผู้ประกอบการต้นแบบมาให้ข้อมูล กระจายความรู้ รวมถึงประชาสัมพันธ์ ดึงดูดให้เป็นเป้าหมายปลายทางของการท่องเที่ยวในช่วงปลายทางของแผน

ประกอบด้วยโครงการสำคัญในแต่ละกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

1.1 ส่งเสริมผู้ให้บริการด้านธุรกิจการท่องเที่ยวในการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร

(Operations) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรม (Event) ตามแนวทาง BCG
- 2) โครงการการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวแบบหมุนเวียนต้นแบบ Circular Tourism Community
- 3) โครงการนำร่องการบริหารจัดการของเหลือใช้ในเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวทาง Circular Economy

1.2 พัฒนาแนวทาง และยกระดับมาตรฐานการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG

(Standard) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 1 โครงการ คือ

- 1) โครงการพัฒนามาตรฐานการจัดการด้านการท่องเที่ยวตามวิถี BCG

1.3 พัฒนาศักยภาพธุรกิจและเสริมสร้างองค์ความรู้การใช้ทรัพยากร แก่บุคลากรภาคการท่องเที่ยว

(Knowledge) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 1 โครงการ คือ

- 1) โครงการสร้างการรับรู้และส่งเสริมศักยภาพบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจ การท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

ประเด็นที่ 2 ส่งเสริมความสำคัญ และกระตุ้นการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว ตามแนวคิด BCG

มุ่งเน้นกิจกรรมด้านอุปสงค์ (Demand) ทั้งการศึกษาทำความเข้าใจตลาด การประชาสัมพันธ์ข้อมูล รวมถึง การสนับสนุนสิทธิประโยชน์เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักรู้และความต้องการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงต้องเร่งดำเนินงานด้านการศึกษาตลาด การรวบรวมข้อมูลผู้ประกอบการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ได้มากที่สุดในช่วง 2-3 ปีแรกของแผนงาน เพื่อมุ่งให้เกิดการสร้างการรับรู้ถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในช่วงปลายทางของแผน ควบคู่ไปกับการดำเนินงานส่งเสริมผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวต้นแบบตามโครงการภายใต้ประเด็นการพัฒนา ด้านที่ 1 ข้างต้น

ประกอบด้วยโครงการสำคัญในแต่ละกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

2.1 สื่อสารข้อมูล เพื่อสร้างการตระหนักรู้แก่ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป (Awareness & PR) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการประชาสัมพันธ์สื่อสาร องค์ความรู้โมเดลเศรษฐกิจ BCG และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2) โครงการสำรวจความต้องการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากนักท่องเที่ยว
- 3) โครงการสร้างการรับรู้ถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Thailand as a Global Sustainable Tourist Destination)

2.2 สร้างและพัฒนามาตรการจูงใจ ส่งเสริมผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเพื่อให้ความสำคัญกับการบริโภคและการใช้ทรัพยากร (Incentives) ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 2 โครงการ คือ

- 1) โครงการจัดทำบัญชี และมาตรการส่งเสริมผู้จำหน่ายสินค้าท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Supplier List)
- 2) โครงการสนับสนุนสิทธิประโยชน์สำหรับธุรกิจที่ปรับเปลี่ยนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ 3 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรในภาคการท่องเที่ยว

โครงการสำคัญภายใต้ประเด็นที่ 3 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากร ในภาคการท่องเที่ยว เป็นประเด็นที่ต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 5 ปีของแผน ทั้งในด้านการพัฒนาแพลตฟอร์มรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การรวบรวมองค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายและผู้นำด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีการดำเนินงานด้านกฎ ระเบียบ และการส่งเสริมพื้นที่ พิเศษในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในช่วงต้นของแผน

ประกอบด้วยโครงการสำคัญในแต่ละกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

3.1 ทบทวน ปรับปรุงกฎ ระเบียบ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG (Regulations)

ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 1 โครงการ คือ

- 1) โครงการทบทวน และปรับปรุงกฎระเบียบด้านการท่องเที่ยวรองรับการพัฒนาตามแนวทาง BCG

3.2 พัฒนาระบบข้อมูล เทคโนโลยีดิจิทัล และพื้นที่สนับสนุนการท่องเที่ยว BCG (Enablers) ประกอบ

ไปด้วยโครงการสำคัญ 2 โครงการ คือ

- 1) โครงการส่งเสริมพื้นที่การพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Sustainable Tourism Sandbox)
- 2) โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มองค์ความรู้เพื่อรองรับการนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

3.3 เชื่อมโยงเครือข่ายการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (Network & Management)

ประกอบไปด้วยโครงการสำคัญ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการจัดทำองค์ความรู้ ภูมิปัญญา เชื่อมโยง BCG เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG
- 2) โครงการส่งเสริมความเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG
- 3) โครงการพัฒนาผู้นำเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

ทั้งนี้ สามารถสรุปรายละเอียดโครงการสำคัญ ช่วงเวลาดำเนินการ วงเงินงบประมาณ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 รายละเอียดโครงการสำคัญภายใต้แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ

BCG

เป้าหมายการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการสำคัญ	ปีงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
ประเด็นที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า						
<p>1.1 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่ชัดเจน มีมาตรฐาน สามารถนำไปปรับตามความเหมาะสมของธุรกิจ</p> <p>1.2 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวสามารถเพิ่มมูลค่าให้ธุรกิจ และลดกิจกรรมที่ทำให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ รวมถึงการบริหารจัดการของเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ด้วยความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรภายในพื้นที่และ/หรือท้องถิ่น</p>	<p>1. จำนวนผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ และความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG</p> <p>2. ระดับความก้าวหน้าในการจัดทำมาตรฐาน แนวทาง และคู่มือ กระบวนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG</p> <p>3. จำนวนหน่วยงานผู้ประกอบการชุมชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการ</p>	<p>1. โครงการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมเทศกาล (Event) ตามแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้นแบบ</p>	พ.ศ. 2569	30,000,000	สป.กก.	ททท./ กทท./ กพล.
		<p>2. โครงการการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวแบบหมุนเวียนต้นแบบ Circular Tourism Community</p>	พ.ศ. 2569	100,000,000	กทท.	สป.กก./ ททท.
		<p>3. โครงการนาร่องการบริหารจัดการของเหลือใช้ในเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวทาง Circular Economy</p>	พ.ศ. 2569	30,000,000	กทท.	สป.กก./ ททท.
		<p>4. โครงการพัฒนามาตรฐานและคู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดการด้านการท่องเที่ยวตามวิถี BCG</p>	พ.ศ. 2566 – 2570	100,000,000	กทท.	สป.กก.
		<p>5. โครงการสร้างการรับรู้และส่งเสริมศักยภาพบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจการท่องเที่ยวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG</p>	พ.ศ. 2566 – 2570	30,000,000	กทท.	สป.กก./ ททท.

เป้าหมายการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการสำคัญ	ปีงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
	ท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG 4. ร้อยละของสัดส่วนต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านทรัพยากร ต่อต้นทุนรวมที่ลดลง ของหน่วยงานผู้ประกอบการชุมชน กลุ่มเป้าหมายจากการปรับปรุงการดำเนินงาน					

ประเด็นที่ 2 ส่งเสริมความสำคัญ และกระตุ้นการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG

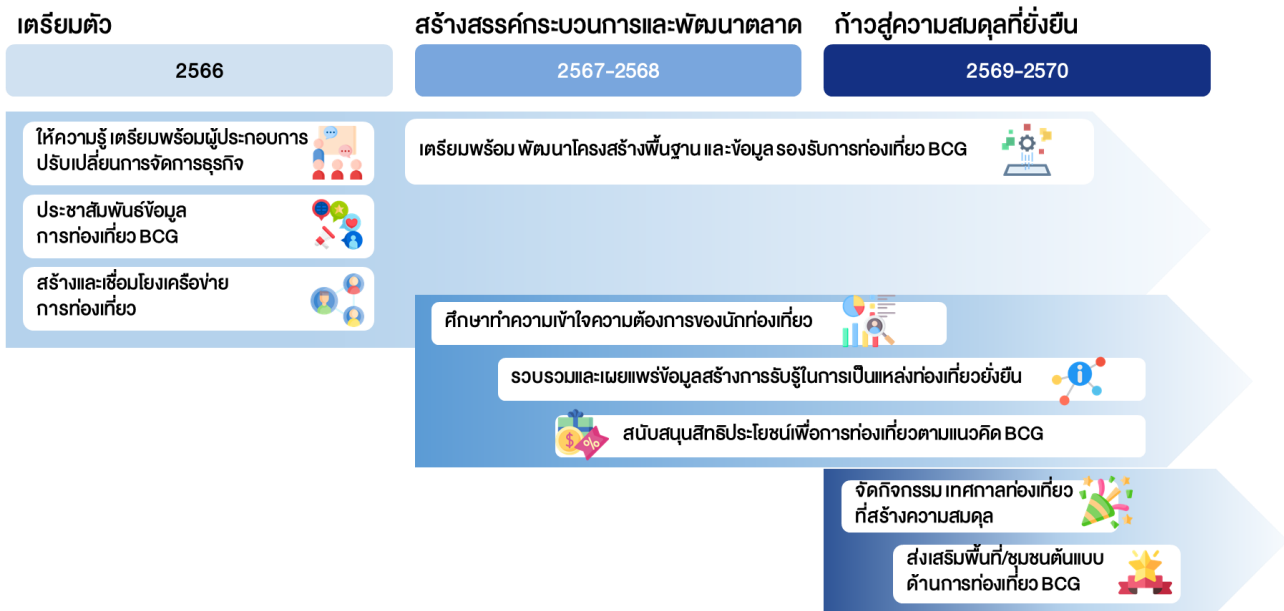
2.1 สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และความเข้าใจถึงความสำคัญ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG 2.2 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการ	1. จำนวนสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	1. โครงการสำรวจความต้องการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากนักท่องเที่ยว	พ.ศ. 2567	10,000,000	สป.กก.	ททท.
		2. โครงการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร องค์ความรู้โมเดลเศรษฐกิจ BCG และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	พ.ศ. 2566 – 2570	100,000,000	สป.กก.	ททท./ กทท./ อพท.
		3. โครงการสร้างการรับรู้ถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Thailand as a Global Sustainable Tourist Destination)	พ.ศ. 2569	60,000,000	ททท.	สป.กก./ กทท./ อพท.

เป้าหมายการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการสำคัญ	ปีงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากมาตรการภาครัฐ	2. จำนวนของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่รับรู้ถึงภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย	4. โครงการจัดทำบัญชี และมาตรการส่งเสริมผู้จำหน่ายสินค้าท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Supplier List)	พ.ศ. 2567-2568	100,000,000	สป.กก.	-
	3. จำนวนมาตรการจูงใจสนับสนุนนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการและชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG	5. โครงการสนับสนุนสิทธิประโยชน์สำหรับธุรกิจที่ปรับเปลี่ยนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	พ.ศ. 2567-2568	100,000,000	สป.กก.	-
ประเด็นที่ 3 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรในภาคการท่องเที่ยว						
3.1 กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับการพิจารณา ทบทวน แก้ไข เพื่อส่งเสริม	1. ระดับความก้าวหน้าในการร่างกฎ ระเบียบ ที่	1. โครงการทบทวน และปรับปรุงกฎระเบียบด้านการท่องเที่ยวรองรับการพัฒนาตามแนวทาง BCG	พ.ศ. 2567-2568	20,000,000	สป.กก.	-

เป้าหมายการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการสำคัญ	ปีงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	
<p>ให้ผู้ประกอบการและ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถ ดำเนินการตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้ อย่างมี ประสิทธิภาพ</p> <p>3.2 ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งหมด มีการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG และมีการบริหารจัดการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ สามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนร่วมกัน รวมถึงมีการจัดเก็บ และเผยแพร่ข้อมูล แก่ผู้ที่สนใจในการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG</p> <p>3.3 มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ สนับสนุนการ ท่องเที่ยวอย่าง</p>	<p>เกี่ยวข้องใน การสนับสนุน การ ดำเนินงาน ตามแนวทาง โมเดล เศรษฐกิจ BCG</p>	2. โครงการส่งเสริมพื้นที่การ พัฒนาการท่องเที่ยว ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Sustainable Tourism Sandbox)	พ.ศ. 2567	20,000,000	สป.กก.	กทท./ อพท.	
		2. ความสำเร็จใน การจัดทำ ระบบ/ แพลตฟอร์ม การเผยแพร่ ข้อมูล องค์ ความรู้ สนับสนุนการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	3. โครงการพัฒนา แพลตฟอร์มองค์ความรู้ เพื่อรองรับการนำเสนอ ข้อมูลการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนภายใต้โมเดล เศรษฐกิจ BCG	พ.ศ. 2567 - 2570	10,000,000	สป.กก.	-
	<p>3. จำนวน เครือข่ายและ ผู้นำการ พัฒนาการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน</p>	<p>3. จำนวน เครือข่ายและ ผู้นำการ พัฒนาการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน</p>	4. โครงการจัดทำองค์ความรู้ ภูมิปัญญา เชื่อมโยง BCG เพื่อการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน ภายใต้โมเดล เศรษฐกิจ BCG	พ.ศ. 2567 - 2570	10,000,000	สป.กก.	-
			5. โครงการส่งเสริมความ เชื่อมโยงเครือข่ายการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนภายใต้โมเดล เศรษฐกิจ BCG	พ.ศ. 2567 - 2570	20,000,000	สป.กก.	-
			6. โครงการพัฒนาผู้นำเพื่อ สร้างการเปลี่ยนแปลงใน พื้นที่ด้านการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG	พ.ศ. 2567 - 2570	40,000,000	สป.กก.	-

เป้าหมายการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการสำคัญ	ปีงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
<p>ยั่งยืน จากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม เพื่อสร้างให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งในและนอกพื้นที่ จนเกิดเป็นภาพรวมความสำเร็จของการดำเนินงานของประเทศ</p>						

แผนภาพที่ 30 แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ในแต่ละช่วงของแผน

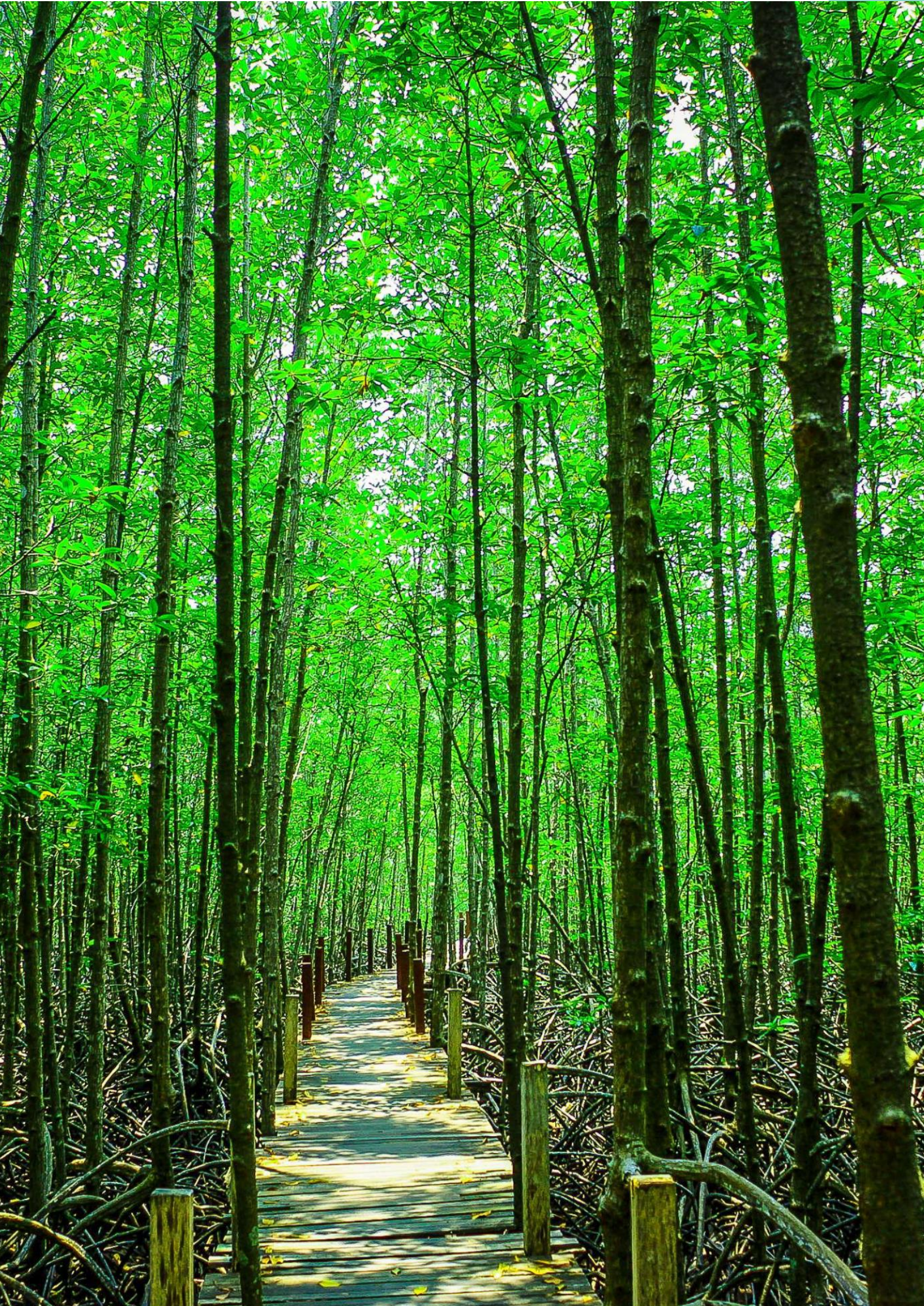

ในช่วงปีแรก (พ.ศ. 2566) นับได้ว่าเป็นช่วงเวลาเตรียมตัว เริ่มให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล เพื่อสร้างความตื่นตัวและการรับรู้ของผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว เครือข่ายการท่องเที่ยว รวมถึงประชาชนทั่วไป ถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ควบคู่ไปกับการเตรียมพร้อมระบบนิเวศและกลไกการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนให้การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว และการเตรียมพร้อมระบบสนับสนุนการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลที่รองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินงานตลอดระยะเวลา 5 ปีของแผน

ในช่วงถัดมา (พ.ศ. 2567 – 2568) เป็นช่วงเวลาของการสร้างสรรค์กระบวนการและพัฒนาตลาด โดยมีการศึกษารวบรวมข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ควบคู่ไปกับการเผยแพร่ข้อมูลผู้ประกอบการที่มีการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG และการสนับสนุนสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ส่วนในช่วง 2 ปีสุดท้ายของแผน (พ.ศ. 2569 – 2570) เป็นการประชาสัมพันธ์ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมและการเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผ่านการจัดกิจกรรม และเทศกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชุมชนต้นแบบที่มีการดำเนินอย่างต่อเนื่องและมีผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นประกาศความสำเร็จของการดำเนินงานที่เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เมื่อมีการดำเนินงานตลอดระยะเวลา 5 ปีนี้แล้ว จะสนับสนุนให้ประเทศไทยมีบทบาทนำด้านการท่องเที่ยวที่มีการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

ภาคผนวก

รายละเอียดตัวชี้วัด

ตามที่ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดของแผนกลยุทธ์ไว้ใน 2 ระดับคือ ตัวชี้วัดในระดับแผนกลยุทธ์ จำนวน 4 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดในระดับประเด็นการขับเคลื่อนทั้ง 3 ประเด็นรวมจำนวน 10 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดนิยาม คำจำกัดความ และข้อมูลเบื้องต้นดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัดระดับแผนกลยุทธ์

เป็นการกำหนดตัวชี้วัดที่ประเมินความสำเร็จของแผนงานในภาพรวม ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยมีตัวชี้วัดในระดับแผนทั้งหมด 4 ตัวชี้วัด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

รายละเอียดตัวชี้วัดที่ 1

“จำนวนผู้ประกอบการ ชุมชนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตามแนวคิด BCG”

รายละเอียดและคำจำกัดความ

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ตามกลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้ง 12 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. บริการโรงแรมและที่พัก
2. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
3. การขายสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว
4. กิจกรรมการท่องเที่ยวด้านศิลปะและวัฒนธรรม
5. กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ
6. การขนส่งผู้โดยสารทางอากาศ
7. การขนส่งผู้โดยสารโดยรถโดยสารและรถยนต์
8. การขนส่งโดยสารทางทะเลและชายฝั่ง
9. การขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ
10. การให้เช่ายานพาหนะ
11. การบริการด้านตัวแทนบริษัทนำเที่ยว
12. การบริการเพื่อการท่องเที่ยวอื่น ๆ

โดย การรวบรวมข้อมูลในช่วงระยะเริ่มต้นของการดำเนินงาน มุ่งเป้าให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการในกลุ่มบริการโรงแรมและที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่มเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีสัดส่วนการบริโภคเพื่อการท่องเที่ยวรวมถึงร้อยละ 71.7 ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้ง 12 สาขา คิดเป็นมูลค่าถึง 4.28 แสนล้านบาท ในปี พ.ศ. 2563 และมีแนวโน้มของอัตราการบริโภคเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.6 ต่อปี ในกลุ่มอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พัก ส่วนกลุ่มการบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีแนวโน้มของอัตราการบริโภคเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.5 ต่อปี

ชุมชน หมายถึง ชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย กิจกรรมผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว รวมไปถึงที่พัก เช่น การท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ชุมชนและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนประมง เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่สำหรับการท่องเที่ยวที่ดำเนินการ หรือดูแลโดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ครอบคลุม ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิง นันทนาการ

การบริหารจัดการตามกรอบแนวคิด BCG หมายถึง ผู้ประกอบการ ชุมชนมีการใช้วัสดุชีวภาพ วัตถุดิบในท้องถิ่น หรือภายในประเทศ ตามแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ มีการบริหารจัดการของเสียที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจ เช่น การคัดแยกขยะ การส่งต่อและขายของเหลือจากการดำเนินงานไปยังธุรกิจอื่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือหมุนเวียนไปใช้ประโยชน์ต่อ เป็นต้น รวมถึงมีการบริหารจัดการพลังงาน และทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้ำ และพลังงานไฟฟ้า ซึ่งการบริหารจัดการทั้งหมดนี้มีผลต่อการปล่อยปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่ชั้นบรรยากาศ และส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในระยะยาว

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายของการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานทั้งหมดข้างต้น อาจมีระดับการดำเนินงานที่แตกต่างกันตามศักยภาพ ตั้งแต่การได้รับการรับรองมาตรฐานระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น โดยอ้างอิงจากผู้ประกอบการและชุมชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามเป้าหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งกรมการท่องเที่ยวได้ดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา และนับเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้ด้วยเช่นกัน

ข้อมูลเบื้องต้นและแหล่งอ้างอิง

สถานประกอบการและหน่วยงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียนประจำปี พ.ศ. 2562 ตามข้อมูลของกรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีอายุการรับรองเป็นระยะเวลา 3 ปี และจะสิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2565 นี้

- มาตรฐานโรงแรมสีเขียวอาเซียน จำนวน 19 แห่งทั่วประเทศ
- มาตรฐานเมืองท่องเที่ยวสะอาดอาเซียน จำนวน 4 แห่ง

รายละเอียดตัวชี้วัดที่ 2

“ระดับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย”

รายละเอียดและคำจำกัดความ

จากการส่งเสริมการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวให้มีการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ตามข้อมูลในตัวชี้วัดที่ 1 ขณะเดียวกันต้องสร้างการรับรู้ และการตระหนักรู้ของนักท่องเที่ยวถึงความสำคัญของการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยสร้างให้เกิดเป็นความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ถึงการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่สามารถก้าวสู่เป้าหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต

ดังนั้น ข้อมูลตัวชี้วัดนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวไทย และนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อเป็นการประเมินระดับความสำเร็จของการดำเนินงานในเบื้องต้น โดยการประเมินระดับการรับรู้

ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้ ต้องประกอบไปด้วย ประเด็นความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการสร้างความสมดุลในทั้งสามด้าน ซึ่งสามารถสนับสนุนให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

ข้อมูลเบื้องต้นและแหล่งอ้างอิง

อ้างอิงจากตัวชี้วัดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism Experience) อัตราการรับรู้ภาพลักษณ์ของแบรนด์ประเทศไทยที่แตกต่าง พลอดภัย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยขอความร่วมมือในการเพิ่มเติมประเด็นความยั่งยืนเข้าไปในเนื้อหาการสำรวจข้อมูลที่จัดเก็บโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ฉบับนี้ต่อไป

รายละเอียดตัวชี้วัดที่ 3

“ร้อยละการเปลี่ยนแปลงต่อปีของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว”

รายละเอียดและคำจำกัดความ

ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือก๊าซเรือนกระจกเกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการใช้พลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานไฟฟ้า และพลังงานเชื้อเพลิง ซึ่งในภาคการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นมากตามกิจกรรมและสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการ โดยการคำนวณจากปริมาณการใช้พลังงานทั้งหมดในบัญชีพลังงานและค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) ของพลังงานแต่ละประเภท

จากข้อมูลมูลค่าการบริโภคเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า 2 อันดับสูงสุด คือโรงแรมและที่พัก และบริการอาหารและเครื่องดื่ม รวมไปถึงกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งที่มีการใช้พลังงานเชื้อเพลิงในการเดินทางในปริมาณมาก

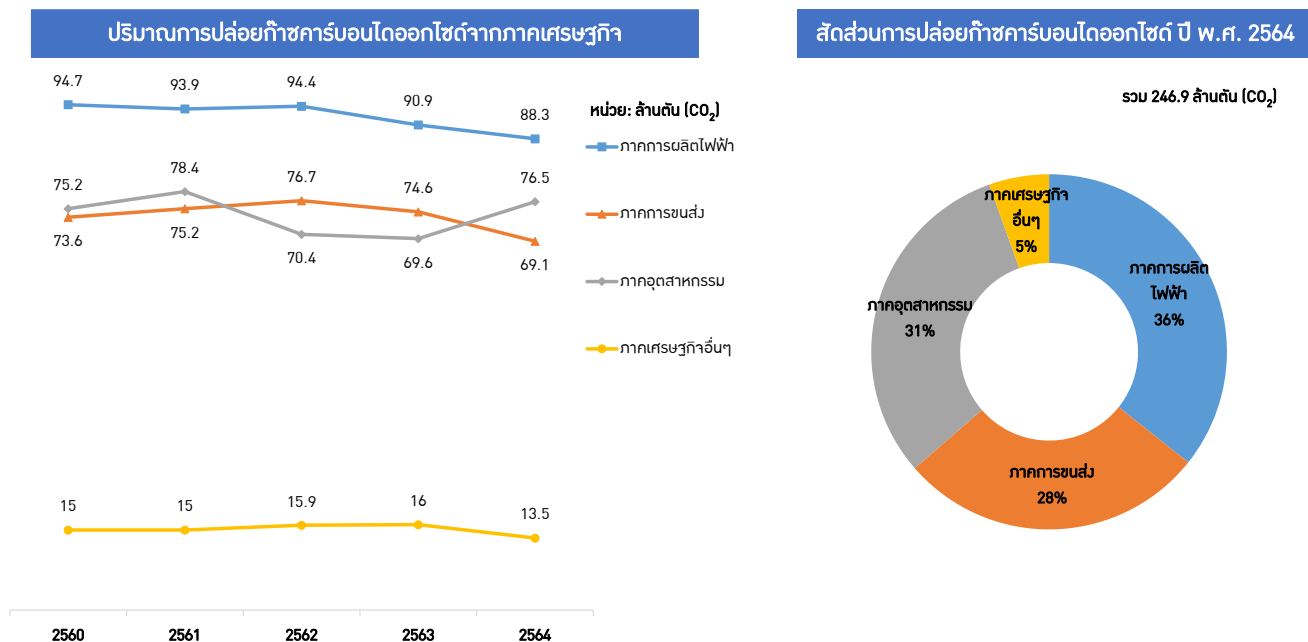
เบื้องต้นจากข้อมูลการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จากการใช้พลังงาน ซึ่งมีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลจากกระทรวงพลังงานมีการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2564 โดยแสดงผลจำแนกตามภาคเศรษฐกิจ

โดยในรายละเอียดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม (Tourism Satellite Account - System of Environmental-Economic Accounting : TSA-SEEA) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 โดยมีรายละเอียดข้อมูลบัญชีก๊าซเรือนกระจกสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งพิจารณาข้อมูลอุปทานและการใช้ก๊าซเรือนกระจกในปี พ.ศ. 2560 เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2561 จากการคำนวณปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากนักท่องเที่ยวโดยใช้ Tourism ratios จากบัญชี TSA ที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลฐานได้ในเบื้องต้น หากแต่ต้องมีการจัดเก็บเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2566 เป็นต้นไป

ข้อมูลเบื้องต้นและแหล่งอ้างอิง

ส่วนแรก จากการจัดเก็บข้อมูลของกระทรวงพลังงานด้านปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในแต่ละภาคเศรษฐกิจ ในช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2564 มีข้อมูลดังแผนภาพ

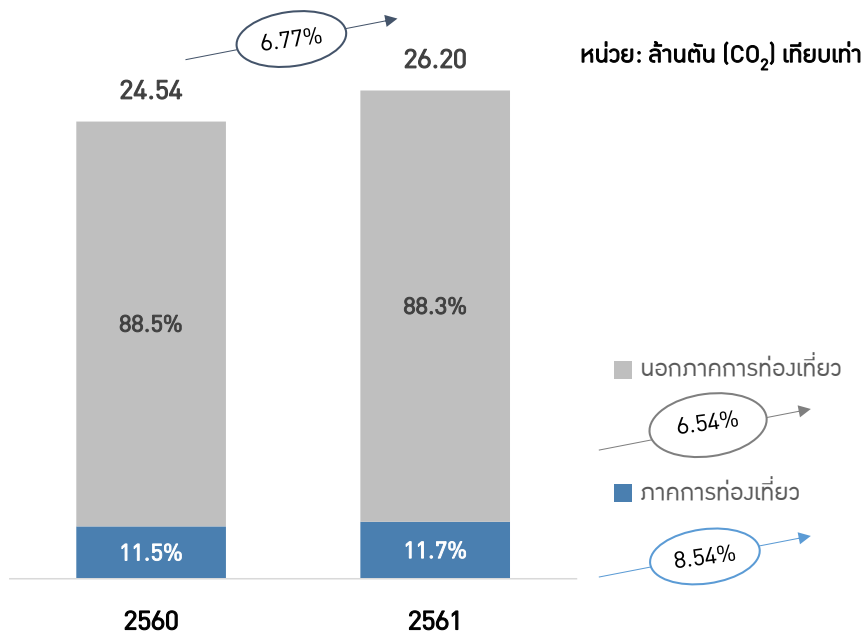
แผนภาพที่ 31 การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในแต่ละภาคเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2560 – 2564

ที่มา: การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) จากการใช้พลังงาน ปี 2564 กระทรวงพลังงาน

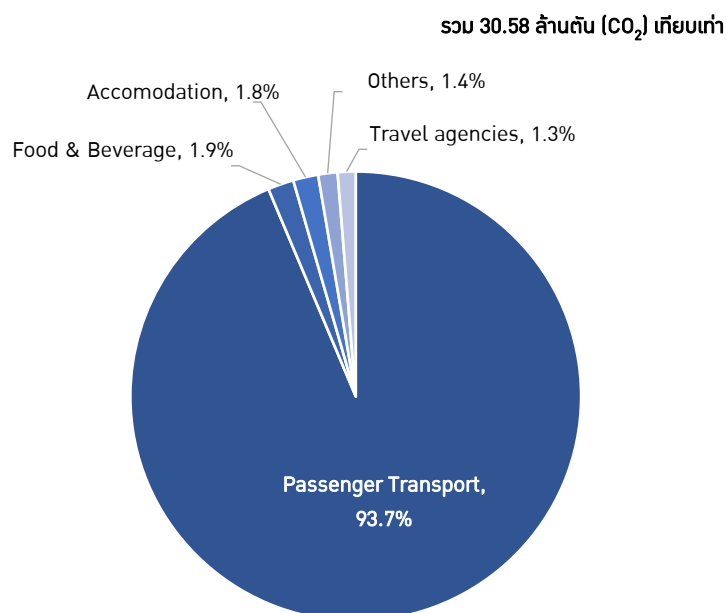
ส่วนข้อมูลจากบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม หัวข้อบัญชีก๊าซเรือนกระจกสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2560 – 2561 เบื้องต้นมีการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.54 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงกว่าอัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาพรวม ซึ่งเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.76 ต่อปีเท่านั้น ดังนั้นเป้าหมายของตัวชี้วัดนี้ควรกำหนดให้มีอัตราการเพิ่มขึ้นของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 8.00 ต่อปี เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ฉบับนี้ต่อไป

แผนภาพที่ 32 ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 – 2561

ที่มา: รายงานบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม (TSA-SEEA) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แผนภาพที่ 33 สัดส่วนการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2561

ที่มา: รายงานบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม (TSA-SEEA) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กิจกรรมในภาคการท่องเที่ยวเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งรายละเอียดสามารถประสานขอข้อมูลเพิ่มเติมได้จากสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ควบคู่ไปกับการประมาณการจากข้อมูลบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุน

ด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน เพื่อติดตามจัดเก็บข้อมูลสำหรับนำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้อย่างชัดเจนและแสดงให้เห็นผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานต่อไป

รายละเอียดตัวชี้วัดที่ 4

“ร้อยละการเปลี่ยนแปลงต่อปีของการสร้างขยะจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว”

รายละเอียดและคำจำกัดความ

การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในภาคการท่องเที่ยวเป็นการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากร และเป็นการเตรียมความพร้อมในการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยพิจารณาจากปริมาณทรัพยากรที่ใช้เปรียบเทียบกับปริมาณที่เหลือทิ้งจากการดำเนินงาน ซึ่งในขอบเขตเป้าหมายของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ฯ ฉบับนี้ **ให้ความสำคัญกับธุรกิจโรงแรมและที่พัก และร้านอาหารเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก** โดยมุ่งเป้าหมายไปที่การจัดการของเสียเหลือทิ้งจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากปริมาณขยะที่มีการจัดเก็บจากแหล่งท่องเที่ยว และภาคธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก

โดยมีหลักคิดว่าหากมีการนำแนวคิดดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG มาปรับใช้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแล้วจะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการหมุนเวียนใช้ซ้ำ รวมถึงการทำให้เกิดปริมาณของเสีย ของเหลือทิ้งที่ลดลง

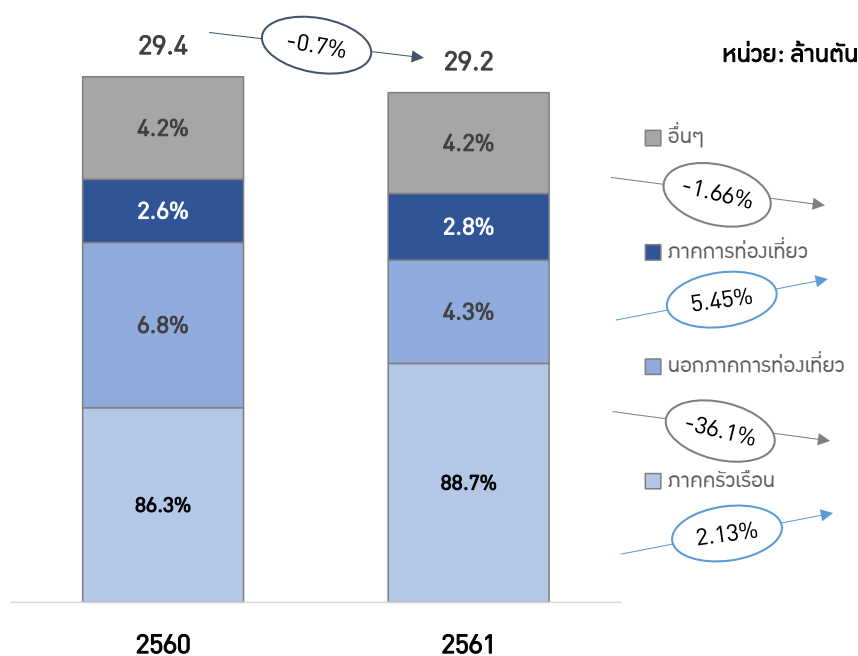
ทั้งนี้ ในช่วงของการเริ่มต้นแผนกลยุทธ์ฯ อาจยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์มากนัก สามารถอ้างอิงจากหน่วยงานที่มีการจัดเก็บข้อมูลในภาพรวม ประกอบกับผลการดำเนินงานจากหน่วยงาน ผู้ประกอบการ รวมถึงชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ กิจกรรมภายใต้แผนการดำเนินงานฉบับนี้ควบคู่กันไป

ข้อมูลเบื้องต้นและแหล่งอ้างอิง

จากข้อมูลจากบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม หัวข้อบัญชีขยะสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2560 – 2561 ซึ่งพิจารณาการเกิดและการใช้ไปที่เกิดจากการไหลเวียนของขยะควบคู่กัน โดยตัวชี้วัดนี้จะพิจารณาจากปริมาณการเกิดขยะเป็นสำคัญ เนื่องจากการยังไม่มีเก็บข้อมูลรายละเอียดการใช้ขยะหมุนเวียนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง

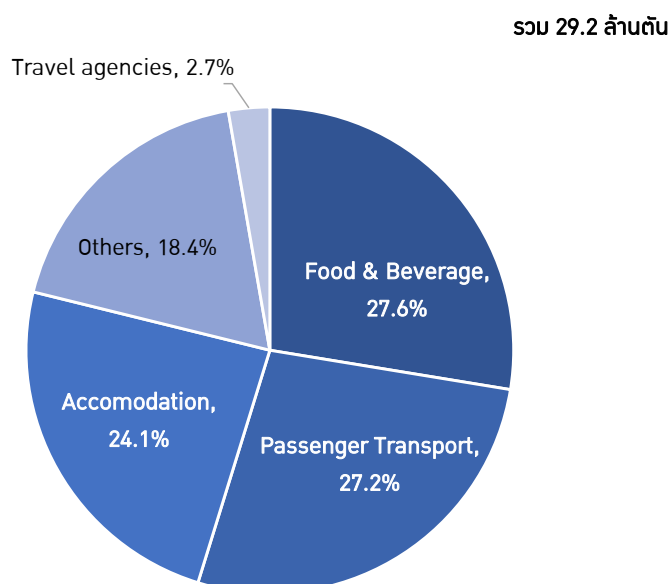
จากข้อมูลโดยกรมควบคุมมลพิษ พบว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและกิจกรรมนอกการท่องเที่ยวในกลุ่มต่าง ๆ มีอัตราการสร้างขยะในช่วงปี ปี พ.ศ. 2560 – 2561 ดังนี้

แผนภาพที่ 34 ปริมาณการเกิดขยะจากภาคการท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับภาคอื่นๆ ปี พ.ศ. 2560 – 2561

ที่มา: รายงานบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม (TSA-SEEA) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แผนภาพที่ 35 สัดส่วนการเกิดขยะจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2561

ที่มา: รายงานบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม (TSA-SEEA) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จากข้อมูลข้างต้นมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณการเกิดขยะจากภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.45 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงกว่าภาพรวม ซึ่งมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.7 ต่อปี โดยปัจจัยหลักเกิดขึ้นจากขยะจากนอกภาคการท่องเที่ยว ซึ่งหมายรวมถึง ขยะอันตรายจากภาคอุตสาหกรรมและมูลฝอย

ติดเชื่อที่เกิดขึ้นโรงพยาบาลและสถานพยาบาลต่าง ๆ ในขณะที่ขณะจากภาคครัวเรือนมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นเพียงเฉลี่ยร้อยละ 2.13 ต่อปีเท่านั้น

ดังนั้น เป้าหมายของตัวชี้วัดนี้ ควรกำหนดให้มีอัตราการเพิ่มขึ้นของการเกิดขยะจากภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 5.00 ต่อปี เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินงานควบคุมและบริหารจัดการขยะตามแผนกลยุทธ์ฉบับนี้ต่อไป

ตัวชี้วัดรายประเด็นการพัฒนา

ตัวชี้วัดในส่วนนี้ เป็นการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานภายใต้ประเด็นการพัฒนาในแต่ละด้าน ซึ่งเป็นการวัดในเชิงผลสำเร็จของกระบวนการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รายละเอียดตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นที่ 1

ตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประกอบไปด้วย 4 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดคานิยามตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 10 รายละเอียดตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 1

ตัวชี้วัด	นิยามตัวชี้วัด
1. จำนวนผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ และความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ BCG	ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ และความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ BCG ประกอบไปด้วยผู้ประกอบการภาคเอกชน ชุมชน รวมไปถึงตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกัน สามารถนำแนวทางไปปฏิบัติให้เกิดการบูรณาการกันได้ในทุกมิติ สำหรับแนวทางการรวบรวมข้อมูล รวบรวมจากจำนวนผู้ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรม ให้ความรู้ ทั้งในรูปแบบการบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ ที่จัดขึ้นภายใต้แผนกลยุทธ์ฉบับนี้มาเป็นข้อมูลตัวชี้วัดได้ทั้งหมด
2. ระดับความก้าวหน้าในการจัดทำมาตรฐานแนวทาง และคู่มือกระบวนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG	การจัดทำมาตรฐานแนวทาง และคู่มือกระบวนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG สามารถดำเนินงานได้โดย 1. นำมาตรฐานและคู่มือในประเด็นที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่เดิม มาทบทวนปรับปรุง พัฒนาเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG มากขึ้น

ตัวชี้วัด	นิยามตัวชี้วัด
	<p>2. พัฒนามาตรฐานและคู่มือการดำเนินงานขึ้นใหม่ให้มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยเฉพาะ</p> <p>ทั้งนี้ มาตรฐานและคู่มือดังกล่าว สามารถพัฒนาเนื้อหาในรูปแบบแนวคิดกระบวนการ ในภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หรือลงรายละเอียดเฉพาะกลุ่มธุรกิจ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร กิจกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น ก็ได้เช่นกัน</p>
<p>3. จำนวนหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG</p>	<p>จากการพัฒนามาตรฐาน คู่มือการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ดังรายละเอียดตัวชี้วัดข้างต้นแล้ว จำเป็นต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ในการพัฒนาหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชน ที่เกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยว โดยอาจกำหนดกลุ่มเป้าหมายตามประเภทธุรกิจ หรือพื้นที่เป้าหมายที่แตกต่างกันไปในแต่ละปีดำเนินงาน</p> <p>พร้อมทั้งจัดให้มีการตรวจประเมินการดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาเพื่อเป็นการยกระดับความสามารถของหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้อย่างแท้จริง</p>
<p>4. ร้อยละของสัดส่วนต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านทรัพยากร ต่อต้นทุนรวมที่ลดลง ของหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชน กลุ่มเป้าหมายจากการปรับปรุงการดำเนินงาน</p>	<p>ผลลัพธ์จากการส่งเสริมความรู้ ความสามารถของหน่วยงาน ผู้ประกอบการ ชุมชน รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตามเป้าหมายตัวชี้วัดทั้ง 3 ประเด็นข้างต้น โดยมุ่งเน้นในด้านการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรในการประกอบธุรกิจ การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่ายด้าน 1. พลังงาน 2. น้ำ 3. การจัดการขยะ</p> <p>ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานซึ่งส่งผลต่อการควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดในระดับแผนกลยุทธ์ต่อไป</p> <p>โดยการพิจารณาข้อมูลตามตัวชี้วัดนี้ สามารถรวบรวมข้อมูลค่าใช้จ่ายด้านทรัพยากรรวม ทั้ง 3 ส่วน เปรียบเทียบกับต้นทุน ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งนำมาสรุปผลเป็นค่าเฉลี่ยการดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมายในภาพรวม</p> <p>ซึ่งหน่วยงานที่จัดกิจกรรม โครงการสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้เองตามความเหมาะสม เช่น ประเภทหน่วยงาน ภาคธุรกิจ หรือเชิงพื้นที่ เป็นต้น</p>

รายละเอียดตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นที่ 2

ตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 2 ส่งเสริมความสำคัญ และกระตุ้นการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวตามแนวคิด BCG ประกอบไปด้วย 3 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดค่านิยามตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 11 รายละเอียดตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 2

ตัวชี้วัด	นิยามตัวชี้วัด
1. จำนวนสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	สื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อเสียง สื่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในช่องทางออนไลน์ และสื่อทางกายภาพ ที่มีเนื้อหาในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป
2. จำนวนของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่รับรู้ถึงภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย	การรวบรวมจำนวนนักท่องเที่ยวที่รับรู้ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ การบริหารจัดการทรัพยากร โดยสามารถดำเนินงานผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การประเมินจำนวนการมองเห็นสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ การสำรวจความคิดเห็นทั้งช่องทางออนไลน์ การสัมภาษณ์ หรือ การสอบถามแบบเผชิญหน้า (Face-to-face)
3. จำนวนมาตรการจูงใจสนับสนุนนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG	<p>การพัฒนามาตรการจูงใจ ประกอบไปด้วยมาตรการใน 2 ส่วน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มาตรการสำหรับนักท่องเที่ยว (Demand side) เป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป เห็นความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และเลือกใช้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยอาศัยแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG 2. มาตรการสำหรับผู้ประกอบการ และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Supply side) เป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง เห็นถึงความสำคัญของการบริหารทรัพยากรตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงาน รวมไปถึงการรักษาทรัพยากรของประเทศที่เป็นต้นทุนทำให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นในประเทศไทย <p>ทั้งนี้ ตัวอย่างมาตรการจูงใจ เช่น การคืนเงิน การให้ส่วนลด การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นต้น ซึ่งหากมีแนวทางการกำหนดมาตรการนอกจากนี้ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ให้นำรวมได้เช่นกัน</p>

รายละเอียดตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นที่ 3

ตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 3 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากร ในภาคการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย 3 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดคำนิยามตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 12 รายละเอียดตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นการพัฒนาด้านที่ 3

ตัวชี้วัด	นิยามตัวชี้วัด
1. ระดับความก้าวหน้าในการยกร่าง กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG	การพิจารณา กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG จำเป็นต้องอาศัยเวลาการดำเนินงาน อีกทั้งยังต้องอาศัยปัจจัยภายนอกในการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง ดังนั้น การติดตาม ประเมินความสำเร็จของการปรับแก้กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG จึงอาศัยการพิจารณาจากระดับความก้าวหน้าของขั้นตอน กระบวนการยกร่างกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องตามกระบวนการดำเนินงาน ตั้งแต่การศึกษา ทบทวน การยกร่างปรับแก้ และเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น
2. ความสำเร็จในการจัดทำระบบ แพลตฟอร์มการเผยแพร่ ข้อมูลองค์ความรู้สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แพลตฟอร์มการเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้สนับสนุนการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนาระบบ เพื่อใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยมีความครอบคลุมและเกี่ยวข้องใน ด้านต่างๆ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. การสนับสนุน ข้อมูลและกระบวนการดำเนินงานของ ผู้ประกอบการ และชุมชนด้านการท่องเที่ยว 2. การสนับสนุนการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดโมเดล เศรษฐกิจ BCG สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ข้อมูลกิจกรรม มาตรการจูงใจ <p>ทั้งนี้ แพลตฟอร์มดังกล่าวสามารถต่อยอดจากแพลตฟอร์มที่มีอยู่เดิม หรือ เป็นการพัฒนาขึ้นใหม่ได้เช่นกัน</p>
3. จำนวนเครือข่ายและผู้นำ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน	เครือข่าย พันธมิตร หน่วยงาน ชุมชน รวมถึงตัวบุคคล ทั้งที่มีอยู่เดิม และ เครือข่ายความร่วมมือที่สร้างขึ้นใหม่ ที่เข้าร่วมในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ความสำคัญของการท่องเที่ยวตามแนวคิด โมเดลเศรษฐกิจ BCG ไปยังผู้ประกอบการ ชุมชน ที่เกี่ยวข้องด้าน การท่องเที่ยว รวมถึงนักท่องเที่ยว และประชาชน ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยสามารถหมายรวมถึงการต่อยอดการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายกลุ่ม อาสาสมัครท่องเที่ยวที่มีการดำเนินงานอยู่ในแต่ละจังหวัดได้

BETTER TOURISM FOR ALL

โปรดติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์
สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

www.mots.go.th

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

@MOTS_Thailand